

MIKE GEZA

VIZIRÓZSA

Minden jog a szerzőt illeti meg !

M i k e G é z a :

V I Z I R Ó Z S A

K i s r e g é n y .

1 9 4 5 .

Barátomnak, K. J.-nek ajánlom ezt a könyvet.

a szerző.

1.

Elhalkult a mély férfihang. Csaknem suttogott:

- Tehát vége. Ha az uccán találkozunk, talán meg sem ismersz majd...

Egy percig hallgatott. És mert nem kapott feleletet, folytatta. Szintelenül, nagyon öregén.

- Barátnak sem kellek. Legokosabb, ha mihamarább elpatkolok... Hogy a pusztá életem se akadályozza a boldogságodat!

- Zoltán!

A lány eddig mozdulatlanul ült. Pillantása csak néha siklott fel a férfi őszbehajló, szürke hajára. A szemét kerülte.

- Látható volt, hogy fölöslegesnek véli a további beszélgetést.

Az utóbbi szavak azonban kizökentették csökönyös hallgatásából. Előre hajolt és a kezét csillapítón nyújtotta a férfi felé.

- Zoltán! Ne kinozd magadat. És engem se... Az a célod, hogy gyilkos legyek a saját szememben? Éljek abban a tudatban, hogy megöltetek téged, - és ha már el kell szakadnunk egymástól, ne tudjak mosolyogni többé - másra se? Ha igazán szeretsz, ezt nem akarhatod.

- Ha "igazán szeretsz"... Én persze továbbra is szereselek! Legyek nemes és jó; változzam át félistenné, messze felül-emelkedve az emberen, akinek fáj, akiben feljajdul a keserűség... Csak ember nem lehetek? Azt hiszed, szó nélkül el lehet viselni a bucsut? Beletörődni abba, hogy mindennek vége... Ildikó! Csak egyszer mondd még, hogy szeretsz!

- Nem mondhatom.

- És nem is szerettedél...

- Soha.

- Soha... Olyan könnyedén mondod ezt a szót, mintha ennél természetesebb befejezést nem is nyerhetne a szerelmünk. Nem elég, hogy egy lélegzettel szétfujod a jelent és a jövőt, te még a multat is meg akarod semmisíteni. Sohasem szerettél... Igen. Könyörületből lettél az enyém. Megsajnálta ezt a kivert kutyát és egy percre feléje fordította a mosolygó arcodat, hogy azt higgye, ő is ember, akinek joga van a boldogságra. Szerelmet hazudtál egy szerencsétlennek...

A férfi most pillanatra sem vette le a szemét Ildikóról. Az izmok megfeszültek az arcán, homloka négyszöggé vált világított. Mintha hipnotizálni akarná a lányt: kikényszeríteni belőle a cáfolatot, hogy ez az egész törtélem nem igaz, tévedtünk, de még nem késő, egy önfelelt kiáltás megtöri a lidércnyomást és könnyes csókban fog feloldódni az örület feszültsége... De nem. Ez reménynek is sok. Csak annyit mondjon, hogy nem szánalomból szerette. Hogy a mult megmaradjon annak, ami volt. Legalább egy mozdulat, amivel elárulja magát: ma így kell beszélnem, nem tehetek másképp, de a tegnapi emlékét titkon megőrzöm... Egyetlen pillantás, mely mögött a béke ragyog: szerettelek...

Válasz azonban nem jött.

Sápadt és kemény volt a lány arca. Fekete hajának keretében úgy állt, mint hold az éjszakában: idegen, idegen.

Fülledt csend nehezedett a vállukra. Csend, ami nem önmagáért született, hanem egy idegen világból várja a feloldást. Pedig tudja, hogy hiába. A csend csak önbelsejéből remélhet megtisztulást, - és akkor minden más világ, mely oda-künn zug és zakatol, elveszti jelentőségét az ő bársonyos szava mellett. Zoltán arca fölengedett. Finoman ivelt, keskeny ajkai puhán nyugodtak egymáson. Keményfából faragott homloka kisimult. Ugy érezte magát, mint egy gyermek, akit erőszakos

kezek a színpadra tuszkoltak: te leszel a rémdráma hőse! A fiucska játszik, játszik: csurog a könnye és a szive csaknem megszakad, - de mindez csak játék. Elérkezik a pillanat, mikor a gyermek belerug a kulisszába és letörli magáról a csipős festéket. Idegen öltözetét a nézők szeme közé vágja, - és hazatér. A csend elvesztette feszültségét: önmaga lett.

És mégsem a régi. Szokatlanul hűvös ez a csend. Nem hatja át az a meleg, amit a viszonzásul kapott szeretetből ide mindig át lehetett menteni és mintegy elraktározni; nincs meg benne a remény, mely összekapcsolná a való élettel. Legalább egy fénysugár kell bevilágítson ide, amibe a magány megkapaszkodhatik és értelmet nyer.

- De azért még találkozunk? Néha...

- Nem. Soha többé.

Elillant a vékonyka napsugár reménye is. A csend rideg tömbbé dermedt. Jég. Éles csendülés... Egy nagyobb szivdobbantás elég volt ahhoz, hogy egy hajszálrepedésből kiindulva, az egész tömb szilánkokra törjön szét. S amint a zizegő jégkristályok rendre hullottak, végigkarcolták Zoltán arcát és mellét.

Felállt.

Magas, rendkívül sovány termete, amint fejével csaknem leütötte a lámpát, a szokottnál is nevetségesebb volt. Rosszul szabott ruhája aláhuzta darabosságát: minden mozdulata esetlenségnek tünt. Egy asztalkához lépett és felhuzta a gramofónt. Azután kutatni kezdett a lemezek közt, a szekrény tetején.

Az a táska-gramofón kopott jószág volt. Kétszer cserélték már a rugóját és a felhuzásnál nyikorgott éktelenül. Minden lemezt egy zugó vizesés mögül közvetített. - Ez azonban nem zavarta Ildikót. Megszokta. Hosszas gyakorlattal még azt is elérte a lány, hogy a bábeli hangzavarból ki tudta hámozni az eredeti zenét, - amit azután valóban élvezett.

El kellene már mennem - gondolta Ildikó. Sohasem tapasztalta még, hogy Zoltán a szavát vesztette volna, - s most félt tőle.

Hanem a kíváncsiság nagyobb ur volt. Melyik lemezt fogja feltenni?

Ildikó maradt. S mikor az ócska dobozon megszólalt a lemez, a lány szája fájdalmasan megrándult.

Keleties dzsessz-dal volt. Együtt vásárolták. Különösen a tam-tam-os dzsungel-háttér ragadta meg őket. Rengeteget játszották. A monoton dallam minden egyes hangjához csók tapadt. A műterem fészekké épített, meleg sarka, kibékülések, végtelenbe nyuló éjszakák kábulata lengett a levegőben...

Ildikó kerek arca ismét fegyelmezett volt. Barátságos a fekete szeme, a szája mosolygó. Mint aki most aratja a legnagyobb diadalt: ebben a nehéz percben is élvezni tudja - pusztán a muzsikát. Szemhéjait lassan engedte le: kéjesen, mint egy macska.

Tudom, magadban szívtelen teremtésnek átkozol most engem, Zoltán, - gondolta. És egy villanásra kilesett a pillái alól.

Meglepődött. Bosszantó: a férfi nem törődik vele. Mereven bámul az ablakra, arra a lefüggönyözött, szürke négyszögre. Többé nem fogja megmutatni a fájdalmát - állapította meg Ildikó. - S azt az utolsó képet alkotja rólam, hogy kegyetlen vagyok...

Ildikó szívesen felsóhajtott volna. De erőt vett magán. A kimagyarázkodásnak nem lenne se vége, se hossza. Nem ő kegyetlen, hanem az élet. Az sem érdekli, hogy valaki elpusztul a fogaskerekei között...

Egy pillanatra halottnak látta Zoltánt. - Magas kereveten fekszik, kétoldalt karvastagságu gyertyák égnek. Arca faragottabb, mint valaha. Tömjén és hervadó virágok fojtó illata... Itt tette fel a kérdést Ildikó utóljára. Egy halott fülébe nem lehet hazudni... Nézte a néma férfit és felelt: Nem szerettelek. Ne haragudj, de többé nem tudok játszani a szavakkal...

És közben pergett a keleti dal. A tü sustorgása elvegyült a jólismert hangok között és egy-egy erősebb ütemnél recsegni

kezdett a lemez.

Azután középre futott a tű és csak a sustorgás maradt.

Zoltán levette a lemezt. Rövid ideig nézte, majd két kézbe fogva, kettérepesztette a térdén.

Ildikó kinyitotta a szemét. Előtte hevert a lemez-roncs, az asztalon. Kitört belőle a felháborodás:

- Miért tetted?

A férfi átható tekintettel nézett rá. Nem férhetett hozzá a megtorlásnak még a gyanuja sem. És nem válaszolt.

- Ha egy gyerek tette volna, megérteném, - zugolódott a lány kipirult arccal. - De te! Egy negyvenöt éves férfi... Nem ezt vártam tőled.

- Tedd el emlékebe, - mondta Zoltán higgadtan. - A táskában elfér.

Ildikót megzavarta Zoltán nyugalma. Eddig minden hangulatát hiven tükrözte a férfi. Ha szomorú volt: vigasztalta, ha nevetett: vele örült. És most, egyszerre függetlenítette magát... A lány hirtelen nem tudta, mint viselkedjék. Gépiesen csusztatta retiküljébe a törött lemezt, majd hangos kattánással bezárta.

- Most tehát... megyek.

Zoltán szó nélkül felsegítette a kabátját.

Ez is megütötte Ildikót. Nem is marasztalja...

És most vigyázott a mozdulataira leginkább, ebben a legnehezebb percben. Egy szemrebbenés se mondhasson többet annál, amit közölni akar. Kezet nyujtott.

A férfi megcsókolta a kezét. A szokott módon, mintha egy napra bucsuznának.

Ildikó egy pillanatig várt. Egy szóra, egy mozdulatra, ami befejezés, - és amit meg lehet majd őrizni.

De semmi sem történt.

Csak becsukódott mögötte az ajtó.

Lassu léptekkel ment lefelé a lépcsőházban. Gondosan figyelt arra, nehogy véletlenül hátrapillantson. Pedig akkor már bizonyosan tudta, hogy nem néz utána senki.

Közben Zoltán elfoglalta szokott helyét, a szobában. Szemben a lefüggönyözött ablakkal.

Ha husz évvel ezelőtt került volna ebbe a helyzetbe, nem tudna most ilyen békésen üldögélni. Fejszét ragadna és porrá zuzna mindent, amit az életében alkotott. A szobrait, melyek itt állnak körülötte, eladatlanul, és gunyosan bámulnak rá... Mint egy pogány uralkodó, pusztitana a műteremben: ha nekem végem, velem jöttök ti is! - De husz esztendő nagy idő. Ma már mosolygó szájalommal néz vissza arra a zsarnokra, aki egyszer benne lakott.

Félretolta a függönyt és beengedte szobájába a késő-délután borongó hangulatát. Nem érzett semmiféle fájdalmat.

Mert mi történt? Csupán az, amire rég felkészült.

Sohasem ámitotta magát, hogy más vége is lehet ennek a történetnek. Az a másik férfi magának akarja Ildikót, csak magának, - és a lány vele fog menni. Hiszen mind a ketten - fiatalok.

Nem haragudott arra a másikra. Hogy önző? Így van ez rendjén. Az ő korában Zoltán sem cselekedett máskép.

És Ildikóra sem neheztelt. Inkább örült, hogy ennyire őszinte mert lenni a lány. Az lett volna csuf, ha titkolózik, - és közben udvarias. Kiméleletből... Zoltán nem csalódott Ildikóban. És hogy a nagy egyenessége nyomában elfolyt egy kis vér és összetörtek a csontok? Ára van mindennek. Ugy látszik, Zoltánnak volt még fizetnivalója.

Ildikó nem akart rosszat, - nem tehetett máskép. Az a másik férfi megkövetelte, hogy csak neki éljen, - és Ildikó engedelmeskedett. Szerелеmből. Nemcsak formailag, egy színpadi szakitással, hanem lélekben is. Ami sokkal nehezebb. Most azt

hiszi, hogy sikerült kiszakítani magából az összes szálat, ami Zoltánhoz kapcsolta... Bár sose kellene csalódjék ebben a hitében! Legyen boldog az élete, - és legyen elég érett az a másik, hogy mindig meg tudja becsülni ezt a ritka lányt, akit asszonyának választott.

Már az sem fájt, hogy Ildikó kijelentette: sohasem szerette igazán. Nagy igyekezetében azt hitte a lány, hogy meg lehet hamisítani a multat. Gyerek...

Mint a nagy vihar utóhullámai, futottak át Zoltán elméjén a gondolatok. De mi az: nagy vihar? A tenger felszínén vad hullámok kergetik egymást, és mindent összetörnek, ami az utjukba kerül. Maga a tenger azonban meg sem mozdul. Mély és mérhetetlen.

Odalenn sötétkék a víz és bong a végtelenség.

Az alkonyat halódó fénnel töltötte meg a szobát, és mély volt a csend, mint mindig, mikor a természet pihenni tér. Zoltán tekintete egyre távolabb kalandozott. Hegyvonulat éle választotta el az eget a földtől, valahol ismeretlen messzeségben.

Zoltán tudta, hogy ő is csak egyik fodra az óriási viznek. A hullám sziklának ütközött, ezer cseppre szakadt szét, és most lassan, lebegve a sós levegőben, száll vissza oda, ahonnan egyszer elindult. Le a mélybe, hogy ott feloldódjék. Lehet, hogy majdan ismét hullám kell legyen belőle, mélyet űz a déli szél, - de ez még ismeretlen messze van. Most - bele-szédül a megsemmisülésbe. ~~Egyre~~ Mind sötétebb a víz és mind mélyebb a csend. Odalenn az örök békesség vár...

Mert ez a szerelem Ildikó életében egy fejezet volt. De az övében - az utolsó.

Voltakép erre sem számított.

A férfi súlyos szervi betegségben szenvedett. Régen le-

mondott már a gyógyulásról és nyugodtan bandukolt a sir felé, - mikor berobbant az életébe Ildikó. A szerelem csodát tett: a betegség meghunyászkodott. De nem szűnt meg! - ezt tudta Zoltán. Meghuzódott egy sarokban, mint egy okos véreb, és onnan lesi a pillanatot, mikor törhet rá ismét az áldozatára. - Nos, ez a pillanat most elérkezett.

S vajjon miért játszotta végig a férfi ezt az utolsó, váratlan felvonást? Miért kellett elodáznia a csendes elmúlását ezzel a viharos néhány hónappal?

Talán azért, hogy megalkossa azt a művet, amire bátran mutathat: mindig ezt kerestem!? - Hiszen ez az alkotás most sem készült el!

A nélkül, hogy oda kellett volna fordítania a fejét, látta a szobrait. Csaknem egész élete munkáját jelentették azok a körben álló alakok, - mert alig egy-kettőt vásároltak meg belőlük, annakidején. Az utóbbi tiz esztendő mindegyik szobra a műteremben ragadt, - és most szemrehányón tekintettek az élnetetlen gazdájukra. Mindegyik nehéz küzdelemből született. Mennyi keresés! - hiába.

Amit harminc esztendő óta gyurt és faragott, az inasévek kísérleteinek tekintette. Megtanulta rajtuk, mi az anyag. Vérévé váltak a műfogások, az anyagi valóság kifejezésében nem ismert többé akadályt. Nagyobb állomásai ennek a kornak: a GYALOGLÓ és a TEMPLOMÉPÍTŐ. Mindkettő robosztus alak. Élő izmok, célirányosság. Később az ANYA, majd a VÁGY következett. Az ígéretes élet megtestesülései. - És mindegyikben forrt a Föld életereje.

Ezután siklott át Zoltán pillantása szélesebb távlatokba. Meg akarta ragadni azt az igazabb valóságot, ami a dolgok mögött rejlik. Csupa nyugtalanság például a FIATAL SZERZETES. Elkapni azokat a szálakat, amelyek meg-megcsillannak az élet

folyamán és az embert ismeretlen erőkkkel hozzák kapcsolatba. Ebből a korból származik a HALDOKLÓ HARCOS, a KEZEK, az ÉLŐ VÁZA és még mások. De egyik sem volt kielégítő. Zoltán tovább rohant a pályáján.

A TÁNCOSNŐt követte a KLASSZIKUS CSOPORT. Mély jelentésű a MUNKÁS, s végül az ELSŐ ÁLDOZÁS. Mind-mind keresése a megfoghatatlannak. És számos egyéb kísérlet, melyek egytől-egyig remek szobrok voltak, - csupán az áhitott szikra hiányzott belőlük. Egy művész utolsónak vélt, egyre fáradtabb alkotásai, közvetlenül az előtt, hogy reményét veszítve leteszi a vésőt.

Ekkor jött Ildikó.

A szobrász bizonyosra vette, hogy ennek a szerelemnek a tüzeben végre meg fog születni az a mű, amit üldöz. Mindegyik szobránál, melyhez a lány állt modellt, úgy érezte, hogy elérte a célját. Így volt ez a LÁNGnál, majd az ÖNFELÁLDOZÁSnál is. Legutóbb pedig, a BÉKE készítésénél, minden erejét latba vetette. Be akarta gyürni az anyagba azt a fluidumot, mely Ildikóból áradt. Szétdarabolta a lelkét, hogy beleágyazza abba a tömbbe, amiből a lány^{ny} sudár alakja kibontakozott; hogy azt is az a lélek-illat lengje körül, ami a hus-vér modellt, - és nem sikerült. Néhány szobrász-barátja, - kik olykor meglátogatták, - ámulva dicsérte a szobrot, de Zoltán nem hagyta, hogy tévuttra vezessék. Ő tudta, hogy az, amit keresett, hiányzik a BÉKÉből is. Még ebből a szerelemből sem született meg az igazi mű...

Tehát már nem fog megszületni soha.

Mire volt jó akkor ez a szerelem?

Hogy egy amugyis keserű embert mégegyszer megtépázzon? Nem lett volna okosabb úgy, élettől és haláltól egyként undorodva, elsüllyedni a semmiben?

Jött Ildikó. Banálisnak ítélte virágot tett az asztalra, - és Zoltán ismét tudott örülni. A kialvó láng utolsót lobbant: megkivánta az életet. Talán az az erő kapta el, mely szüntelenül áradt Ildikóból? Vagy csak ő képzelte, hogy a lányban öntudatlanul kitérülnek a lét mély titkai? Egy bizonyos. Fénysugár tört be a dohos szobába és nyomában arany fényben fürödtek az ócska butorok. Méh szállt a poros képkeretre és örök dalt zümmögött. Új szint kapott minden. Nem a fiatal férfi örömét élte át újra Zoltán, - nem az öntudatlan mámort, - hanem az érett férfi kifinomult izlésének szemléletét, mely a legapróbb mozzanatban is meglátja az egész tükrözését. És a szeme boldogan itta a csodát.

Ildikó azt hitte, hogy el tudja venni tőle a mult emlékeit. Győzelmesen mondta: sohasem szerettelek... Ó, te kedves leánya! Annak a szerelemnek minden mozzanata élőbb ma Zoltánban, mint valaha! Azt a gyöngyöt veszi elő a láncból, amelyiket ép kedveli! S nem is kell külön-külön szemezgetnie a pillanatokot. Egyszerre is meg tudja jeleníteni magában azt a csodát, mely a te neved köré épült, Ildikó. Egyszerre öleli át minden valaha-megtett mozdulatodat, és egyszerre gyönyörködik a mosolyodban és a könnyedben. Ugye, nehéz ezt megérteni, Ildikó? Te az idő nélkül el sem tudod képzelni a létezést. Ez állt a filozófia-könyvben, amiből az érettségi előtt magoltál: "A lét-érzetet az időben egymás után sorakozó élmények észlelése képezi." Sohasem fogod tehát elhinni, hogy egy élő ember számára a jelen és a mult között nincs különbség. Te még ezt sem hiszed el! Hátha még azt mondanám neked, hogy a jövő is benne van a jelenben, mindenestől! Ugye, jobb, ha nem mondom. Már a multtal kapcsolatban is lett volna néhány megdönthetetlen ellenérved. Tudod, ezek az ellenérvek uralkodtak egyszer Zoltánban is. De hogy, hogy nem, a szobrász föléljük kerekedett. Azóta tudja, hogy az idő csupán megjelenési forma, és minden létezik az időtől

függetlenül is. Mondom, ő már tudja ezt, - és te hihetsz neki, ha épen akarsz. De ha nem hiszel, az sem baj. Te mindenkép kedves maradsz a számára. Ő már leszámolt az étellel és és békésen bandukolhat a sir felé, - mert szemében a te képedet őrzik...

Zoltánt a megvilágosodás öröme járta át. Tudta már, miért volt szüksége erre az utolsó fellobbbanásra.

Hogy ne minden-csömörrel vánszorogjon ki az életből, hanem bírja az élő szépséget is, meg a reményt.

Ne lemondással és Istent káromolva hagyja maga mögött a világot, hanem amennyi szenvedés, ugyanannyi öröm is legyen a tarsolyában, - csak így kerülhet egyensúlyba a serpenyő két szára: az élet és a halál.

Ez a feleszmélés nagyobb boldogság volt Zoltán számára, mint bármi az életében. Nem kívánta többé a halált - keserűn, undorodva, - mert megbékélt. Nem bántotta semmi. Ha a sors az utolsó milliméterig ki akarja egyenliteni a mérleg két szárát, tessék: élni fog. Ha pedig már beállt a teljes megnyugvás, ugysem tarthatja fogva semmi...

Ebben a pillanatban mintha lángoló kerék suhant volna el a szeme előtt. Érezte, hogy a hirtelen fényben feloldódik a régi keresés. Megtalálta! Most szoborba tudná önteni a megfoghatatlant...

De a fényesség már eltűnt. És magával vitte a férfi maradék erejét is. Micsoda gonosz tréfája a sorsnak! Még nincs egyensúlyban a serpenyő... Csupán egy fikarcnyi erőre lenne szüksége, hogy ne csak egy villanásra élje át azt a szobrot, hanem meg is lássa, - s akkor a keze szélesebben követné a parancsait... De fáradt.

Halálosan fáradt a teste, a lelke. Mintha a megszűnő élet huzná lefelé.

A heverőre feküdt és magára ~~NYXX~~ vonta a takarót.

Azonnal álomnélküli, mély alvásba merült.

Ha létezik kétéltü ember, Tibor az volt. Egyik eleme, - mint minden élőnek, - a levegő, de igazán otthon csak a vízben érezte magát. - Az uszodában.

Ledobta a fürdőköpenyét. Lapockáinál, - a lehelet-finom hájréteg alatt, - kigyóztak az izmok. Kiválasztotta a medence egyik szabad pályáját és startfejessel lecsapott a vízre.

Lassan uszott. Tetszelgett^a/hires-szép stílusában.

Két évvel ezelőtt nem engedhette volna meg magának a "lazsálást". Akkor még betartotta a verseny-edzés szigorú szabályait, mert a többszörös-bajnok hirneve kötelezte. Huszonhat éves korában hagyta abba a versenyzést. Azóta, bár rendszeresen, ^{de csak} szórakozásból járt az uszodába.

Elhuzott a fiatalok, az "ifik" mellett, majd a falnál alábukva, mintaszerűen megfordult. Most ellenkező irányban uszott. Mozdulataiban tökéletes összhang... De nicsak! Megállt. Az uszoda kellős közepén.

Most "ázik".

De nem... Szokatlanul erősen mozgatja a kezét. Mintha a lába nem segítene... Eltorzul az arca. Mi történt, Tibor? Egy percre alámerül a szája. Köpködi a vizet, krárog. - És senki sem vette észre. Az ifik el vannak foglalva a maguk dolgával. Szólj nekik, Tibor! Nem szégyen az, ha valakinek a lábát elkapta a görcs! Megbénul az egész test... - De te hallgatsz. Persze. Inkább megfelnél itt, száz ember orra előtt, de téged ne huzzon ki senki sem a vízből. A helyett, hogy kiáltanál egyet, csak nyeled, nyeled a piszkos lét...

De már észrevettek! Megkapaszkodsz a feléd nyújtott

Ildikó néma volt. Mintha nem is hallotta volna az elbeszélést.

Tibor büszke volt rá, hogy nem befolyásolja a mások mogorvasága. Megőrizte az ajókedvét, és ezzel sokszor elérte, hogy másokra is átragadt a derült hangulata. Most is, zokszó nélkül tért át időszerűbb kérdésre:

- Nos, mit vacsorázunk?

A lány komolyan emelte rá a nagy, fekete szemét:

- Mondd, Tibor, téged nem érdekel, mit csináltam ma délután?

- Hogyne érdekelne!

- És nem is sejtetted, mi történt?

- Várj csak... Hopp, emlékszem! Zoltánnál voltál. És bejelentetted neki, hogy többé nem találkoztok.

- Valóban, így történt.

- Ne hidd, hogy megfeledkeztem róla...

- Főlősleges mosakodnod. Bár egy kissé meglep, hogy olyan biztosra vetted ezt a szakítást...

- Így beszéltük meg!

- Akkor is. Annyira magától értődik az, hogy én most magára hagyom azt a nagybeteg embert? Egyedül a csalódásával, a nyomorával... Azt hiszed, olyan egyszerű volt faképnél hagynom Zoltánt?

- Nem lehetett könnyű, elismerem. De legyünk tárgyilagosak. Mit várhatsz te attól az embertől? Semmit. Sem jövőt, sem házasságot... És nyílt leszek. Még egyetlen, boldog éjszakát sem. Öreg ő már a te huszonöt esztendődhöz.

- Szerinted ennyiből áll a szerelem: jövő, házasság, éjszaka?

- Ne siess, Ildikó. Egyre válaszolj nekem. Lehetségesnek tartod, hogy egészséges gyermeket szülj - neki?

Ildikó beharapta az alsóajkát. Legérzékenyebb pontján érte a találat, mely rövid időre a szavát szegte.

Később, - most ő - kezdett beszélni a vacsoráról.

Megrendelték az ételeket.

Ildikó azonban nem tudott átsiklani más témára. Mikor visszanyerte a nyugalma, folytatta:

- Te semmibe veszed Zoltánt. Nem gondolod, hogy lehetnek benne olyan értékek, amiknek ^{te} kedvéért egy nő szívesen lemondana a jó-polgári házasság összes kellékeiről?

- Igaz. Én sem járok hunyt szemmel, Ildikó. Ott a nyugalma, a tudása, a művészete. - Csakhogy az élet nem ezeket kívánja meg egy férfitől. És az életosztón a legtisztábban ép a nőkben nyilvánul meg. Nézd meg: mindegyik erős, egészséges férfit igyekszik megkaparintani magának, - és főleg olyant, aki jómodot nyújt majd neki.

- Én is csupán érdekből cselekedtem tehát...

- Mint minden ember. Ezen nincs mit szégyellni. Aki nem küzd meg a létért, menthetetlenül elpusztul.

- Igazad van, Tibor, - a magad szempontjából. Mert számodra az élet egy óriási csatatér, ahol szüntelenül azt akarod bebizonyítani, hogy értékes vagy. De nem létezhetik egyéb szempont is? Méghozzá jogosan?

- Értlek... Zoltánra célszól. De engem nem érdekel a más véleménye! Majd meglátjuk, ki fog többet elérni az életben! Az, ~~az~~ aki harcol, vagy az-e, aki nagybölcsen nézegeti a köldökét?

- Ne veszekedj. Senki sem akar legyőzni téged!

- Kár, hogy ma is prédikátori hangulatban vagy, Ildikó. Remélem azonban, hogy most már nem fogsz feljárni oda, és engem is megértesz majd egyszer, igazán.

Bizony, nem így képzelte el Ildikó ezt az estét, mely számára az új életet kellene megnyissa. Becsmérlő szavakat kapott és nem megértést... Azt azonban elfeledte mérlegelni, hogy maga vajjon helyesen viselkedett-e. Hogy a megértést nemcsak kapni, hanem adni is lehet...

Zoltán sokkal tovább ment ennél. Egyszer azt mondta a

lánynak, hogy a szeretetet csak adni lehet. Csak az önzés vár viszonzást.

De hogy emlékezhetnék most Ildikó a szobrászra, mikor ép azon fáradozik, hogy kiszakítsa magából, még az emlékét is? Tibort csak ezért kényszeríti bele az efajta beszélgetésekbe, hogy ismételten meggyőzzék: jól választott. Zoltán nem életrevaló, sehová sem vezethet a kettőjük különös szerelme. Neki Tibor mellett van a helye! Tibor asszonyaként fog megnyilni előtte a csupanagybetűs ÉLET, tele sikerrel és boldogsággal, barátságos villával egy domboldalon, és benne két örök-rossz fiu, az ő fiai...

Ildikó szereti Tibort. Nem érdekből, - mint az előbb meggyanusították, - hanem mert - szerelmes. És ahol megjelenik a szerelem, ott eltűnik minden érv. Délibáb-szárnyakon libeg a rózsaszínű holnap. A vágy hajtja a két embert előre, egyre előre, - pontosan oda, ahol a sorsuk már várja őket.

Ismeretségüknek már a második napján érezte Ildikó azt az édes-gyötrő vonzást, mely Tibor felé kényszeríti.

...Evezős-kiránduláson voltak. A fiuk hozták magukkal Tibort. A neves sportemberre úgy néztek a társaság hölgy-tagjai, hogy csaknem kiesett a szemük. Ez Ildikót versengésre ösztönözte: majd megmutatom én nektek, hogy kell bánni egy ilyen elkényeztetett fickóval! S a második napon, - Isten tudja, hogy történt, - egyedül találták magukat a bozókos parton, messze a tábor fölött.

A nap leáldozóban volt. Arany-rőt sugarai békét hintettek emberre, állatra. Ép néhány tornagyakorlatról beszélgettek. Ildikó is szerette volna megtanulni egyiket-másikat, de - mint mesélte, - sohasem volt rá alkalma. Különösen a kézenállás tudományát sajátította volna el szívesen. Tibor ajánlkozott, hogy megtanítja rá. Először bemutatta, miként kell letenni a kezeket, majd szép lassan, erőből - és nem lendülettel! - fel-

emelni a derekat, majd a lábakat... Ildikó kísérletezett. Nem is volt baj, míg Tibor tartotta a lábait. De mikor először próbálta egyedül, összecsucsklott, mint egy tört gyufaszál. Ha a férfi idejében el nem kapja, a hátára esik.

Ez volt az a pillanat.

Mikor a fejébe szökött vértől kábultam, ott feküdt Tibor karjai közt, és a tekintetük találkozott. A férfi lehajolt és az arcuk lehelet-közel került egymáshoz... Tibornak eszébe jutott, hogy megcsókolja a lányt. Miért ne? Hányszor megtette ezt már néhány tornászó hölgygel! De amint Ildikó szemébe nézett, megfélemedezett a szándékáról. Azokból a fekete szemekből delejes fény áradt. Mit fejezett ki az a fény? Félelmet... Nem. Erőszakosságot? Hatalomvágyat... Tibor nem tudta volna megnevezni. Csak nézett a lányra, mint akit megbabonáztak. Ildikó pedig érezte, hogy most történt benne valami. Azt a férfi-arcot oly mélyen véste a lelkébe, hogy onnan többé senki sem távolíthatja el.

A tornamutatványokról több szó nem esett. Kissé zavartan beszélgettek a világ legeggyűbb dolgairól, és azonnal vissza indultak, a tábor felé. Hanem este, mikor a gramofón muzsikálni kezdett, és a rőzse lángja izzó foltokat futtatott végig a karcsu alakjukon, mint régi ismerősök táncoltak, fáradhatatlanul, míg a keleti égen, a felhők mögül, elő nem bujt a telihold.

...És most ott ülnek ők kettem, a vendéglő asztalánál, és nem képesek eltalálni azt a hangot, mely közelebb hozná őket egymáshoz.

Igaz, hogy Ildikót mindig feszélyezték a nyilvános helyek. Különösen az éttermek, ahol - mint mondani szokta, - az emberek "egymás gyomrába bámulnak". Minden percben ismerős léphet be az ajtón és gunyosan méri végig őket... Ildikó

sohasem érezte magát elég elegánsnak Tibor mellett. Minduntalan előkapta a tükrét - és titokban figyelte a szomszédok asztalát.

Tibor nem tudta megmagyarázni, de jól ismerte a lány nyugtalan viselkedését. Kiiitta a borát, hogy távozhassanak a vendéglőből.

Valóban, Ildikó hangulata azonnal megváltozott az uccán. Már maga az, hogy kart-karbaöltve járnak, megnyugtató. Csak néha látják egymást, mikor egy-egy lámpa fénykupján áthaladnak, - ami érdekes. Az egyre gyérülő járókelők pedig nem emberek, hanem egy örökmozgó kulissza: sejtelmes háttér. De legfontosabb a hang. Az emberi hang, mely szemtől-szembe és teljes világításnál arra hivatott, hogy leírja a dolgok reális oldalát, itt a homályban zengő muzsikává változik. Minden hangsulynak külön íze van, minden szünetnek felfokozott feszültsége.

- Add ide a kezed, Ildikó.

- Mit akarsz?

- Nyujtsd ide... Most nem szabad kérdezni semmit...

Ildikó szerette az ilyen pillanatokot. Az izgalmat utolsó cseppig kiélvezte, - pedig mi követheti a keztyű lehuzását? Egy csók, vagy egy frissen borotvált áll cirógatása... És mégis, édes volt a várakozás.

Hideget érzett az ujján. Megtapogatta: valóban gyűrű... Jeggyűrű!

- Tibor!

A ~~nyak~~ nyakába borult és össze-vissza csókolta.

- Ne olyan hevesen! - szabadkozott a férfi. - Ez még csak a próba. Holnap tartjuk meg az eljegyzést.

- Eljegyzést? - csodálkozott a lány.

De a csalódás, ami ebben a szóban megcsendült, csakhamar eloszlott. Ildikó ismét Tibor nyakába csimpaszkodott, és viharosan örült, - most már az eljegyzésnek.

Nagyhirtelen azt hitte, hogy holnap lesz az esküvő... Nem is lenne akadálya. Mindketten felnőtt emberek, akik a mások véleményét nem kérik ki, ha elhatároznak valamit. Az anyakönyvvezetőhöz pedig néhány perc az ut... Ildikó azonban nem töprengett sokáig. Tibornak bizonyára alapos oka van rá, hogy előbb csak eljegyzik egymást.

Tibor ecsetelni kezdte, milyennek képzelel el az ünnepeket. Nagy asztal mellett mindkét "fél" szülei, néhány közeli rokon, - de ismerős egy sem! - és a virágok közt szivalaku torták... Ildikó úgy örült, mint egy gyerek. Hamar átvette a szót Tibortól, - szabályosan lerohanta a sebes beszédével, -- és most már ő rendezkedett és osztogatta az utasításokat. Egyelőre képzeletben...

- De majd meglátod, ~~E~~ hogy ki fog tenni magáért a te - menyasszonyod!

Zoltán hogy örülne ennek a hárnek! Ha megtudhatná... - futott át Ildikón a gondolat. Szerencsére azonban kiejtett szó nem lett belőle.

Szerencsére, mert mi szükség van arra, hogy akaratlanul is megbántsa Tibort? Ha már egyszer féltékeny természetű, - nem lehet segíteni rajta. Alkalmazkodni kell hozzá.

Pedig, ha most szembe jönne vele a szobrász, Ildikó bizony a nyakába ugrott volna. A mérhetetlen örömét meg kell osztania valakivel, - és ki legyen az a valaki, ha nem Zoltán?

Mintha nem is ő bucsuzott volna el véglegesen Zoltántól, ma délután...

Valóban... De igaz lehet az, hogy örökre elszakadtak egymástól? Ildikónak úgy tetszett, hogy az a bucsu rossz álom volt csupán.

És mégis, meg kellett történnie. Hiszen Tibor az ujjára húzta a jegygyűrűt...

Minden csepp boldogságnak ekkora az ára? - jajdult meg fel egy hang a lelke mélyén, - és ez este többé nem tudott úgy örülni, mint egy gyermek. Megjátszotta a derüt, szava változatlan vidáman pergett, - hogy legalább a Tibor öröme maradjon ép, - de közben érni kezdett benne egy fiatal igazság.

Az életet nem lehet kettévágni, és rámutatni az egyik felére: ez már a múlté, semmi közöm hozzá... Zoltán szürke haja ott ködlik a futó percek mögött, és némán is többet mond, mint az erőszakosan megszerzett öröm.

Zoltán idejében megmondta:

- Ildikó, te engem el fogsz hagyni.

...Három héttel a szakításuk előtt történt. A műteremben, ahová Ildikó naponta feljárt. Ragyogó, kipirult arccal futott felfelé a lépcsőn, mint aki egyenesen a boldogság ölébe rohan.

Pedig akkor már nem volt egész a boldogságuk. Zoltán betegsége, - mintha megérezte volna, hogy közeledik az ideje, - a fél esztendő szünet után ismét felütötte a fejét. A szobrász fáradtan ült a fonott karosszékben, a hangja halk volt.

- Ildikó, te engem el fogsz hagyni. Így van ez rendjén. Tibor sohasem lesz képes megalkudni a büszkeségével.

- Nem szabad így beszélned! - kiáltotta a lány és hozzá lépett. - Minek a falra festeni az ördögöt?

Az ölébe ült. Oly ügyesen, hogy a testsulya nem a férfit nyomta, hanem a karfát. A nyakába kapaszkodott és fürge ujja beleturt a hajába. Felcsavart egy tincset, majd elengedte...

De Zoltánt nem lehetett megvesztegetni. Folytatta a mandanivalóját.

- Mindent megkíséreltem, hogy felnyissam a Tibor szemét. Hiába. Még abban is megakadályozta a büszkesége, hogy a leg-egyszerűbb állításaimnak hitelt adjon. Nem képes egyebet látni bennem, mint vetélytársat... Nem nevensz, Ildikó?

- Miért nevetnék?

- ~~Héj~~^{Mert} Dennem valaki vetélytársat lát...

- Ez természetes.

- Hm. Tehát te is úgy tekintesz rám. Hamar el fogsz hagyni.

- Mi köze van ennek a két dolognak egymáshoz?

- Igen sok! Ráfogsz jönni. Talán csak később, de egyszer biztosan.

- Olyan félelmesen beszélsz néha, Zoltán! És közben nem veszed észre, hogy átölelem a nyakadat...

Ildikó hátradült. Egyik karja kapaszkodott, a másik puhán csüngött alá. Dereka megfeszült; a könnyü selyem alatt látni lehetett, mint dobog a szive. A szemében fekete sugarak játszottak. Olyan volt ez a szempár, mint egy tigrisé, mikor kiszemelte az áldozatát és most gyönyörködve nézi a sűrű bozótból.

A szobrász megborzongott volna ekkora erő láttán, egy hónappal ezelőtt. De most csak ennyit mondott:

- Gyönyörű vagy... Vadmacska.

A lány élvezte, hogy tetszik. Váratlanul összekuporodott Zoltán ölében.

- Meg sem csókolsz?

Zoltán megcsókolta a lány nyakát. A szépség csodálata volt ez a csók. Megcirógatta a karját. Ujjai finoman siklottak, mint az apró bársonypárnák, - és egyszerre megálltak. A szobrász Ildikó vállára hajtotta a fejét és mozdulatlanul itta magába a lányból áradó meleget: azt a lüktető harmóniát, mely az embert a földi gyötrelmek fölé emeli és kék eget borít köréje...

- Rosszul vagy?

- Nem! Dehogyan...

Ildikó megcsókolta a férfi homlokát, majd felállt.

Néhány lépést tett a szobában, azután leült az asztal

mellé. Féloldalt Zoltánnak. Begörbitett mutatóját a szája elé tette.

- Nem kezdted el még az új szobrot? - kérdezte később, a körmeit vizsgálgatva.

- Nem is fogom elkezdni. - De miért maradsz olyan távol? Hozd ide a zsámolyt, kérlek.

Ez a zsámoly szertartást jelképezett. Ezen szokott ülni Ildikó, összekuporodva Zoltán lábainál, és hallgatta a mélyzen-gésű, meleg szavakat... Annak a felszólításnak nem lehetett ellenállni. Ildikó arca felderült.

Hozta a zsámolyt és elfoglalta ^{meg} szokott helyét.

Zoltán lassan simogatta a haját. És beszélt, békítőn.

- Nem kezdem el azt a szobrot. Ugysem tudnám befejezni. Fogytán van már az erőm, Ildikó. Néha úgy érzem, nincs tovább... De ezen nem kell szomorkodni! Mindenki visszatér egyszer oda, ahonnan elindult, - és hidd el nekem, ott jobb. A gyász a legfonákabb érzések egyike. Mert kit sirat meg a gyászoló? Voltaképp ^{ön} magát. Azon kesereg, hogy őt mekkora veszteség érte, ő ezt sohasem heveri ki, - mindig csak ő. Eszébe sem jut, hogy inkább örülnie kellene, hiszen az a másik már boldog... Nem is juthat az eszébe, mert különben nem sajnálhatná magát,

A szobrász most új irányban simogatta Ildikó haját.

- Ne haragudj ezért a kitérésért. Nagyon unalmas volt?

- Csak beszélj... - suttogta a lány.

- Valami megváltozott bennem. Néha úgy érzem, mintha az apád lennék... Adtak nekem egy aranyos kislányt, akire nagyon kell vigyáznom, mert szeleburdi és sokszor szeretne fejfel nekirögni a falnak... Örülök, hogy ilyen szép feladatot kaptam az élettől. Pedig csalás az egész... Ezzel vigasztalom magamat. Mert minden egyébnek inkább nevezhető az én vonzalmam irántad, mint apai szeretetnek. Szerelem az, gyötrő és édes szerelem, - csak másképp nyilvánul meg, mint ezelőtt. A lélek ugyanolyan tüzes, sőt talán sugárzóbb, mint valaha...

Ebben a pillanatban Ildikó felnyujtotta a kezét és puhán Zoltán ajkára tette.

- Hallgass... Tudod, hogy szeretlek.

Zoltán sorra megcsókolta az ujjait. Majd szeliden folytatta:

- Gondolkoztál már azon, hogy Tibor meg én milyen tökéletesen kiegészítjük egymást? Kettőnket összetéve, hibátlan emberpéldány lenne az eredmény. Ő az erő, a tűz, én pedig a józanság, a nyugalom. Ő a jövő...

- Miért beszélsz Tiborról? Én most veled vagyok!

- De azért most is szereted őt, nemde?

- Főlősleges ezt emlegetni.

- Nem főlősleges. Ildikó, Ildikó. Mikor fogod elhinni végre, hogy én nem kívánom, hogy csak engem szeress?

- Pedig egy szót kelle^{ne} szólnod és elmennék veled, akár a világ végére is.

- Ép ez az, amit nem akarok. Te boldog kell legyél, és ezt a boldogságot sohasem érheted el csupán az egyikünkkel. Ezen nem lehet változtatni. És nem is kell. Így van jól.

Ildikó felvetette a fejét.

- És akkor is így van jól, ha én szenvedek? Mert vergődöm kettőtök között...

- Ne vergődj, kicsim, mert megütöd magad. Hallgass rám, és nem fogsz vergődni. Kettőt is lehet szeretni igazán.

- De egy időben!?

- Egyszerre is. Most talán nem szeretsz mindkettőnket - egy időben? És összedült a világ? Ugye, nem. Ne az eszedre hallgass, hanem a szivedre. Ha őszintén magadba mersz nézni, ki fogsz szabadulni az előítéletek hálójából, és meglásd, nem volt még olyan boldog senki, mint te leszel. És mi is.

Mind a ketten.

- Tibor soha!

- Igen, ő nehéz dió. Én sem tudtam boldogulni vele... De csak azért nem, mert ellenfelének tekint engem. Téged viszont szeret... Ha te meg tudnád őt győzni arról, hogy mi a helyes! Nemcsak magadat, hanem őt is felszabadítanád...

- Tisztában vagy, Zoltán, a helyzetem súlyával? Én mindent kockáztatok...

- Tudom. És mert kockáztatni mersz, kapod meg érte a jutalmadat.

Ildikó lehajtotta a fejét, Hogy Zoltán ismét simogathassa. A hangja lágyan ~~hagyott~~ ömlött.

- Most úgy érzem, hogy minden lehetséges. Még a boldogság is...

Átadta magát a szobrász ujjaival ringató ütemnek.

Rövid ideig tartott a könnyű önfeledkezés. A megbolygatott kétségek mintha csak azért vonultak volna vissza, hogy rendezzék a szétszórt szemeiket, most összpontosított erővel indultak új rohamra, - és Ildikó megreszketett.

Kirántotta fejét a cirógató ujjak alól.

- Nem tudok hinni. Nem tudok! Mindenki mást beszél körülöttem...

- Mert sokan vannak, akik hunyt szemmel járnak.

- Nem igaz! Az anyám nem akart rosszat azzal, hogy így nevelt fel! És a papok, akik tanítottak... Minden becsületes ember, aki szereti a családját, az apák, az anyák, mind, mind! Legszentebb a családi érzés. Mindenki mellette áll, csak te, csak te... Ó, szörnyőség!

Kezébe temette az arcát.

- Ne sirj, Ildikó. Minden szavadat meg tudnám cáfolni, és látod, mégsem teszem. Hogy ne sirj tovább. Nem te vagy hibás, hanem a nevelésed...

- Tudod-e, hogy én mennyit szenvedek?

- Nem könnyű a napba nézni, amíg meg nem szokta a szem. Ildikó felugrott. A kezét összekulcsolta.

- Ha te nem ilyeneket mondanál, hanem csak ennyit: gyere! Csak egyetlen egyszer... Kiszakítanál ebből a kinból! Miért nem birsch megérteni engem?

- Megértlek...

- Ne szóval, hanem tettel érts meg! Ha te olyan férfi lennél, aki ki tud ejteni a száján legalább egy határozott igent, vagy nem-et...

- Nincs sem tökéletesen fekete, sem tiszta-fehér. Miért mondanám hát - csupán az egyiket?

- Megőrjítesz az okosságoddal! Miért nem szeretsz úgy, mint bármelyik szerelmes férfi?

- Mert nem akarlak elvenni senkitől.

- Itt nincs kiut... Bele kell pusztulnom! És te kinzol. Igen, te kinzol!

- Ildikó, Ildikó...

A lányon már nem fogott a szelid hang. Vette a kabátját és magára tépte.

- Csak egyet hallgass meg, mielőtt elmész, - kérte Zoltán.

- Tessék! - kiáltotta Ildikó.

Tükön állt. Szeme az üzött vadaké.

- Akármit teszel, te már egyikünk nélkül sem tudsz élni. Ha nem hallgatsz a szived legbensőbb hangjára, a veszedbe rohansz...

Az utolsó szavakat már nem várta meg a lány.

Karcsu alakja után becsapódott az ajtó, hogy még az ablaküveg is megcsörrent.

Pirkadt.

Zoltán kinyitotta a szemét. A mennyezet józan-szürkén derengett fölötte.

Először az jutott az eszébe, hogy tegnap Ildikó végleg elbucszott. Üres lesz a műterem... De vele ébredt a megnyugvás is. Ildikó emléke él! Csengő kacagása be fog tölteni minden zugot, - csak fül kell, amely képes meghallani azt a lehelet-finom zenét.

S valami más is ébredt. Amire nem volt ereje tegnap. Zoltán látta azt a szobrot.

Az álomból hozta magával, egésznek, tökéletesnek. Amire mindig vágyakozott...

- Istenem... - sóhajtott a gyönyörűségében. - Engedd meg, hogy ezt még megalkossam!

Egyszerre látta a szobrot, mindegyik oldaláról. És nemcsak kívülről, hanem belülről is látta. Szinte érezte a szive dobbanását. Egy volt azzal a csodálatos szépséggel, mely mindent kifejez: önmagát, az életet, az egész világot, - magát a lelket.

Elkapta a régi láz. A hiába-kereső évek lemondása egy pillanat alatt semmivé foszlott. Megtalálta! Mély-barna szemében fény lobbant, mint a felhőkön áttörő napsugár. Nem tudott tovább ~~maradni~~ maradni az ágyban. Felugrott.

És visszahanyatlott. Megakadt lélekzettel bicsaklott a párnájára.

Derekába harapott a fájdalom és percekig fogva tartotta. Ó, az a test csak a régi! S a betegség egyre erősebb... De nem baj. Nem lehet úgy legénykedni, mint régen? Lehet e helyett kiszámított mozdulatokkal élni és a végsőig beosztani a vékony

erőt. Összeszorította a fogát és centiméterenként küzdötte ki magát az ágyból.

Farkasordító hideg volt a műteremben. De ez nem zavarta Zoltánt. Megszokta. Begyújtott a vaskályhába és mosdani kezdett. Közben azon törte a fejét, hogy az a szobor milyen anyagba kívánkozik.

Bronzba? Előbb agyagból mintázni, majd az öntés, - hoszszadalmas. Műkő - hasonlókép. - Egyenesen kőbe kell faragni!

A ~~Műkő~~ kőszobr^{ai} is először agyagból szokta elkészíteni. Mert ezen addig lehet változtatni, míg utolsó vonásáig ki nem forr a mű. Most azonban, - először, - nem volt szüksége előtanulmányra. Ott rejtőzött a tökéletes szobor a kőben, - neki csak ki kell szabaditania börtönéből, az anyagból.

Igen ám, de milyen követ válasszon? - Zoltán már ezt is tudta.

A sarokban egy gyermek~~na~~ nagyságu márványtömb feküdt.

Hébe-hóba sirkőfaragást vállalt, - ép annyit, hogy a kapott fillérek mellett éhen ne haljon. A szobrászattól nem lehet megélni... Azt a sarokban lévő tömböt is megbizásként kapta egy özvegyasszonytól, aki meg akarta örökíteni az ura emlékét. Nos, ebből a hófehér márványból pedig nem lesz sirkő! Pontosan megfelel a Zoltán elképzelésének.

Nem fáj a feje a következményektől. Hogy az özvegy tolvajnak nevezhetné? - Van elég pénze, hogy valahol egy másik sirkövet rendeljen magának! - vont a vállát a szobrász. - Nincs időm szaladgálni anyagért - és erőm sincs rá.

Ezzel elintézést nyert az esetleges jogi bonyodalom, és Zoltán^a kezeit dörzsölve állt a márványtömb elé.

- Eddig a sors mindent a kezemre játszott... Csak az hiányzik még, barátocskám, hogy te most szárnyra kapj és felrepülj ide, az állványra.

S mert a kő nem akart szót fogadni, kénytelen volt segítségül hívni a szomszéd két felnőtt fiát. Együttes erővel helyére állították a tömböt.

És Zoltán megragadta a vésőt és ~~és~~ kalapácsot.

Zengett és pattogott a kő. Kagylós darabokban hullott a padlóra. A szobrász könnyű kis dalt dudolt, - miközben a szeme és a keze szigorúan ügyelt a kibontakozó arányokra. Csaknem megfélekedezett a betegségéről.

Ugyanaz az erő hatotta át, mely egyszer már kiragadta a tétlenségből, - mikor Ildikó alakját először gyurta agyagba. Ildikó volt a megmozgató és az építő is. Zoltán csak az agyat és a kezet adta hozzá, a munkához. - Munka közben nem is vette tudomásul a leány távollétét.

A pihenőkben ^{nb}azonnan annál fájóbban érintette a magány.

Hogy valóban pihenjen, ki kellett ragadnia magát a munka lázából, mely azután is, hogy letette a vésőt, forrt az idegeiben. Erőszakosan terelte a figyelmét új irányba, - és mindig utját állta a valóság: Ildikó nem jön többé... Az anyagformálás világából nem lehet átlendülni egy ugrással a képzelet birodalmába; Zoltánt az emlékezés most nem elégitetteki. Élő üzenetet kívántak az érzékszervei, egy pillantást, egy gyengéd szót... De néma volt a műterem. A szobrász üres tekintettel meredt maga elé. Karja élettelenül hevert az ölében. - Egy pihenője sem tartott sokáig. Menekült vissza a munkához.

...Ildikó, egyéb jótulajdonságai mellett, kitűnő modell is volt. Nemcsak azért, mert nyugodtan állt a legnehezebb pózban, hanem mert közben szórakoztatott is. Különösen a pihenőkben volt üditő.

- Ha lenne igazság a földön, nem a szobrász nevét vésnék a szobor talpazatába, hanem a modellét, - mondta, és megrázogatta gémberegett tagjait, lelépett a dobogóról.

- Szívesen aláírom a te nevedet, - felelte Zoltán, és ledörzsölte kezéről az agyagot.

- Pont az hiányzik nekem! Hogy az összes ismerőseim kövérre röhögjék magukat az irodakisasszony szobra előtt!— Mi, modellek, örökké névtelen áldozatok maradunk...

Zoltán tiltakozni kezdett, - és máris közepében volt egy könnyed vitának, mely a figyelmét elterelte a munkáról.

Ildikó így tette magát nélkülözhetetlenné.

Derüsen, munka-boldogan peregtek a hetek. Ildikó nem modell volt, hanem munkatárs.

Egy napon azonban vörösre-sirt arccal lépett be a műterembe.

- Mi történt?

A lány némán legyintett és egy székbe roskadt.

Ekkor már tudta Zoltán, hogy vége azoknak a derüs heteknek. Ildikó sötét felhőt sodort be magával, ami úgy állt a levegőben, mint a vak bizonyosság.

- Kikottyantottam... Elmondtam Tibornak...

- Mit?

- Hogy téged is szeretlek. És ide naponként feljárok...

A szobrász összevonta a szemöldökét.

- Kár volt, - szólt később.

- Nem tehetek róla. Véletlenül történt.

- Nincs véletlen! És különösen a nők tetteiben nincs véletlen...

- Ne haragudj... Talán igazad van. Sokáig voltam boldog - és úgy látszik, már megelégteltem...

Zoltán nem válaszolt. Ildikó ráemelte a nagy, fekete szemét.

- Egyszer ugyanis kiderül minden. Nem mindegy, hogy előbb vagy utóbb?

A falóra hangosan ketyegett. Eddig sohasem vették észre,

mekkora erővel töri szét az időt pillanatokra, kegyetlen türelemmel.

- Beszélnem kell Tiborral, - állt fel Zoltán.

- Miért?

- Kell!

- A tetteimért egyedül én vagyok felelős. Nektek egymással nincs elintéznivalótok!

- Talán Tibort félted?

- Inkább téged féltenelek az ő hirtelen kezétől...

- Nem tudod elképzelni azt a találkozást másként, mint hogy "a két férfi életre-halálra megküzd a nőért"?

- Csak gunyolódj... Te még nem láttad Tibort, amint elfehéredik egy csik az ornyergén! És sápadt...

- Nem félek az erőszaktól. Tibor bizonyára érett férfi... A te érdekedben akarok beszélni vele. Mielőtt még valami meg-gondolatlanúság történnék...

Ildikó csakhamar belátta, hogy Zoltán terve helyes. A két férfinak találkoznia kell, hogy együttes erővel süssenek ki valami okosat, - mert ő bizony tanácstalan. Itt áll közöttük, tele aggodalommal, és nem tudja könnyűnek látni a helyzetet, mint a helyében bármelyik barátnője tenné: élvezné, mint hadakozik a két férfi... Ildikó nem tudott játszani. Mert mind a két férfihez egyformán ragaszkodott.

Tibor hallani sem akart róla, hogy szóba álljon a szob-rásszal. Egyebek közt kijelentette:

- Semmi közöm ahhoz a kőfaragóhoz! Ha ő fontosabb neked, mint én, tessék! Tárgyalj vele továbbra is művészeti kérdésekről, - éjszakánként... De nélkülem!

A lánynak teljes rábeszélőkészségét sorompóba kellett állítania, hogy nyélbeüsse azt a találkozást. Tibor megkötötte magát, és égre-földre esküdözött, hogy nem fog engedni.

Hat napig állta a rohamokat.

A hetediken pedig beadta a derekát:

- Ám legyen! Én nem fogom megbánni...

...Ökereste fel Zoltánt. Egy téli délután, mikor a műterem óriási ablakán jégvirágok villóztak.

Az asztalon cigaretta és szilvórium. A férfiak kölcsönös kíváncsisággal mérték végig egymást.

Mindkettőjüknek a korkülönbség tűnt fel először. Tibor fiatalabbnak sejtette Zoltánt, mint amilyennek most megpillantotta. Zoltánt pedig meglepte a Tibor kicsattanó, szinte kamaszos egészsége. Apa és fia lehetnének...

Ez a felfedezés sokat enyhített az első percek feszességén. Zoltán elragadó kedves volt, Tibor pedig tiszteletudón felelgetett a kérdéseire.

És amint illőn körültagogatták egymást az udvarias szavakkal, a szobrász belevágott.

- Ildikó miatt kell beszélgetnünk.

- Tudom, Zoltán bátyám.

- Nyilvánvaló, hogy mindketten a javát akarjuk. És mert mindkettőnket szeret, tőlünk függ a boldogsága. Nem tőlem, vagy tőled, hanem mind a kettőnktől!

- Ez talán túl merész állítás...

- Teljesen nyíltan kell beszélnünk.

- Természetes.

- Tehát nézzünk szembe a helyzettel. Ildikó szeret téged, - ezt tudod. De engem sem akar elveszíteni, - ezt is tudod. Csak akkor lehet elégedett, ha mindketten mellette maradunk.

- Ami pedig lehetetlen.

- Miért lehetetlen?

- Mert... Szükséges erre válaszolnom? Egyszerűen... erkölcsstelen volna!

- "Erkölcstelen!"... Tudod-e, Tibor, mi az erkölcs? Szokás. Helyi szokás.

- Lehet. És én mégis e szerint szeretnék élni.

- Ha az eszkimók közt születnél volna, azt találnád helyesnek, hogy leányaidat és a feleségedet felajánld az éjszakai vendégnek. Perzsiában több feleséget tartanál...

- Ezek primitív népek!

- Ó igen. Primitív például India is, melynek bölcsességét Európa csak most kezdi felfogni...

- Zoltán bátyám, ez mind nem érdekes. Én csupán a magam erkölce szerint élhetek!

- Mely erkölcs nem egyéb, mint a hiuságod, - átkeresztelve.

- Hogy-hogy?

- A férfi-büszkeséged nem engedi, Tibor, hogy tisztán láss. Mert szerelmes vagy, Ildikó csak rád tekinthet, - ez, szerinted, törvény. Tehát célszerű lenne az összes himnemű embereket kiirtani - rajtad kívül...

- Nem kívánok én lehetetlent! Mint ahogyan számomra egyetlen nő létezik: Ildikó, ugyanugy benne is megéri majd a szerelem és teljesen felém fordítja a szivét.

- S lám, eddig ez nem következett be. Pedig Ildikó szeret! Valami hiba lehet a számításokban...

- Nem számítás ez, Zoltán, hanem törvényszerűség!

- A hiuság ábrándos törvénye. E miatt látod a dolgoknak csupán az egyik oldalát. Amelyik ép feléd van...

- Hagyd már azt a hiuságot! Kérlek... Itt a becsületről van szó. Én azt a nőt, akit feleségül veszek, mindenkor becsülni akarom!

- Ennek nincs akadálya.

- Nem is volt! De azután... Megzavart valami.

- Azt akarod mondani, hogy mióta kiderült a kapcsolat Ildikó és én közöttem, nem tudod többé becsülni?

- Csalódtam Ildikóban...

- Mert a mai embernek a látszat a fontos, - emelte fel Zoltán a hangját. - Ha valaki elég ügyes ahhoz, hogy a romlottságát a legnagyobb erénynek fitogtassa, mindenki leborul előtte. De ha egy tiszta teremtés mer az lenni, akinek az Isten teremtette, lecsap rá az ítélet. Megkövezitek. Hát sohasem szakad vége annak a középkori felfogásnak, mely ketrecekbe ~~húzza~~ ^{hárja} az embert, és merje csak kidugni fejét a rácson, menten odasujt a bárd?! Miért nem lehet az ember - ember?

Tibor cigarettára gyujtott.

Váratlanul érték ^a Zoltán kemény szavai. Gondolta ugyan, hogy nem lesz békés ez a beszélgetés, - meg kell küzdeniök, akár ökölrel is, - de hogy a szobrász így lerohanja, már az első nekifutásra, - ez felülmulta minden elképzelését. Mert meg kell adni, sok igazság csendült meg azokban a kemény szavakban... Amit eddig biztos talajnak tudott a talpa alatt, most egyszerre csuszni és inogni kezdett...

De Tibor ^{nem} bírta elviselni a bizonytalanságot. A beállott szünetet arra használta fel, hogy összeszedje magát. Mélyet szippantott a kék füstből és tekintetét a szobrász szemébe furta.

- Zoltán bátyám, te mestere vagy a szónak. Nem vehetem fel a versenyt veled. De meg kell értened az én egyszerű érzéseimet. Ildikó volt az én életem középpontja, ami köré épült a jövőm. - Nem táplálok illuziókat a nőkről. Megtanultam az életet. Amit annakidején büszkén nőfalásznak neveztem, ma hányódásnak látom. Nyugalmat csak az otthon adhat. A férfi otthona pedig - egy kicsi asszony... Egyedül Ildikót találtam alkalmasnak... Igaz, csalódtam benne. És mégis. Tökéletesen illik hozzám... Ha szakít a multjával és mellém áll, még nem késő... Érthetetlen ellentét ez bennem. Hiába csalódtam, Ildikó tulságosan hozzám nőtt...

Tibor elhallgatott.

Zoltán lehajtotta a fejét és végigsimitotta a szürke haját. Megragadták ezek a kissé rendezetlen, de szivből fakadt szavak. Felmerült benne a gondolat, mint már annyiszor, hogy magukra hagyja a fiatalokat. Ő álljon a boldogságuk utjába?

Más is volt, ami a szobrást arra ösztönözte, hogy most vonuljon vissza, ebben az utolsó pillanatban. Ildikó szemében még töretlen férfi, akinek az erejében bizni lehet. De vége a pünkösdi királyságnak. Minél sűrűbben csapnak le rá a rohamok, annál jobban meg fog törni. ^{az egészsége}... Szébb volna most elmenni.

Egyszer már megpróbálta.

...Mikor Ildikó elmondta neki, hogy beleszeretett egy Tibor nevű fiatalemberbe. Akkor Zoltán felajánlotta, hogy eltűnik a lány életéből.

- Egy percig sem tudnék élni nélküled! - válaszolta Ildikó. És tüzes volt a csókja.

...Ez az emlék előkelő helyet foglalt el Zoltán múltjában. Mentsvár volt, ahová a gyötrő gondolatok elől el lehetett menekülni. Ildikó nem tudna nélkülem élni...

Valaki kell fogja a ~~kezét~~ lány kezét és bölcs nyugalommal vezesse a sors utvesztőjében...

És Tibor? Ennek a fiúnak talán nincs szüksége segítségre? Hiszen vad, mint az éretlen gyümölcs... Miként tudna bánni Ildikóval?

Zoltán elhatározta, hogy amíg az erejéből telik, egyengetni fogja ennek a két fiatal embernek az utját. Nem térhet ki a sorsszabta feladat elől.

Felemelte a lehajtott fejét.

- Tibor, tévedésben vagy. Én nem ellenzem a házasságot. Csak a rosszat. És nem az én hibám, hogy másházasság alatt kinzókamrát értenek... Érdekel, hogy mi a véleményem erről a kérdésről?

- Nagyon érdekel.

- A házásélet azért börtön, mert csupa kötelességből tevő-

dik össze.

Még ~~is~~^a legjelentéktelenebb vonatkozásban is. - Az én férjem ne mosolyogjon rá senkire, ne olvasson ujságot az asztalnál; az én feleségem ne szeressen moziba járni, köteles utálni a barát-nőit, - és közben mindketten megfélemedkeznek arról, hogy az a másik is érző ember, aki, ha nem élhet a hajlandóságai szerint, boldogtalan lesz. De ők, a házastársak, hajthatatlanok! - Annak a másikkal is az én felfogásom szerint kell élnie, hiszen ezért kötöttem vele házasságot! - Ez pedig tulajdonjog. És mondd, Tibor, tulajdonának - szinte tárgynak - tekintheti egyik ember a másikat?

- Semmikép.

- A rabszolgotartásnak vége, - mondják a történetirók. És mégis, akadnak egyesek, akik a maguk "igazára" akarják kényszeríteni a többieket, - és elsősorban ép azt, akit élettársul választottak...

- Elértem én a célzást, Zoltán! Csakhogy Ildikót én sem mire sem akarom kényszeríteni! Ő szabadon választhat.

- Választhat? Választania kell! Ha pedig nem ~~is~~ melléd áll, el kell veszítenie téged. Ami a legnagyobb szenvedést jelentené a számára... Ez választás? Inkább kényszer!

- Te mit tennél az én helyemben, Zoltán?

- Belátnám, hogyan nincs szükség semmiféle választásra. Ha a jövőben Ildikó egyikünket fogja csak szeretni, ugyis elfordul a másiktól.

- Tehát várjak...

- Maradandó eredményt csakis ^a türelemmel lehet elérni.

- De én nem szoktam megvárni, míg egy ügy a körmömre ég!

- Ez hiba. Mert mi történne, ha Ildikó, a kényszer hatására, választana közöttünk? Elfojtaná azokat az érzéseit, amelyek a "másikhoz" fűzték. - És az elfojtott kívánságok egyszer kitörnek! Váratlanul és elemi erővel, és mindent elpusztítanak maguk körül. Ez az egyik eset. A másik pedig, mikor az

elfojtott kívánság nem törhet ki, mert az idők folyamán átalakult. Dühhé. És a fogcsikorgató lemondás keserüvé teszi az embert. Nézz körül, Tibor, hány asszony él gyölöletben az elnyomójával, a helyett, hogy élettársának tekintené az urát! - Te is így akarsz?

- Ez úgy hangzott, mint egy prédikáció. Térjetelek meg, bűnös lelkek, mert különben a ~~puskákban~~ poklok üstjében fogtok rotyogni ítélet-napig!

- Gunyolódhatsz, Tibor, engem nem bánt. De jegyezd meg: a guny a maga alacsonyrendűségét gunyolja ki.

- Nem akartalak megbántani, Zoltán... Csak azt nem értem, miért tekintesz te bennünket gyerekeknek. Ildikó meg én, felnőtt emberek vagyunk, érettek a házasságra.

- Én tehát, a fölösleges öreg, tűnjek el. Nincs szükségetek a tanácsaimra...

- Szívesen elbeszélgetek veled, Zoltán. Bevallom, sokat tanulok a szavaidból.

- Elméletileg. De a gyakorlatba semmit sem akarsz átültetni.

- Dehogyan nem! Amit helyesnek látok.

- És ép a döntő tanulságokat nem látod helyesnek... Tudod, hová vezet a csökönyösséged, Tibor? Oda, hogy Ildikó napról-napra boldogtalanabb lesz melletted.

- Ez nem igaz!

- Várj, bizonyítok. Felelj! Boldog most Ildikó? Tibor lehörpintett egy pohár szilvóriumot. Azután ökölbe szorította a kezét és őszintén felelt.

- Nem.

- És boldog volt, mielőtt megtudtad, hogy ő ide feljár?

- Boldog...

- Tehát? - A következtetést rád bízom.

- Folytasd csak, Zoltán, folytasd. Nem félek a következtetéstől.

- Nézd meg, mit tettél Ildikóval! Harcot indítottál a leigázására... Ő nem mondott el neked semmit. Hol van már a ragyogó őszintesége! Jellemző: már szégyelli magát... De a homlokára van írva, - csak olvasni kell tudni róla. Te megaláztad őt! Így akartad megtörni...

- Zoltán, tulzol...

- Nem tulzok! Nem te voltál az, aki bebizonyította neki, hogy az, amit eddig tett, szenny és mocskok? Hát lehet valakinek önbizalma, akit így megaláznak? Összetörik benne minden érték... Mondd, nem te cselekedtél így?

- De...

- És még ma is folytatod. Nap mint nap lerántod a sárba, hogy többé a tükörbe se merjen nézni, nehogy az emberek szemébe! Nehogy "kikezdjen benneteket a pletyka"! Mintha azok a vénasszonyok ugyanannyi piszkot nem nyelvelnének arra is, aki a te "erkölcsöd" szerint makulátlan!

- Társadalomban élünk, és a kötelességünk...

-...Átvenni a hibáit. Harcolnak az emberek? Harcoljunk mi is! A te kezében, Tibor, a "közvélemény ítélete" is csak fegyver. Ezzel versz végig az Ildikó hátán... És Ildikó kénytelen védekezni. Ő is fegyvereket keres... Csak folytassátok!

- Nem azért küzdünk, hogy...

- Mindegy, hogy miért! Nincs győztes és legyőzött.

Mindegyik harcoló fél csak veszíthet.

- Engedd már végig mondanom!

- Tessék.

- Mi azért küzdünk, hogy minden kérdést tisztázzunk, mielőtt összekötnénk a sorsunkat.

- És közben meggyülölititek egymást... Egy napon ott álltok majd, idegenül néztek egymásra, két meztelen ember,

akik között eltörött valami. Nem lesz szó, amit a másik "félre ne értene", és mindegyitek magányosabb lesz, mint bármelyik remete. Szép jövő!

- Tul sötéten látod, Zoltán!

- Bár igazad lenne! De figyeld meg magadat, Tibor. Még most sem fog rajtad a komoly szó. Kirakhatnám ide akár a szivemet is, te csak sötétlátással vádolnál. Engem a féltékenység szemüvegén keresztül láatsz, - tehát csak rosszat akarhatok nektek. A hamis és vad indulatokra hallgatsz, nem pedig az élet leszűrt tapasztalataira.

Tibor sohasem kapott még ennyit a fejére. Behuzott nyakkal ült, mint egy megvert kisgyermek. És ökölbe szorította a kezét. - Belátta, hogy Zoltánnak sokban igaza van. De mindezt egyszerre meg is emészteni, - úgy érezte, ez meghaladja az erejét.

És még mindig nem volt elég!

Zoltán senkivel sem szokott beszélni a maga dőlgeiről. Néha Ildikónak elárult egyet s mást, - de a lányra vigyázni kellett. Nem mondhatott el neki mindent. - Most viszont itt ül előtte Tibor, akinek sorsát az övével furcsán összekötözte az élet. Egy férfi, aki előtt kitarthatja a bensejét...

Nem teszi meg ezt Zoltán, ha most egy cseppet józanul gondolkozik. - Hol van Tibor attól, hogy őt megértse! Csak szentségtörésre képes a büszke erejével... De Zoltánt hajtotta a társtalanság. A fájdalom, melyek tizszeresen élesek, mert nem oszthatta meg senkivel...

Mint a gejzir, ömlött ki száján a keserűség.

- Te még azt is megtetted, Tibor, Hogy bemocskoltad az Ildikó irántam érzett, tiszta szerelmét. Ugy festettél le engem, - a nélkül, hogy ismertél volna! - mint egy mohó öregembert, aki őt kihasználja, mindenki mástól el akarja szakítani - és utját állja a jövőjének.

Tibor ökle felengedett. A gejzir pedig még magasabbra szökött.

- Én voltam a fertő, amit ki kellene pusztítani... Ha te tudnád, mi az igazi szeretet! Nem az, amit ti csináltok. Kakasmódra, csupa érdektől ködösen... Nem így. Hanem szintiszta lélekkel... Te talán sohasem fogod ezt megérteni. Ildikó sem értette, - ő élte az igazi szeretetet! És gondolod, hogy vesztett valamit ebben a szerelemben? Semmit! Csak nyert. Mert én csak adni akartam ~~na~~ neki, és semmit ^{sem} elvenni tőle. És emlékszel még, hogy ragyogott az a lány? Akkor... Maga volt a kinyílt élet! Mert engedték annak lenni, akinek született: könnyen szálló, vidám pillangónak, akinek hazája a nap-sugár és itala a harmatcsepp.

Zoltán percnyi szünetet tartott. Forró arcát a tenyerei közé fogta, és a nyelvével megnedvesítette az ajkait.

- Ne hidd, hogy Ildikóban egyszer is felmerült volna a gondolat, hogy elhagy engem, - ha te nem kezded rágni a fülét. És hogy juthatott volna az eszébe? A hal sem kívánczik a szárazföldre... Azok az emberek, akik csak elvenni tudnak a másiktól, nem tudják elképzelni, mi mindent adhat két ember egymásnak. Mi minden rejlik egyetlen kézfogásban... Két szó között helyet foglal az érzéseknek egész birodalma, és sohasem a cselekedet a fontos, hanem a rugói; az a végtelen finom szövédéke a hatásoknak és ellenhatásoknak, amit embernek neveznek, - mikor találkozik a párjával és a két szövédék egy még bonyolultabb és még kényesebb harmadikat alkot... És mégis, a legkisebb megnyilvánulásban is benne tündöklük az egész! Csodálatos misztérium ez...

Elhallgatott. Azt sem tudta, hová akart kilyukadni. Valamerre elindult, de közben egy forró hullám elkapta, messze az elme területei fölé dobta, - és most hirtelen magára ébredve, nem tud mit kezdeni a torzító szavakkal. Csak ül, kissé mámorosan, és nem érdekli a szegényes valóság.

Ezüst cseppek csillognak a levegőben, mint gejzir fölött a lebegő vizpor.

Tibor felállt. Arca sápadt volt. Hangja száraz krákogásból állt össze szavakká:

- Rám itt nincs szükség. Kár, hogy előbb nem tudtam.

Zoltán fokozatosan ébredt. Fel kellett idéznie a fülében ragadt szavakat, hogy teljes súlyában megértse, mit mondott Tibor. És amint megértette, visszazökkent a jelenbe. Ő is felállt.

- Mi van veled, Tibor?

- Le kellett vonnom a tanulságot. Ildikó nem szerethet engem! És nem is szeretett soha...

Ott állt a két férfi, szemtől-szembe. A fiatalabb: vállas, erős. Ökölbe szoritott kezét lefeszíti. Itt nem használhatja az izmait. Nem segít semmi, el kell mennie. Arca zárt, mert nem engedi, hogy az a másik gyönyörködjék az ő vereségében. - A korosabb pedig: karcsu, törékeny. Tudja, hogy hibázott. Elfelejtette, hogy a fiatal mindig ellenségének tekinti az öreget... Szürke haja a homlokába esett. Kezét lágyan nyujtja előre, a másik felé...

Pillanatfelvétel.

Ebben a képben nemcsak a jelen sűrűsödik össze egyetlen, hatalmas akkorddá, hanem benne zeng a múlt is, teljes egészében. Sőt, megcsendül a jövő is...

Pillanatfelvétel: a rohanó film~~szalag~~szalag egyik kockája. És a filmszalag hirtelen megtorpan.

A rendező kiált:

- Kép hátra!

És a felvevőgép hátrafelé kezd gördülni. A két férfi, amint ott áll szemtől-szembe, - megmerevedve az időtlenségtől, - ez a kép egyre kisebbé válik. Már alig lehet kivenni az emberi alakokat és a háttérül szolgáló egyszerű műtermet.

A gép tovább kuszik hátrafelé, a multba...

Miként jelenthette ki Tibor, hogy Ildikó sohasem szerette őt? Hogy születhetett meg ez a félreértés Zoltán jelenlétében, sőt ép az ő szavainak hatására? A szobrásznak tudnia kellett az igazságot! Azoknak a téli estéknek emléke nem tűnhetett el nyomtalanul...

...A vaskályhában pattogott a tűz, odakünn dühöngött a hóvihar. A villanyégő sápadt fényt hintett a hajukra, és a falra vetítette, szép körben, a szobrok nagyított, fantasztikus árnyékát.

- Remek fiu ez a Tibor! - lelkesedett Ildikó.

Arca még piros volt az uccán tomboló szélből.

- Képzeld, ma elvitt egy jégünnepélyre, amelyen ő is szerepelt! Majd megpukkadtam a nevetéstől... De hadd kezdem az elején. Egy női műkorcsolyázót utánzott Tibor. De hogyan! Minden mozdulata tulzatosan kecses volt, és egy piruett után olyan mű-szédülést rendezett, hogy mindenki a hasát fogta. Ja igen, a ruhája. Sötétkék sportöltöny volt Tiboron, - természetesen széditő elegáns. Erre vette fel a szoknyácskát, "nőisége" egyetlen jelképét. Ugyanazt a táncot futotta a végig, amit a nő, csak persze groteszkül. Például egy mérleget a háromszorosára huzott ki : végtelen lassan siklott a jégen, arcára kinos mosoly fagyott, - és közben nem állotta meg igazítani a szoknyáját. Persze úgy, hogy még följebb emelte. Ünnepezték! Alig akarták leengedni a jégről. Csuda boldog voltam!

- Kár, hogy én nem láthattam, - vetette közbe Zoltán.

- Szeretném már megismerni Tibort.

- Aranyos fiu, nekem elhiheted!

- Elhiszem. És ami fő, tetszik neked.

- Nagyon! Csak az apjától félek...

- Tessék?

- Tibor megigérte, hogy hamarosan bemutat az apjának.

És valahányszor rá gondolok, lubbőrös lesz a hátam...

És begörbitett mutatóujját erősen az ajkaira szoritotta.

Majd lerántotta a kezét.

- De ez most nem érdekes!

- Engem nagyon érdekelne, - mondta Zoltán.

Ildikó ideges lett. Rövid, fenyegető csönd után így szólt:

- Mesélek tovább... A bemutató után farsangot rendeztek a jégen. Kosztümös alakok rohángásztak a fel és alá, volt móka és sikitás bőven. De én nem szeretem a nyüzsgéseket. A tömegben felismertem két volt gimnazista barátnőmet is... No és egy szót sem tudtam váltani Tiborral. Ajánlottam neki, hogy lógjunk meg. Ugy is tettünk. Jó nagyot sétáltunk...

- Miért akadtál meg, Ildikó?

- Mert csókolóztunk is.

- Amit nekem nem szabad megtudnom...

- Dehogyan nem! Csak - bevallom, - néha még furcsának tűnik, hogy neked mindent el lehet mondani, a nélkül, hogy baj lenne belőle.

- Pedig eleget tapasztalhattad, hogy ugyanugy örülök az örömeidnek, mint te magad.

- Ez valahogyan... nem egészen normális...

Zoltán elnevette magát.

- Hála Istennek, nem normális! - mondta, és megcsókolta a lány arcát.

Ildikó elkomolyodott.

- Igazán szeretsz te engem, Zoltán?

- Igazán - felelte a szobrász, még mindig mosolyogva.

- Mit tennél akkor, ha a kedvedért szakítanék Tiborral?

- Az én kedvemért ezt ne tedd meg. De ha néked úgy lesz jobb, örülni fogok.

Ildikó szeme villant.

- És mi lenne, ha veled szakítanék?

- Ha nincs szükséged rám és az a szakítás boldoggá tenne, - annak is örülnék.

- Szinte hihetetlen... Miért nem vagy te is olyan, mint a többi férfi?

- Mert akkor csak rövid ideig szeretnél.

- Nem hiszem, hogy akadhat nő, aki építeni tud rád. Elképesztő a passzivitásod...

- Csak látszólag passzivitás. Ha alaposan szemügyre veszed, rá fogsz jönni, hogy ez a létező legnagyobb aktivitás. Mindig jól tenni...

- A helyett, hogy néha egészségesen féltékeny lennél.

- Lehet valaki féltékeny - a napsugárra?

- Legalább egy ici-picit... Nem lehet szüntelenül birni azt az étheri magasságot, amit magadból árasztasz.

- Tudom, Ildikó. Egy kis féltékenységre szüksége van - a hiuságotnak. Ha azonban én rendeznék dühös jeleneteket, - színházat játszanék. És a féltékeny szerep annyira nem illik hozzám, hogy menthetetlenül kinevetnél. - Ez még nem lenne baj. De az baj, hogy az a játék a részemről hiba lenne. Hiba, melynek esetleg súlyos következményeit azonnal tapasztalnom kellene, - valószínűleg ép rajtad. Én pedig senkinek sem akarok kárt okozni. A legkevésbé neked.

- Nem értlek...

- Szükségtelen, hogy mindent érts. Azt az általad olyan óhajtott színházat majd más játssza el. Aki alkalmas rá. Például... Tibor.

- Tibort ne bántsd!

- Eszemben sincs bántani! Csak valószínű, hogy ő - a koránál fogva, - féltékenykedik majd. És akkor beteljesedik a kívánságod...

- Már észrevettem... Kicsit féltékeny természetű. De ennek, - még ha le is nézel érte, - őszintén örülök!

- Tessék... Ismét örülsz! Mondd, Zoltán, te engem

- Tehát nekem is örömet okoz.

bosszantani akarsz?

A szobrász nevetett.

- Ne zsörtölődj, csacsi! Minek annyit filozofálni?

Inkább csókolj meg...

- Most nem, - mondta Ildikó, és kibontakozott a hirtelen ölelésből.

- Persze, nagyon friss még benned az a séta... De semmi baj. Szeretem, hogy őszinte vagy hozzám.

- Sietek haza. Még csak azt akarom elmondani, hogy mit mesélt Tibor a bankról...

...Zoltán nem tudta volna, hogy Ildikó milyen nagyon szereti a fiút? Hiszen ezeknek a Tiborról áradozó estéknek minden szavára emlékezett! A szeme előtt bontakozott ki a fiatok szerelme Ildikóban, egy pompás virággá, - és Zoltán gondosan ápolta ezt a virágot.

Nemcsak a lányban ápolta. Mikor úgy hozta a sors, hogy eléje került Tibor, keserűn, csalódva, a szobrász megragadta az ő kezét is.

A felvevőgép előre gördül a multból. Lassan közeledik az állókép felé, melyen két alak bontakozik ki. Fokozatosan világosodik a kép, már a háttér is tiszta: egyszerűen berendezett műterem.

Két férfi áll, szemtől-szembe. A fiatalabb: erős, vállas. A keze ökölben. A korosabb: karcsu, törékeny. Kezét lágyan nyújtja előre, a másik felé.

A teremben még rezegnek Tibor sulyos szavai:

- Ildikó nem szerethet engem! És nem is szeretett soha...

És pereg tovább a film.

...A szobrász megragadta Tibor jobbját és az arcába kiáltotta:

- Hogy mondhatasz ilyet?! Nem tudod, mit beszélsz?

Azután, valamivel nyugodtabban folytatta:

- Még egyszer meg akarod alázni Ildikót azzal, hogy nem

hiszel neki, - hogy neki már hinni sem lehet? Pedig hányszor mondta neked, hogy szerelmes beléd! És ma is mondja, holnap is... Bármikor kérdezed. És én is mondom! Én, akinek - a te felfogásod szerint - egyáltalán nem érdekem, hogy megerősítelek ebben a hitedben.

És Zoltán pontról pontra végigvette mindazt, aminek az alapján Tibor ismét megbizonyosodhatott róla, hogy Ildikó szerelme töretlen. A szobrász szinte propaganda-előadást tartott, - mint egy anya, aki ki akarja házasítani a lányát. De nem bántotta semmiféle látszat. Minden képességét latba vetette, hogy ez a fiu, előtte, ismét tudjon hinni.

Tibor arcán hamar enyhült a feszültség. Kezdte visszanyerni az önbizalmát. Zoltán szép szavait hizelgésnek vette - és el-elmosolyodott, kissé zavartan, mint aki nem szokta meg, hogy szembe dicsérik. Arca kipirult és olykor végigsimította hullámos, dus haját.

És mikor Zoltán látta, hogy Tibor már biztosan áll a lábán, befejezte a beszédet.

- Az előítéletek egész kusza halmaza nem lehet fontosabb a számodra, Tibor, mint Ildikó boldogsága. Szeresd őt olyanak, amilyen, és meglásd, az ő boldogsága révén fogod megtalálni te is az igazi békességet.

Elhallgatott. Kifáradt. Szeme lágyan engedte el a Tibor ismét-büszke, egyenes tekintetét.

Termő, meleg csönd ült meg körben, a néma szobrok vállán.

Kisvártatva Tibor így szólt:

- Gyönyörűen beszéltél, Zoltán. Minden szavad igaz volt. De, úgy látom, én még nem vagyok elég érett arra a te békességedre. Bármilyen megragadók a gondolataid, kedvem lenne újra ellenkezni...

- Nem baj, - felelt a szobrász végtelen türelemmel. - Csak úgy juthatunk eredményre, ha kisseréljük a nézeteinket. Szeretném hallani azt az ellenvéleményt.

- Lehetetlen az összes előítéletet egyszerre a sutba dobni. A teljes kötetlenség azonos az anarchiával!

- Igazad van. Egyik véglet sem helyes. Már azért sem, mert - mindegyik kötöttség. Ha például valaki botrányos módon él, ezt a közvélemény bosszantására teszi, - tehát ép úgy függ tőle, mint az az ember, aki gondolkozás nélkül követi a rigolyáit. Minden esetben a közéletet kell megkeresni. Alkalmazkodni a körülményekhez és közben megőrizni önmagunkat, - ebben rejlik a bölzsesség.

- Ez megalkuvás.

- Igen, összeegyeztetésnek is szokták nevezni.

- És ha valakinek a természetével nem fér össze ez a módszer?

- Az a valaki keservesen fogja tapasztalni, hogy minden más ut surlódásokhoz, - szenvedéshez - vezet.

- Neked mindenre van kielégítő válaszod...

- Mert engem már alaposan kioktatott az élet.

- Valóban, az elméleten sehol sincs hézag. De Zoltán, mi történjék a gyakorlatban?

- Semmi se történjék.

- Szeretnék egyenes választ kapni tőled, Zoltán. Ne örököké a rébuszokat... Mi a szándékom?

- Nincs semmiféle szándékom.

- Tehát ez magyarul azt jelenti, hogy Ildikó továbbra is járjon fel ide...

- Ha kedve van rá, miért ne tenné?

- És a kapcsolat közöttetek semmiben sem változik...

- Ugy van. Hacsak Ildikónak nem lesz szüksége a változtatásra.

- Az a sok "ha"... - morogta Tibor a fogai közt.

Letette az asztalra a széles tenyerét, majd rátámaszkodva, nehézkesen felállt.

- Én most bucsuzom.

- Bucsuzol? - csodálkozott Zoltán. - Még be sem fejeztük a beszélgetést...

- Részemről tökéletes befejezést nyert mindenféle - szószaporítás.

Zoltánt mellbe ütötte ez a hang. Ugyanaz a hang, amivel Tibor belépett ide...

Az emberek nemcsak hogy nem képesek rá, de nem is akarnak tanulni a tapasztalatokból. Új aláhúzással gyarapodott a régi igazság: senkit sem lehet megváltoztatni. A szobrász úgy tápázkodott fel a székről, mint akinek a vállát nagy teher nyomja. És a hangja alig volt erősebb, mint az imént.

- Sajnálom, hogy ilyen hirtelen távozol. Ha legalább tudnám, hogy mivel bántottalak meg...

Ez már csak a házigazda udvarias bucsuja volt. Ha Tibor is semmitmondón felel: dehogy bántottál meg, Zoltán bátyám! -
- ugy zárul le ez a nap, mintha hiába kezdődött volna el.

De Tibor minden szó mögött acsarkodást szimatolt. Ujra eszébe jutott, hogy a szobrász ebben a teremben csókolta meg Ildikót... A szobrok, itt körben, mind látták!

Keményen válaszolta:

- Jobb, ha semmit sem szólok. A te érdekedben...

- Az én érdekedben?

- Igen!

- Gondolod, hogy szükségem van a tapintatos hallgatásodra? Nem követtem el semmi olyat, amiért ne vállalnám a felelősséget! Inkább talán - félsz beszélni...

- Hogy én - félek? Azt már nem!

- No lám...

- Beszélek. De ne feledd, hogy te akartad!

Ismét szemtől-szembe állt a két férfi.

Tibor néhány másodpercig keresgélt a szavak közt, azután elkezdte:

- Te engem el akartál kábítani a bölcseségeddel. Bevallom, néha már azt sem tudtam, fiu vagyok-e, vagy lány. És mi

volt ezzel a célod? Hogy én Ildikó mellett maradjak, - hiszen ő szeret engem és nem tudna nélkülem élni. És mellékesen: én biztosítsam számára azt az anyagi jólétet, amit te sohasem tudnál megteremteni egy asszonynak. Miközben pedig én dolgoznék, te szabadon enyeleghetnél - a szeretőddel.

- Tibor!

- Miért sopánkodsz? Talán nem így szeretnéd?

- Hogy mersz Ildikóról így beszélni? Nem félsz...

- Az atyai és negédesen fölényes hang itt nem használ.

Annak vége!

Elindult az ajtó felé.

Zoltán eléje ugrott és megragadta mellén a kabátot.

- Tudod, mit akarsz tenni? Megölni Ildikót...

- Megölni?! - horkant fel a fiatalember. - Engedd el a kabátomat... Ugy. - Jól tudom, mit akarok. Kiszakítani Ildikót egy vén kéjenc karmai közül!

Azzal kilépett a szobából.

Izmos alakja után becsapódott az ajtó, hogy még az ablaküveg is megcsörrent.

Ildikó igen szívesen hallgatta a Tibor gyermekkori élményeit. És Tibor ^{ki} nem fogott ~~há~~ a meséből.

- Egy napon elhatároztuk, hogy hajójáratot indítunk a Békás két partja közt. A folyócska rendelkezésre állt, - már csak a hajó megépítése volt hátra. Berci vállalkozott a hajótest előteremtésére, - volt egy hatalmas teknőjük, amit egy éjszaka sikerrel cipeltünk le a parti sásba, - én pedig a motorikus részt lettem hivatva megoldani. Itt megoszlott a

véleményünk. Berci minden áron csavargőzöst akart, viszont én ragaszkodtam a kerekcsajóhoz. Végül győzött a józan ész, - mert a mi nyári lakásunkban tétlenül állt egy varrógép, mely lefektetve eszményi hajómotor! A kerekére csak néhány lapátkát kell szerelni... Tehát a varrógép is lekerült a sásba. /Hogy mennyi izzadássággal, arról jobb nem beszélni./ Az összeállítással sietnünk kellett, hogy befejezhessük, mielőtt felfedezik a beállott családi hiányokat. A bizonytalan jövőnk tudata kissé feszélyezett bennünket, és bár ezt egymás előtt hősként titkoltuk, idegesen fogtunk neki. Így történhetett meg, hogy Berci... az a mafla! Pedig mondtam neki, hogy a tornacipője csuszlik a vizes deszkán... Szóval, mikor egy palló segítségével begurítottuk a "hajótestbe" a "gépházat", és már benne is állt, már csak a lefektetése volt hátra, - ez volt a legbosszantóbb! - észreveszem ám, hogy kijött a teknő fenekéből a dugó, és ömlik befelé a víz. Berci! - orditom, - süllyedünk! Mire a barátom flegmán felém bök a fejével: Látszik, hogy te sem voltál még tengerész! És egy fölényes mozdulattal lehajol, hogy helyére tegye a dugót. A tornacipő és a sikos deszka azonban összefogtak ellene, és őkelme belezuhant a Békásba. Ez még nem lett volna baj. De magával vitte a varrógépet is. Mikor ott álltam a kavargó, bugyborékoló habok fölött, Isten bizony nem a Berci felmerülését vártam, hanem a varrógépét. De csodák nem történnek. Egy perc múlva Berci zöld képe jelent meg a vizek fölött, - egyedül. - Hogy nem szöktünk világgá, az csak annak tudható be, hogy nyár elején voltunk. Az iskolanyitáshoz közelebbi időpontban azonnal utnak eredtünk volna, ekkora lelki megrázkódtatásra. Így sem mertünk hazamenni... A nagyanyám három napig etetett bennünket a fászkamrában...

Ildikó jóízűt nevetett.

- Te is mesélhetnél egyszer... - mondta Tibor.

- Ó, az én gyermekkorom nem volt érdekes! - sóhajtott a lány.

- Lehetetlen, hogy ne lettek volna "kalandjaid"!

- Nem voltak! Egyszer már mondtam... Ha mindenkép tudni akarod, a szüleim kitűnő iskolába járatlak, az érettségi óta pedig a PER vegyészeti érténél dolgozom. Ez a fiatalságom története, semmi több. E miatt többé ne zaklass...

...Ezerablakos bérkaszárnya volt az a ház, melyben Ildikó született. Itt élte le a gyermekkorát. A négyszögletes udvaron, melybe nyáron csaknem három óra hosszát besütött a nap, tanyáztak a házbéli gyerekek, és a satnya kertecskét különféle játékokra használták fel.

Ildikó a legszivesebben félrehuzódott tőlük és egyedül játszott. Lakásépítést, a homokban. Azután ebédet főzött a babájának, homokból.

- Ildikó! - harsant egy hang felülről. - Már megint a szádba dugtad az ujjad?

- Nem! Nem! - kiáltotta a kislány, és bizonyítékul felmutatta a behajlitott ujját. - A szám előtt volt...

- Csak vigyázz, hogy rajta ne kapjalak!

A kislány szemébe könny gyült. De nem pergett le az arcán, hanem csillogón megállt a szeme sarkában.

És a begörbitett mutatóujját dacosan szoritotta csöpp ajkaihoz.

A testes asszony, amint meggyőződött róla, hogy a lánya jól van, visszatért a szobájába, folytatni a takarítást. Megtörölte az aranyos keretet, melyben egy olajnyomású Krisztuskép függött, üveg alatt. Azután a széles-hátú kettős-ágy következt, amelyet nászajándékul remekelt az ura, tizenöt évvel ezelőtt.

Az asztalosmester műhelye a szemközti ház pincéjében volt. Ildikó sokszor vezette ide a hugát, lefelé a lépcsőn, anyáskodó óvatosan, - mintha Márta csecsemő lenne. Pedig Márta csak másfél évvel volt fiatalabb nála.

Mindketten szerették a műhely illatát, a friss fa és

száradó enyv szagának különös keverékét. Eljátszadoztak a fűrészporról, - és később Ildikó magával hozta az elemista könyveit is, hogy itt tanuljon.

Történt egyszer, hogy az apa csomagot tett a gyalupadra és nagy-ünnepélyesen kezdte kibontani.

- Hoztam nektek valamit...Márta, maradj nyugodtan!

Két sütemény bontakozott ki a papirosból. Az egyik csokoládés és a tetején tejszinhab-kup, a másik meg rózsa-szinü és alján kidudorodik a dióstöltelék. A két kislány szájában összefutott a nyál.

- Mindegyikőtöknek jut egy darab,- mondta az asztalos. - Ildikó fogja először kiválasztani a magáét, mert ő az idősebb.

Ildikó nehéz választás előtt állt. Ha az egyik sütemény felé hajlott, a másik mámoros ize futott a nyelvére, ha pedig már-már az utóbbit választotta, hatalmába kerítette az első sütemény csábító képe. Az idő pedig sürgetett, - Márta türelmetlenül topogott. Ildikó kénytelen volt kitalálni valamit, hogy kitérjen az elhamarkodott döntés elől.

- Ilyesmit nem lehet papírról enni! - mondta. - Rögtön hozok két aranszegélyü tányért és kisvillákat.

És már futott is ki a műhelyből, át az uccán, hazafelé. Lélekszakadva érkezett meg a konyhába.

A mama kiadta a kért tányérokat és salamoni tanáccsal látta el a nagyobbik lányát:

- Te számár! Vágd ketté a süteményeket és úgy oszdd el! A kislány felderült.

- Jaj de jó! Így ehetem mind a kettőből!

Mint a szél, rohogott le a lépcsőn, hogy éljen a bölcs tanáccsal.

Csakhogy, mire visszaért a műhelybe, a gyalupadon üres volt a tálca... Márta piros volt, mipt a pipacs. A fiatal segéd pedig kuncogott. Szörnyü sejtelem ébredt Ildikóban.

Az asztalosmester zavartan lépett elő.

- Ne bánkódj, kislányom, három süteményt veszek majd neked...

Kiderült, hogy míg az apjuk egy percre kitette a lábát a műhelyből, Márta felfalta mind a két süteményt. És az a gonosz segéd nemhogy megakadályozta volna a büntettet, hanem még röhögött is közben.

Ildikó falfehér volt. Azután vér szökött az arcába, - és kirohant. A mellékhelyiségbe, sirni.

Este, a nyitva felejtett ajtón keresztül, hallotta, mint korholja az anyjuk Mártát.

- Mit műveltél megint, te rosszcsont!? Nem szabad ilyen mohónak lenni! Ha megkivánsz valamit, szólj nekem. Megvásárolom. De ne vedd ki a nővéred szájából!

Ildikó átsírta a fél éjszakát. A paplant a fejére huzta, hogy a szipogását meg ne hallja valaki.

Márta mindenben ellentéte volt a nővérének, - mintha tervszerűen tenné. Lustasága példátlan volt. Míg Ildikó a konyhában edényt törülgetett, ő a diványon hevert és álmos szemekkel meredt a semmibe. Vagy épenséggel aludt. És Márta annyit, de annyit tudott aludni! Előfordult, hogy ebéd után, az asztalnál elaludt, - ülve.

Hamar megszületett a mondás az anyjuk szájából, - miközben megsimogatta a kicsi fejét:

- Jaj, Márta! Ha te olyan volnál, mint Ildikó, én lennék a legboldogabb anya a világon!

Az iskolában is ki~~szűnt~~^{tűnt} az ellentét. Ildikó szorgalmasan tanult, Márta viszont... - De nemcsak rossz oldala volt Mártának. Jobb pajtást keresve sem lehetett találni nála, - ha kedve volt rá. De ha megunta, menten visszazuhant az álmos közömböségbe. És mindent hamar megunt...

A barátnőit nem válogatta meg. - Ellenben Ildikó annál inkább. Ösztönösen a jobbmóduak felé huzódott. Ennek az lett az eredménye, hogy a két lány sehová sem járt együtt.

Ildikó különösen sok látogatást tett egy nagy-patikus lányánál, aki szívesen mesélt a nyaralásáról:

- Olyan szép színe van a tengernek, hogy azt el sem lehet mondani. És az a sok ember a parton! Milliomosok, hercegek, művészek! Az apám megismerkedett egy világhírű karmesterrel...

Ildikó itta a szavait. - És tudta már, miért magol éjjel-nappal. A maga erejéből fogja megszerezni a jómódot, - és annál édesebb lesz, mikor először leutazik a tenger mellé...

Szorgalmának meg is lett az eredménye. Letette a különbözeti vizsgát, és ez a vizsgáoly szépen sikerült, hogy ösztöndíjjal vették fel a gimnázium ötödik osztályába. Ösztöndíj! - ezt a szót csak az értheti meg igazán, aki aznap látta az asztalosmestert és testes feleségét.

Ragyogtak a büszkeségtől. A mama egész nap készítette az ünnepi vacsorát, a papa pedig feketébe öltözött és fél óráig igazgatta a nyakkendőjét a tükör előtt.

Az asztalnál Ildikó illő szerényen viselkedett, - de a szeme szokatlanul csillogott. És egy megjegyzés kicsuszott a száján:

- Látod, Márta, ha te is így tanulsz majd, biztosítva lesz előttünk a jövő!

Márta felnézett a tányérjából és megátalkodott álmosan felelt:

- Kell a fenének az iskola! Örülök, ha átvészelem a négy polgárit.

Hüvösség támadt a szobában. Jó néhány percbe telt, míg az általános öröm feledtetni tudta a bántó közbeszólást.

Ildikó kitartott az eredeti terve mellett. Osztályelső lett. Sokan strébernek nevezték, de ez őt nem bántotta.

- Irigyeltek, ennyi az egész! - vágta szemébe a lányoknak, egy szokatlan őszinteségi rohamában.

Hamar felismerte, hogy az ötödik bé, tökéletes kereszt-

metszete kicsiben a nagy társadalomnak. Ha az iskolában fel-felé tud lendülni, akkor sikerült a főpróba, és kinn az életben is nyilván eléri majd a célját. Kitartó türelemmel nyerte meg néhány olyan társnője bizalmát, akik abba a másik világba tartoztak.

Ezek a barátnők egy nyaralásról sem beszéltek az elragadtatás hangján.

- A tengerpart? - huzzák félre a szájuk szélét. - Szélhámósokkal van tele!

Ildikó figyelt - és tanult.

Meghívták egy tea-estre. Táncolni is fognak... Ildikó gyönyörűen kiöltözött, hogy méltó legyen azoknak a fiatalembereknek a társaságára, akikből egytől-egyig államférfi, bankvezér, s a többi lesz majdan.

Jól indult az est. Ildikó a szerénységével kedvesen palástolta el az állandó lámpalázát. És amint a hangulat emelkedett, mindinkább közéjük valónak érezte magát. Boldog volt...

Mig egy finom női kéz meg nem érintette a vállát. A háziasszony sugta a fülébe:

- Drágám, lecsuszik a harisnyád...

Hiába magyarázta ezerszer magának, hogy az asszony jót akart a figyelmeztetéssel, égett benne az a bársonyos hang. Valahányszor, évekkel később is, eszébe jutott az az éjszaka, összefacsarodott a szive.

És mikor a szüleit behívták az iskolába... Ildikó kinn állt a folyosón és izgalmában rágta a szája szélét. Rettegett attól, hogy a barátnői megpillanthatják az öregeket - és összenéznek: ezek az Ildikó szülei?

Rögös volt az ut, amelyen céltudatosan tört előre.

Volt azonban napfényes szakasz is. A fiuk, az a zárt, távoli világ, egyre erősebb vonzást gyakorolt a leányok képzeletére. Ildikó is kivette a részét az örömekből. Jól esett neki, ha egy gimnazista haza kísérte, - sőt egyszer már meg is csókol-

ta, a szemtelen.

A mama mind gyakrabban füzte a szavai közé az egyes ételek elkészítési módját, mondván:

- Neked ugyan diplomás férjed lesz, és nem fogsz megöregedni a konyhában, de azért nem árt, ha ehhez is értesz.

Ildikó úgy gondolt a házasságra, mint egy fejezetre, mely szervesen hozzátartozik a fényes jövőjéhez. Tisztos távol tartotta magától a mohóbb fiatalemberket és ment egyenesen a maga útján. Mindenben mértéket tudott tartani.

Nem ugy Márta! Neki annyi udvarlója volt, mint csillag az égen. Izléstelenül sok...

Volt valami különös ebben a lányban, amit Ildikó sohasem tudott megérteni. Márta leült a divány sarkára, alig nyitotta ki a száját, csak a meztelen karját mozdította meg néha, - és a férfiak mind megbolondultak a közelében. Félig leeresztett pillái alól ha ránézett valakire, - már el is vezett a többi nő számára.

Pedig nem volt szép. Szétfolyó arcvonások, széles csipő, tulságosan puha kéz... Ildikó sokkal kívánatosabb volt! Karcsubb, ápoltabb, műveltebb. És mégis...

S ha legalább megválogatta volna az ismerőseit! Nem. Mártának ép úgy megfelelt egy lakatoslegény társasága, mint egy éhenkórász jogászé. Ildikó nem győzte eleget szidni a hugát. Néha a lelkére beszélt, néha dühösen korholta, - de Márta reménytelen esetnek bizonyult.

Ép aznap, mikor Ildikót az Önképzőkör diszülésén megválasztották elnöknek, és hazatérve piros-szerényen lépett be a konyhába, hogy elujságolja az örömhirt, - a családot feldulva találta.

Anyja a tüzhely mellett szipogott, az apja pedig körülötte topogott, és a kezével értelmetlen mozdulatokat tett.

- Mi történt?

- Mártával történt baj... - mondta a mama elcsukló hangon.

Ildikó könnyen megértette, mi az az esemény, amely ennyire megrendítette az ő jó szüleit. Berohant a szobába.

Márta a diványon feküdt. Egykedvűen emelte fel a pillantását a nővéreére.

Ildikó rátámadt. Elmondta mindennek, ami az eszébe jutott, - a jólneveltség határán belül. Mártát azonban nem hatotta meg a prédikáció. Mikor Ildikóból kifogyott a lélegzet, csak ennyit mondott:

- Azt hiszed, nem volt jobb, mint a te tanárnőid sok hülyeségét hallgatni?

Ezzel szakadt meg az a vékonyka szál is, mely még összekötötte a nővéreket. Ezentul alig beszéltek egymással. Ha magukra maradtak a szobában, az egyikük azonnal kiment.

Ildikó mindig szeretett volna elkerülni hazulról. Most végleg elhatározta, hogy független életet fog élni. Egyedül!

Ugy tervezte, hogy titkárnőnek jelentkezik ~~valamilyen~~ egy magasállású férfi mellé. Ezzel terezt nyer a képességeinek, és a mellett, hogy kitűnően fizetik, módjában áll majd, - mihelyt elérkezettnek látja az időt, - önálló vállalkozásba fogni. Tapogatózott a barátnői körében egy megfelelő állás után, és mindenfelől biztatást kapott. Ildikó úgy készült az érettségre, mint más lány az esküvőjére.

Könyvvel a kezében aludt el, és a francia rendhagyó igéket mormolva ébredt másnap.

Nagy volt tehát a meglepetés, mikor a váravárt vizsga csak kettesre sikerült.

- Elkaphodtam a magyar írásbelit - szólt Ildikó, egy érett lányhoz illő komolysággal.

Izzó tekintete azonban némán is sokkal többet mondott:

- De majd az Életben megmutatom, mit érek!

Hanem a kezdet nem sok jóval biztatott. Egyik barátnője sem hozta eléje ezüstitálcán a titkárnői állást. Bizony, Ildikónak ugyanugy kellett talpalnia a kenyér után, mint bármelyik

szegény nőnek. Eleinte válogatott a foglalkozások közt, de ahogy nőtt az idő, úgy koptak az ő igényei. Végül meg kellett elégednie egy vegyészeti gyár export-osztályával, ahol naphosszat körmölt. A vállalat keveset fizetett, - és Ildikó mégsem mondott le a tervéről. Elköltözött hazulról. Szobát vett ki és fogcsikorgatva igyekezett élvezni a független, szabad életet.

Szürke hónapok szakadtak rá.

A szüleinek sohasem panaszkodott. Ha meglátogatta őket, hazudott. Olyan gyorsan lehet előre jutni a vállalatnál!... - És minél inkább nehezebbre esett ez a szomorú szemfényvesztés, annál ritkábban kereste fel a régi otthonát.

Elmult egy esztendő.

Azután még egy.

Ildikó csökönyösen ragaszkodott a ragyogó, eredeti terveéhez, - de már csak formailag. Bensejét fáradhatatlanul őrdlte az idő. Reménységei, fokozatosan, kicsi ponttá zsugorodtak össze. Olyan volt ez a pont, mint a mag: sűrítve volt benne minden gyerek-álmom, - csak hogy az árviz kimosta alóla a földet, amiben kialsirázhatna. Ildikó lelkét a hétköznap töltötte el. Egy irodai veszekedés, egy ruhavásárlás...

Sokat olvasott. Korán bebujt az ágyba, - hogy ne kelljen befütnie, - és a betük varázsától elkábitva tért meg az álmovilágba, ahol a napfény nem vet árnyékot.

De ez így nem volt élet. Kellott valaki, akivel megossza az apró gondjait, és néha elbeszélgessen, feledve a cammogó napokat. Jöttek a fiuk és mentek. Ugyanolyan küzdő emberek voltak, mint Ildikó. Elhangzott néhány szép ígélet és elcsattant néhány csók, - de Ildikó sohasem ment tovább. Egy fiuba sem tudott beleszeretni. Mindig egyedül tért haza, a kis szobába, - és néha sirva fakadt.

Azután lecsapott a villám.

Megtudta, hogy Márta férjhez ment. Egy mérnök vette

el, - egy mérnök, akinek saját gyára van!

Ildikó széttépte az egyházi esküvőre szóló meghívót. Nem is válaszolt rá.

Eltelt néhány hónap. Mártának egyszer ~~az~~ eszébe jutott a nővére és elhatározta, hogy meglátogatja.

Sötétkék luxus-autó állt meg az Ildikóék kopott kapuja előtt. Elegáns nő lépett ki belőle. Márta.

A viselkedése cseppet sem volt bántó. Egyetlen célzást sem tett a nővére mult prédikációira, és mégis, Ildikó kinpadon érezte magát az egész beszélgetés alatt. Államdóan azt a kékróka bundát nézte, melyet az előbb Márta hanyagul az ágyra ~~rt~~ vetett.

Nagyobbára Márta beszélt. Ildikó ritkán szólt közbe, - és mikor a huga megmondta, hogy gyermeket vár, végleg elhallgatott.

- Szép kis szobád van, - állt fel Márta és elbucsuzott. Harag nélkül, a szokott könnyedén-álmos modorában. És többé nem kereste fel a nővérét.

Ildikó nem aludt ezen az éjszakán. Három nap mulva pedig odaadta magát egy kollégájának, aki fél éve üldözte a szerelmével.

Az élet változatlanul folyt tovább. Ildikó a könyvekbe temetkezett, - és már formailag sem ragaszkodott a mult képzelgéseéhez. Esténként korán lefeküdt, - hogy ne kelljen befütnie, - és elkábitva a betük varázsától, tért meg az álm-nélküli alvás pihentető birodalmába.

Jöttek a fiuk és mentek. Ha valamelyikük felvetette a házasság gondolatát, Ildikó a szemébe kacagott. Most már akkora volt a fizetése, hogy rendszeresen járt színházba. Beiratkozott egy evezős-egyletbe és vasárnaponként kirándulni járt. Sportolt, olvasott és dolgozott, - a holnappal nem törődött.

Igy ért meg az idő arra, hogy találkozzék Zoltánnal. Szinte észrevétlenül épült fel közöttük a kapcsolat.

Zoltán megtanította a lányt arra, hogy minden körülmények között meg lehet találni az örömet.

- Téged bosszant a barátnőd felületessége. Idegesít, ha butaságon lovagolnak, türelmetlenné tesz a kicsinyességük. Pedig a türelmetlenséggel magadat is az ő színvonalukra szállítod le. Értsd meg őket. Illeszkedj bele a gondolatvilágukba, - de csak azért, hogy segíteni igyekezz rajtuk, - ne pedig ütni. Szeretettel bánj velük és meglásd, olyan sok értéket fogsz felfedezni bennük, aminek igazán örülhetsz.

Ildikó megpróbálta. És valóban, megszűnt körülötte a sok veszekedés; a barátnők kezdtek tisztelettel felnézni rá. Pedig maga sem értette egészen. Hogyan? Csak ennyiből állna, hogy az ember megváltoztassa a környezetét?

Hónapok óta új szemmel nézett a világra és még mindig nem tudta, hogy ennek oka - a szerelem. Nem mert hinni. Zoltánt is megunja egyszer, mint a többi, és ismét egyedül marad a könyveivel... Az elmúlt keserű évek fogva tartották.

Félálomban feküdt.

A gyermekkorára gondolt. Most történt meg először, hogy beleélte magát a gyermekkori ábrándjaiba, - a helyett, hogy dühösen lökte volna félre azt a hiszékeny teremtest, aki a multból eléje lihbent. A tengerparton járt. Azon a tengerparton, melyen a milliomosok és hercegek csak úgy hemzsegnek. Mindegyikre kedvesen mosolygott, - hiszen a személyes ismerősei voltak.

Oldalára fordult. A mozdulatra eltűnt a kép, de az érzés megmaradt. Azt az alvó, szobor-szép férfifejet nézte, mely mellette pihent.

- Uram Istenem, köszönöm. Zoltán... ha tudnád, hogy mennyire szeretlek!

Mint a tengeren ha szétterül a felkelő nap arany fénye, egyszerre tudatossá lett benne, hogy kicserélődött. Ismeretlen módon új ember lett belőle. Szerelmes nő... Bármilyen

különös, ez az első szerelem az életében. Ildikó hangtalanul sirt. Könnyei, amiket a párna möhön magába szivott, kimosták szivéből a maradék keserüséget, és az ezüst-cseppek mögött, a fekete szemében, ott mosolygott már a szabad jövő. Magához ölelte Zoltánt, - és Zoltánnal az egész világot.

Ettől a perctől Ildikó nem ismert hétköznapot, csak ünnepet. Szépsége hétszeresen ragyogott és alig győzte visszautasítani összes férfiismerősének közeledését. Boldogan körmölte át a munkaidőt, - mert Zoltán képét mindenüvé magával vitte. S mint a csikó, mely végre kiszabadult a virágos rétre, szeretetreméltón vaddá változott.

- Félek, hogy egy óvatlan pillanatban átharapod a torkomat... - mondta Zoltán.

Tovább azonban nem jutott, mert Ildikó megcsókolta. Olyan hevesen, hogy a szobrászban elállt a lélegzet.

Olvasmányaihoz hü maradt. De most már nem az a szánalmas kis pióca volt, aki a betűkből az elvesztett ábrándjait akarja visszaszipolyozni, hanem igazi olvasó. Társszerző, aki a saját tapasztalataival mintegy teljessé teszi a jó könyvet.

Az a mag, melyről Ildikó azt hitte, hogy rég elpusztult a szive sarkában, virágba szökkent. A gyermek-álmodta boldogság valóra vált, - meg kellett hoznia tehát az összes kellékeket is. A társadalmi ugrást és a jómodot.

Megjelent Tibor. A férfi, aki rendelkezett a megfelelő ösökkal és anyagi színvonallal.

Ha a kintpadra feszítették, sem vallotta volna be Ildikó soha, hogy ezért szeretett bele a fiuba. És nem is vallhatta be. Mert nem tudott róla. A szerelem sokkal jobban lenézi az elmét, semhogy közölné vele az indokait.

De mikor Tibor ebédre hívta a házukba, Ildikó ugyanolyan lámpalázban égett, mint lány korában, ha meghívást kapott egy "jobb" tea-estre.

Zoltán megkísérelte felnyitni a szemét.

- Végét járjuk azoknak az időknek, amikor az embereket a születésük és vagyonuk szerint értékelik. A jövőben a végzett munkájuk alapján tesznek majd különbséget ember és ember között.

Ennek ellenére Ildikó úgy készült arra az ebédre, mint annakidején egy vizsgára. Szinte örült annak, hogy Tibor édesanyja már régen meghalt, és csak az apa lesz velük az asztalnál, - mert egy embernek könnyebb tetszeni, mint két szempár keresztüzében kapkodva hibázni.

Dobogó szívvvel csöngetett be a diszes kapun. Az inas engedte be, - de azonnal megjelent Tibor is, hogy elejét vegye mindenfajta formaságnak.

Magas, őszhaju férfi volt a Tibor apja. Bozontos szemöldöke tiszteletet parancsolt. Ildikó rövid választ adott a kérdéseire, melyek a vegyészeti gyárra vonatkoztak.

- Suki igazgató? - villant meg az öregur szuró szeme.
- Jól ismerem! A vadászaton így szokta fogni a puskát - megmutatta, - mintha jobban félne a nyulaktól, mint azok tőle. És ahogy megnyújtja a szó végét, így: no-de-kéreeem... A Suki! Együtt jártunk az egyetemre...

Ildikó elnevette magát. Az öregur oly kitűnően utánozta az igazgatót, hogy szinte megjelent az ember szeme előtt.

Sokat lendített ez a nevetés Ildikón. Feszessége oldódni kezdett. Tibor is elővette kissé érdes humorát, és csakhamar közvetlen beszélgetés alakult ki közöttük.

Megebédeltek.

A tokaji bor és fekete után, Ildikó már otthonosan érezte magát a tükrös, nagy ebédlőben.

Tibor vidám bodrokat csalt elő a cigarettájából.

- Engem egyszer úgy megvert az apám, - mesélte, - hogy azt hittem, a csontjaimat péppé zuzza szét.

- Bizonyára megérdemelted, te csirkefogó - bólogatott az öregur.

- Akkor is... Muszáj volt a legkisebb csinyre azonnal erőszakot alkalmaznod?

És Tibor arca megrándult, mintha újra átélné az akkori kinját.

Ildikó nevetett.

Azután merengve nézett maga elé.

- Engem sohasem vert meg az apám. Csak egyszer... Majdnem. Szétszedtem a gyaluját. Kiabált és úgy fenyegetett a fűrészszel, mintha menten agyon akarna csapni...

Megjelent Ildikó előtt az apja képe, amint a fűrészszel hadonászik. Pápaszeme a homlokáról lezökkent a keskeny, hegyes orrára. Kékcsikos ingujja feltürve, úgyhogy a bolyhos alsókarja meztelen. A nadrágtartója két darabból van összetákolva. Képét a forró enyv szaga lengi körül... De hogy került ide, ebbe a házba, az ebéd utáni társalgás kellős közepén, ez az egyszerű iparosember? Vajjon nem fogják kinézni innen? - Ildikó zavartan elhallgatott.

- Irigyellek a szelid apádért - hajolt feléje Tibor. - Engem az öregem bizonyára legyalult volna a föld színéről. Emlékszel, papa, mikor kilyukasztottam az összes befőttes üvegek fedelét? Még a nagymamáét is...

Másra terelődött a szó.

Hanem Ildikó többé nem tudott megszabadulni attól a tudattól, hogy tapintatlan volt. Nem elég, hogy az öregur hallgatólag elnézte a származását, neki magának kellett előhozakodnia vele, - és pont az apja foglalkozására hívta fel a figyelmet! Ildikó/ismét elfogódottan viselkedett.

És hamarosan elbucsuzott.

Még az uccán is, hazatérőben, szemrehányásokkal halmozta el magát. Hogy vélekedhetnek most róla?

Ilyesfajta párbeszéd hangzottak el a képzeletében:

- Szép kis nő hoztál ide ebédre, Tibor!

- De papa! Nem lehet komoly kifogásod ellene... Hogy

neveletlen egy kissé? Istenem...

- Kissé? Nagyon, fiam, nagyon! Ugy viselkedett, mint egy gimnazista, - de legfeljebb negyedikes.

- Ne bánts, apám. Olyan értelmes, művelt terepítés...

- Csak nem tudja megmutatni, - igaz? Köszönöm szépen az ilyen titkos művelteket! Ha neked megfelel a társasága, tessék. Ebédelj vele. De rám ne számíts többé!

Ildikó befogta a fülét. De hiába. Azok a hangok belül harsogtak, a lelkében. Gonoszságukat semmi sem tudja elnémitani.

Mikor Zoltánnak őszintén elmondta a történeteket, a szobrász így szólt:

- Tudod-e, Ildikó, miért érzed magadat minden társaságban kicsinek? Mert azt hiszed, hogy azoknak az embereknek egyéb dolguk sincs, mint hogy a te viselkedésedet kritizálják. Pedig eszükbe sem jut... A szépséged és kedvességed holtbáztosan megragadja őket is. Bizhatsz magadban. - Ők pedig nem "előkelő társaság", hanem emberek, akik egytől-egyig szeretetre vágnak. És azt, akitől kedvességet kapnak, azonnal magasra értékelik.

Ez volt az egyetlen terület, ahol Ildikó nem hallgatott a Zoltán tanácsaira. Nem akarta, hogy tévuttra vezessék.

- Ehhez te nem értesz, - mondta a szobrászknak idegesen. - Havonként ha egyszer kidugod az orrod a műteremből, akkor sokat mondtam. És te szoktál hivatkozni a tapasztalatokra... A remete ne akarjon belenyulni a világ ügyeibe!

- Jól van, jól. Csak ne veszekedj tovább...

Ildikó egy percig nézett azokba a szelid, barna szemekbe. Azután térdre esett Zoltán előtt.

- Ne haragudj... Már kiadtam a mérgeket, - suttogta és átölelte a férfit.

Olyan jó volt így. Zoltán mellett felenged minden feszültség. Talán nem is fontos, mit mond. A muzsikáló szavai mélyre_xhatnak, sokkal mélyebbre, mint ahol az értelem ural-

kodik. Megcsókolta a férfi kezét. Zoltán hiába szabadkozott. Ráfektette arcát a finom ujjakra, mintha párna lenne.

- Anyám ölében éreztem magamat úgy, mint itt. Biztonságban... Altatódalt szeretnék... Lágyan folyó zenét, mely elaltat örökre. Hogy többé ne kelljen felébrednem...

- Szívesen elaltatnálak, kedvesem, - de akkor ki fog modellt állni az ÖNFELÁLDOZÁS című szobromhoz? Maradj! Nem azért szóltam, hogy fel akarj kelni... A szobor nem szalad el. Viszont ez a perc... Egy különálló, elvarázsolt világba visz...

Egymás nyomában futottak a virágos napok.

Tiborral sétált.

Éjszaka, a folyóparton. A gázlámpák gyér fénye végigkuszott a macskakövek hátán. A nagy viz, odalenn, csobogott, csobogott. Örök, halk poéta...

- Csókolj meg, Tibor. De most ne úgy, mint a szerelmesedet, hanem mint - az édesanyádat. Azt mondod, meghalt? Nem igaz! Nem érzed, hogy az ő szive dobog a tiéfen? Megad ő neked mindent, amit kívánsz... Kuglófot szeretnél? Megcsinálom! Holnap reggel ott fog állni az ágyacskád mellett, aranszegélyű tányéron... Teletömheted majd a gömbölyű kis hasadat!

Olykor kergetőztek.

- Most fogj meg, te csibász! - kiáltotta Ildikó.

És repült a lába, mintha szárnya lenne.

- Hiába üldözöl, ugye? Ugy játszom veled, ahogy akarok! Hopp... Öleld csak meg azt az öreg fát, az való neked!

A műteremben is volt néha futkosás.

- Jaj, ne bánts... Megadom magam... Zoltán! Ne kinozz! Hirtelen ölj meg...

És a csendes boldogság percei...

...Fáradtan tért haza és gyorsan ágyba bujt. Elalvás előtt ábrándozni szokott.

Egymás mellett látta a két férfit. Jobb kezével az

egyik haját, baljával a másik fejét simogatta. Mintha a gyermekei lennének... Az egyik okos, a másik akaratos, - de majd kinövik magukat és megférnek egymás mellett békében.

Azután összeolvadt a két férfi alakja. Egy test lettek, két fejjel. És csodálatos összhang uralkodott a két fej közt. Akármelyik mondott valamit, a másik rábólintott. Egy ütemre lélegeztek, egy volt a vérük...

Kanyargó uton haladt Ildikó, fölfelé. Olykor letért az egyik oldalra virágot szakítani, ~~sz~~ máskor pedig a másik mezőt dézsmálta meg. S amint följebb jutott, az ut egyre keskenyedett. Végül ösvénnyé szűkült. A lány, ha lehajolt, egyszerre érte el kezeivel mind a két mezőt. Kötényét teleszedte piros_x meg sárga, nagyszirmu virággal, és szive könnyű volt, mint a felhő...

Aludt.

Ajkai sajátos mosolyra nyiltak, - amit Zoltán oly sokszor megcsodált.

Futottak a hetek. Az idő uj, göröngyös utat hengerített maga alá, - és akik rákerültek erre az utra, azt hitték, ^{hogy} ~~ők~~ mennek ~~rajta~~ előre_xrajta.

Egy villámcsapás jelezte, hogy kitört a vihar.

Tibor megtudta, hogy Ildikó nemcsak őt szereti.

A boldogságnak vége szakadt. Rohanni kezdtek az események, és addig meg sem álltak, míg Ildikót végleg el nem szakították a szobrásztól. És ami a legkegyetlenebb volt: Ildikó a maga elhatározásából kellett szakítson vele.

Zoltán egyedül maradt.

Nem zugolódott. Élőnek őrizte meg lelkében azt a képet, melyet oly sokszor megcsodált. Mikor álmában, Ildikó az ajkait sajátos mosolyra nyitja...

Gyönyörű volt az az alvó arc. Békesség ömlött el rajta és a tisztaság gyermeki fénye. Fekete haja a homlokába kunkorodott és orcái hamvasak voltak, mint az érett barack feszes bőre.

Szemhéja fehérén leheletfinoman ütött át a kék. Kemény kis ajkai most lágyan iveltek és ott játszott a sarkukban az az álomüzemő, sajátos mosoly.

Ez az arc nem engedte, hogy Zoltán fölött összezsapjanak a keserűség hullámai. Ez adta az erőt, hogy még egyszer, utóljára, kezébe vegye a vésőt, és megalkossa azt a szobrot, amelyért érdemes volt negyvenöt évig tanulnia.

Megállás nélkül dolgozott. Tudta, hogy sietnie kell.

...A téli délelőtt szürke fénye árnyékká folyt szét a műterem sarkában. Zoltán fát dobott a kályhába, majd visszatért a világosságba, a szoborhoz.

Megnézte az egyik oldalról, megnézte a másikról. És vissza-visszalépett hozzá, hogy tökéletesítse. Vésője finomabb volt minden ujjnál: úgy futott körül a márvány-testen, mintha simogatná. Leguggolt, majd felállt egy székre. Vörös, gyulladt szeme nem ismert pihenőt. A keze hiven teljesítette kötelességét, és csak akkor reszketett, mikor néhány pillanatra tétlenül tartotta a vésőt.

Zoltán letörölte homlokáról a csipő verítéket. Egy avatatlan azt mondta volna, hogy a szobor elkészült. Hiszen él - és megragadja a figyelmet. De ő tudta, hogy még sok feladat vár rá. Teljesen le kell győznie a márványt, hogy ne anyag legyen többé, hanem a léleknek egy magasztos pillanatban megragadott formája. Új vésőt vett elő és önfeledten folytatta a munkáját. Néha hadonászott a karjaival, mintha önmagának magyarázna valamit.

Nem ember volt ez az ide-oda futkosó lény, hanem egy megszállott test. Talán az örület kerítette a hatalmába... Olykor felkiáltott. Arca mumiaszerű volt.

Felhajtott egy pohár vizet, azután nagy lendülettel felborított egy ládát, melynek tartalma csörömpölve szóródott szét a padlón. A csiszoló szerszámait kereste.

A csiszolás volt az utolsó feladat.

Lágygá tenni minden felületet, hogy szinte érezze a szemlélő a bőr lélegző pórusait. És talán meg lehet majd hallani a szive dobogását...

Bucusu volt Zoltán minden cirógató mozdulata. Sirt a lelke, amint a hófehér márvány mind önállóbb életre kelt, - ~~é~~ - de a szemeiből nem fakadt könny. Azok szakszerű hidegen ellenőriztek minden kézvonást.

Késő délután lett, mire ezek a szemek azt parancsolták: ne tovább! Most tökéletes.

Zoltán nagy betűket rótt a talpazatba: VIZIRÓZSA.
Azután kiejtette kezéből a kalapácsot és a vésőt.
Végigdőlt az ágyon.

A teste meg-megrándult. Idegeit eddig a porcig fegyelmezte a kitűzött cél, de most végre felszabadultak - és hajrá! megrázták ezt az emberi vázát, hogy ropogtak belé a csontjai.

Undorodott a munkától - és pihenést nem talált. Cserepes ajkai közül állati nyöszörgés tört fel. Most rá sem tudott volna nézni a szoborra. Élni - minek? Meghalni - minek? Egyetlen valóság: a vajudás kinja. Megvonaglik az egész mindenség a szülés lázában, - pedig a gyermek már világra jött...

Igen... Ez a Gyermek bosszuja. Mert életre kényszerítették. Beledobták a vak világba, hogy szenvedjen, hogy minden szava süket fülekre találjon... Hiába kiáltja százszor: emberek, segítetek! Válasz sehonnan sem hangzik. Néma a sötétség, mint az éjszaka. Vár a mindenki sorsa: örökre egyedül...

Mit tettél, ember, amiért érdemes volt?

Semmit. Semmit. Semmit.

Vigyorgó úr. Legalább a poklok kapuja nyilna meg előtte, hogy valamerre utat találjon...

De valaki nem engedi. Élni kell! Nincs menekvés.

Bénák és vakok áradata örvénylik körülötte. Egymásba kapaszkodnak, foggal és körömmel. És közben menthetetlenül csuszik lefelé a hus-folyam, a feneketlen mélybe... Kinyújtja

feléjük a kezét: testvérek... Testvérek a kinban és álomban, bocsássatok meg...

Világító, hatalmas kéz. Áld. Letörli a veritéket. Békességet hozok tinéktek...

Zoltán lehunyta a szemét. Tudta, hogy most lassan meg fog nyugodni. Nem is olyan nehéz kivárni...

5

Az ég felhőtlen vásznán női alak áll, sötétkék fürdőruhában. Karcsu derekát megfeszíti. Térde magasságában vonulnak a távoli, szürke hegyek; csipője mellett a pihenni készülő nap. Előtte széles, hömpölygő viz. - Pasztell-kép. Kerete a fák sötétzöld lombja.

Tibor felébredt. Egyedül volt a kicsiny tisztáson, mely barlangszerűen ékelődött a parti bozótba. Álom-kábultan ült fel, hogy a tekintetével megkeresse Ildikót. - Ekkor pillantotta meg az élőképet.

Jó ötlete támadt, - amitől menten elfeledte az álomságát. Kulacsot vett a kezébe, és hasoncsuszva, mint egy indián, közelítette meg Ildikót. Olyan sikeresen kuszott a háta mögé, hogy a lány csak akkor vette észre, - amikor már késő volt. A kulacs tartalma szétloccsaént a hátán és jeges erecskében futott a fürdőruhája alá.

Hatalmas pofon csattant. - Ildikó a gyors elhatározások embere volt.

Összeakadt a tekintetük. Mint a kisülő áram, villant meg szemükben a him és nőstény ősi acsarkodása. Tibor beleharapott a lány bokájába, Ildikó pedig a vállát kezdte öklözni.

Megkezdődött a birkózás.

Láthatólag szabad stílusban.

Tibor oda hurcolta a lányt, ahol az imént aludt. A pokróc alatt puha volt a fü. És összekeveredtek a karok és a lábak; a gomolyagból hol itt, hol ott bukkant elő egy fej, egy váll. Olykor lihegés hallatszott, - egyébként néma volt a küzdelem.

Nem olyan egyszerű birkózni egy lánnyal! Mert bármilyen elszánt és erős, csak kell vigyázni rá, hogy baja ne essék. Elsőnek a fehér bőre akadályoz. Egy gyengédebb markolásra is azonnal kék folt támad rajta. Azután az a sok puha rész! Például a has. Mégsem lehet úgy belekönyökölni, mint egy fiúéba...

Tibor óvatosan megválogatta a fogásait. De pórul járt. Ildikó elgáncsolta, - és a lovagias férfi hanyattvágódott, hogy csak úgy csattant.

Ildikó pedig rárohant. Elkapta a nyakát és kemény szorítással igyekezett a föld felé törni. És mikor ez sehogysem sikerült, - belecsipett a férfi hátába.

Tibor felszisszent, - és végre megváltoztatta a harcmódorát.

Leírázta magáról Ildikót és többé nem engedte, hogy a közelébe férközzék. Különösen az álnok kezeire ügyelt. Szabályszerű vivást rendeztek a karjaikkal.

A kapkodásban elszakadt a lány egyik vállpántja. És Tibor, a helyett, hogy fegyverszünetet adott volna, - így birkózzék az ember egy férfivel! - eltépte a másik pántot is. A mélyen kivágott fürdőruha egy pillanat alatt lecsuszott Ildikó derekára.

- Te örült! Erre jöhet egy csónak!

- Senki sem láthat be ide, - válaszolta Tibor, és kihasználva a lány ijedtségét, hirtelen mögéje ugrott.

Átkarolta és ^{térdre} ~~szorította~~ kényszerítette. ~~ŐŐŐŐŐ~~. Majd hátra kezdte hajlítani a lány felsőtestét, hogy így fektesse kétvállra.

Ildikó érezte, hogy ^{nem} bír ellenállni sokáig. Gondolt egy merészet és hanyatt vágódott. A lendülettel bukfencet vetett hátrafelé, - és Tibor azon kapta magát, hogy a feje egyszerre két térd közé került. És a két térd úgy szoritott, mint az acélkapocs. Ugy érezte, menten leszakadnak a fülei.

És ez még nem volt elég. Ildikó a pillanatnyi fölényét ki akarta élvezni, és - így birkózzék az ember egy nővel! - csiklandozni kezdett.

- Ne! - nyögött fel Tibor. Hirtelen nem tudta eldönteni, hogy nevéssen-e, vagy inkább ordítson.

Rimánkodott és fenyegetőzött. De Ildikó nem könyörült rajta. Hiába volt minden ellenkezés, a motolla-ujjai fürgébbek voltak a férfinél. És a legérzékenyebb pontokra bükött: hol a bordák közé, hol pedig a vékonyába. Tibor kinjában belekapaszkodott a fürdőruhába és huzni kezdte.

- Mit csinálsz? - állt meg hirtelen Ildikó. - Eltéped!

- Ha te csiklandozol, én levetkőztetek... Ereszd el a nyakam!

És mielőtt a lány bármit is határozhatott volna, már lehámlott róla a trikó.

Most már menekült volna! Fel akart tápáskodni, - de Tibor nem engedte. Egész hosszában ránehezedett - és olyan jóízűt harapott a combjába, mintha először tenné.

Ildikó minden porcikája sajgott és a szeme előtt számtalan szikra ugrált.

- Hagyjuk abba... - sóhajtott. - Kiszakad a tüdőm...

Tibor is jónak látta, hogy pihenjenek. Orrán végigfutott egy csepp izzadtság. Oldalt hengeredett, és lihegve hallgatta, mint dobog nyaki ütőerében a vér.

Ildikó utolsót mozdult. Lerugta lábáról a csomóvá gyürt fürdőruhát. Azután úgy feküdt, mint egy halott.

Fejük felett álmosan csiripeltek a madarak, és a fák közé oldalról furakodott be a bágyadt, utolsó napsugár... - Tibor nem sokáig tűrte ezt a hangulatot.

- Milyen szép vagy... - sugta, és a lány mellé kuszott.

Ahitattal simogatta. Csókolta a nyakát, a kezét. - Ildikó úgy tett, mintha aludna. - Egyre lágyabb lett a simogatás és egyre tüzesebb a csók.

És mihelyt Ildikó úgyérezte, hogy tovább nem tudna

mozdulatlan maradni, kisiklott a Tibor karjai közül.

Felugrott. Magára kapta a fürdőköpenyét és kifutott a partra. Körülnézett, majd felfelé szaladva, eltűnt a fák mögött.

Férfisors... Ott térdelt Tibor az apró tisztáson, a két-személyes sátor mellett - egyedül. Akkorát ütött egy fatörzsre, hogy az öklén csaknem megrepedt a bőr.

Azután vállára teritette a pokrócot, és elindult a parton, szembe a folyó sodrával.

Ildikó már messze járt előtte.

Néhány száz méterre tőlük két halász rakott tüzet. Amint bográcsot akasztottak a lángokba, imbolygó nagy árnyékaikat magába itta az esthomály.

Mire ~~is~~ Tibor hozzájuk ért, Ildikó már otthonosan piszkálgatta a pattogó rőzsét.

Ez nem lett volna hiba. Természetes, hogy egy hétköznapi kiránduló szóbaelegyedik két halással, a néptelen parton. De Ildikó a vékony fürdőköpenyében, melyet összesen három gomb tart össze a mellén, - és különben is, olyan ravasz a szabása, - hogy hívják?... hasított nadrág! - hogy minden lépésnél kivillan a térde... és mégis szoknya. Nem! Köpeny... Beleőrül az ember... És Ildikó olyan barátságos az emberekhez, mintha legálább egy pilótaöltönyt viselne a köpenye alatt... Pedig! A halászok nem tudják - és tisztelettudón felelgetnek a kérdéseire. De Tibor tudja! És Ildikó is tudja... Ildikó! Van neked szived? Talán örülsz a más kinlódásának? - Tibor szemei vadul forogtak. Szerette volna ölébe kapni a lányt és jól kiporolni a nad-... de hiszen nincs rajta semmi! - Annál inkább!

A halpapríkás illata mámoritón lengett a levegőben.

- Istenem, de jó lesz a vacsorájuk! - sóhajtotta a lány.

- Megkináljuk a kisasszonyékat is, ha megvárják, amig elkészül!

- Igazán? Ugy szeretném megkóstolni... Ugye, Tibor, megvárjuk?

Tibor sötét tekintettel meredt a tűzbe.

- Igen, - morogta végül.

- Tessék helyet foglalni! - mutatott rá a halász egy fatönkre.

Ildikó leült.

Ugy, hogy az a bizonyos hasítás ép Tibor felé nyilt. Fehér felület villant a férfi szemébe.

Nem történt volna semmi, ha az a köpeny nem bordó színű. Ha kék, ha sárga, vagy akár a legvadabb lila, Tibor kibirta volna ezt a megpróbáltatást is. De bordó... Azt, hogy a bordó milyen benső kapcsolatban áll a testszín-fehérral, csak az tudja megérteni, aki maga is látta már, hogy a tűz villózó fénye mennyi árnyalatot szabadit ki ebből a szinből. A lappangó parázs áttetsző feketeségétől egészen a legbujább tompa-vöröségig, minden árnyalat megbujik a bordó köpeny ráncai közt. És az a fehér folt... Mint az olvasztókemence megnyilt torka: mögötte izzik és sistereg és örvénylik a hő és dalolva hiv: legszebb a tűzhalál...

Tibor megrázkódott.

- Vacsora előtt még uszom egyet, - mondta, és ledobta válláról a pokrócot.

Egy szemvillanásig állt a fényben, majd sarkonfordult és nekifutott a víznek.

Az a villanás, míg a cikázó sugarak körülölelték a férfit, Ildikóban is csaknem felborította a nehezen megőrzött egyensúlyt. Mint egy görög isten... - gondolta. És hiába bámult a lángok közé, ott is csak Tibort látta. Tibort, amint mosolyog, kitárja a két karját és izmai mellé csikokat rajzol az árnyék. Haja, mint az élő tűz. Csak int a szemével, és rohanni hozzá, ráborulni a domboru mellére, belecsimpaszkodni foggal, körömmel, sirva, és nem eresztetni, míg ki nem bugyan a vére...

- Ne tessék már úgy hallgatni, mert még azt hisszük, hogy megsértettük a kisasszonyt, - hunyorított feléje az öregebbik halász.

Zsiros kalapját a feje bubjára lökte, és hatalmas bajusza mögött, Isten tudja, mit gondolhatott.

Ildikót azonban nem érdekelte, mi forog az emberek fejé-

ben, - még akkor sem, ha felőle gondolnak valamit. Ökleit a mellének feszítette és a tekintetét pillanatra sem fordította el a lángoktól.

- A tüzet figyelem, - szólt kisvártatva. - Hogy mi mindent elárul a tűz...

- Bizony, tudna mesélni - pödörte meg a bajuszát az öreg. - Mikor még az én feleségem is abban a korban volt, mint a kisasszonyka...

Történetbe kezdett.

Szép komótosan beszélt, a bölcs emberek áldott nyugalmaival. Ildikó, akarata ellenére, figyelt minden szavára.

Tibor egy kőhajításnyit felfelé uszott, majd lehozatta magát a vízzel. Ugy mozgott, hogy szemmel tarthassa Ildikót, a két halász társaságában.

Később ő is a bogrács mellé ült. Türelmesen hallgatta az öreg történeteit. És hogy megfőtt a paprikás, megvacsoráztak. Nekik is jutott bőven, - és az öreg hallani sem akart arról, hogy megfizessék.

Baráti kézzorítással bucsuztak el a két halásztól.

Hazafelé sétáltak. Néhány csillag pislákolott csak az égen. Sötét volt. De egymást látták... Tibor átölelte azt a lágyan omló - és most koromfekete - köpenyt.

- Szeretsz?

- Szeretlek...

Térdre borult és magához vonta a lányt. Arcát a puha szövet, haját pedig egy gyengéd kéz simogatta.

Ölelve kuszott felfelé. Lassan, hogy egyetlen dobbanását se veszítse el a szöveten átsütő tűznek. Mind följebb, míg meztelen lüktetést nem érzett az ajka. Megcsókolta a lány nyakát. Azután a száját kereste. A gombok maguktól pattantak szét. Az érintés mámora hétszeresére nőtt.

- Csókolj te is... - sugta a férfi.

Ildikónak annyi ereje sem volt, hogy válaszoljon. A feje hátra billent. Tibor úgy tartotta a karjai közt, mint egy

magatehetetlen gyermeket.

Ringató csönddel burkolta be őket az éjszaka. Széles, csiszolt lépcsőkön haladtak fölfelé, S mikor csaknem elérték az utolsó lépcsőfokot, - Ildikó kicsuszott az ölelésből és a földre csuklott.

Tibor megtántorodott. Rémülten térdelt le a lány mellé.

- Mi történt veled?

- Most kell... várj... Fürödni szeretnék. Most én szeretnék...

Világosság gyult a férfi agyában.

- Te gonosz! - hördült fel.

Megragadta a lány vállait, hogy egy roppantással engedelmességre kényszerítse, azt se bánja, ha összetörnek a csontjai, átharapja a torkát... - De Ildikó elütötte a kezét és talpra ugrott.

Két lépéssel a folyóban termett. Csattogó talpai szétfröcskölték a vizet, - néhány hús csepp a Tibor arcába hullott.

A férfi gyilkos dühe egy percig sem tartott. Eleinte a téboly határáig kergették az Ildikó örült ötletei, - de azóta felfedezte az ízét. Mint a holdkóros, követte a lányt. Súlyos léptekkel gázolt a vízbe.

Ildikó várta. Mihelyt melléje uszott a férfi, vad csókban tapadt az ajkára. Karja úgy ölelt, hogy Tibor mozdulni sem birt. - Azonnal elmerültek. De odalenn sem engedték el egymást...

Mindig a lány jelezte, mikor fogyott ki tüdejéből a levegő. Akkor a felszínre dolgozták magukat. Néhány másodpercre. Azután ismét lebuktak. A bongó mélységbe, ahol az ár kedvére forgatta a két egyé fonódott testet.

Hanyatt feküdtek. Ildikó ép annyira dugta ki orrát a fekete tükör fölé, hogy lélegezni tudjon. Élvezte, hogy tagjaiból a fáradtságot kimossa a víz. Erőt gyűjtött, hogy folytathassák a játékot.

Mint az aranyhalak. Le és felbuktak, kergették és keresték egymást. Minél nagyobb érintkezési felületet kutattak, -

- és a víz tette teljessé az ölelésüket. Minden porcikáját magába nyelte annak a másik embernek, - aki talán nem is másik... Csak az volt a szörnyü, hogy mire megtalálták egymást, elfogyott a levegő. Szét kellett szakadniok, hogy uszni tudjanak. Ildikó kacagott: ép ez a játék! A nehezen mozgó, hideg, és mégis vadul egymásba kapaszkodó karok világa...

Frissen léptek a partra. Hazahozta őket a víz.

Bebujtak a sátorba. Ildikó kitört. Meg sem várta, míg Tibor rendesen megtörülközik. Olyan volt, mint egy elszabadult ördög.

...A műteremben sohasem viselkedett így. Ott más légkör uralkodott. Teljesen elütő attól, amibe Ildikó Tibort beleszalagatta.

Zoltán kijelentette:

- A test nem öncél. Eszköz lehet csupán, rejtett lelki erők felszabadítására.

...Már maga a műterem különös volt.

A szobrok, mint éber közönség, álltak körben. Ildikó nem tudta megszokni az élő tekintetüket. Nem lehetett menekülni előlük...

Volt más is, ami a lány ittartózkodását feszültséggel töltötte el, már az első perctől fogva. Ildikónak meg kellett ígérnie, hogy ha feljön, sohasem lesz teljes az öltözete. Bármelyik, - de legalább egy - ruhadarabja hiányozni fog. Nevetve adta rá a szavát. - De mikor az ígéretét először váltotta valóra, bezzeg megbűnhődött a könnyelműségéért! Rémülten tapasztalta, hogy az a jelentéktelennek tetsző hiány - ésbontóan nyugtalanít.

Egyszer meztelenül tette meg az utat. Tavasz kabátján és cipőjén kívül egyéb nem volt rajta. Villamosra nem mert szállni, és mikor az uccán egy járókelő véletlenül surolta a könyökét, ijedtében majd elájult.

Ma teljesnek látszott az öltözete. Cipp-záras egész ruhában feküdt a heverőn. Zoltánt hallgatta.

A szobrász a heverő szélén ült és még véletlenül sem érintette meg a lányt.

- A legmagasabb-rendű érzékelés a hallás. Ezt követi a tapintás, a látás, majd az izlés. És végül, legközelebb áll a testhez, a szaglás. A sorrend igen fontos! Végig kell haladni mindegyiken, hogy az ember a teljes extázisba lendülhessen. Arra, hogy nem célszerű elvéteni a sorrendet, mondok egy példát. Ha a testet előbb látjuk meg és azután tapintjuk, elenyésző a hatás ahhoz képest, mint ha fordítva: először kimerítjük az érintés lehetőségeit és csak azután pillantjuk meg. Az idejében alkalmazott ruhátlanítás megszépít minden testet, - és a hatása óriási. Következhetik az izlelés, - a csók. És végül a haj és bőr illatának mély belehelése...

Ez elmélet volt, ami kevésbé érdekelte a lányt. Zoltán akár a telefonkönyvet is felolvashatta volna, - Ildikó csak a zenét vette ki a szavaiból. Gondtalanul lebegett a muzsikás hullámok hátán.

- Elárulok még egy fogást, a sok közül. Az egyik érzékelést hirtelen meg kell szüntetni. Mikor már mindegyik érzékszerv fel van csigázva, ki kell kapcsolni a világítást. Vagy másik példa: hirtelen elhallgatni... Elemi erővel fog kitérni a vágy. Megtízszereződik!

Zoltán mind halkabban beszélt. Mintha csak magának szólná a mondanivalóját.

- És mi az eredmény? Az, hogy az ember mindenestül leszorul az érzékek színvonalára. Még a legmagasabb-rendű értékei is mind a testét szolgálják. És ha a legnagyobb feszültség pillanatában, - mielőtt a test kielégülhetne, - az az ember egyszerre megragadja a figyelmét és a lelkébe irányítja, - befelé, nem törődve többé a külvilággal, - a testébe leszorított erők hirtelen felszabadulnak, és mint a rugó, lökik fel az öntudatát, a lélek ismeretlen rétegei közé... És ez a cél! Minél nagyobb volt a test feszültsége, annál nagyobb a lökőerő. - De ez már nem érdekel téged, édesem...

A lány fölé hajolt és a homlokára sugta:

- Te csak a vihart szereted. Mikor minden hur pattanásig feszül. A borzongást, mely a finom érintésre végigfut a gerincen... Most figyelsz, tudom. Mert ez a te nyelved. Te csak a hő és a színek ~~nyelvére~~ ^{beszédére} hallgatsz. Ez mélyen beléd hatol, - ennek a nyelvnek megnyitod magadat...

Ildikó mélyet sóhajtott. Minél halkabb lett a szó, annál erősebben érintette őt.

- Szép vagy, gyönyörű. De mit ér a szépséged, ha elrejtet? Te a szemnek születted... Férfiak állnak körülötted. Testük, mint a kő, - a szobrok. Mind téged néznek, mind téged kívánnak. Éget a szemük... Mire vársz? Látni akarnak. Érted? Látni! Hogy tükröt találjon benned a vágyuk... És a perc szalad. Vigyázz! A szégyenkezés elfojtja a legszebb lángokat is. Merj az lenni, aki vagy!

Zizzenés. Ildikó egy rántással kinyitotta a cipp-zárat. A ruhája kettévált.

- Selyem... A legfinomabb anyag a selyem. Leheletkönnyűvé teszi a simogatást. Selyem... Látom a lélegzésedet, a melled gyors emelkedését. Csupán selyem. Ugy várjuk egymást, a fehér bőröd meg én! És közöttünk csak a selyem...

A lány oldalt vetette a fejét.

- Ne kinozz!

- Nem kin ez, Ildikó. A várakozásban szépül meg a vágy. Elhallgatott.

És ujja hegyével megérintette a selymet.

Hosszabb szünet. A csend forróvá sűrűsödött.

Ujabb érintés, más helyen.

Ismét szünet. Ildikó kifeszítette a derekát, hogy pillanatra olyan volt, mint egy apró japán hid.

Igy követték egymást az érintések, szabálytalan időközökben, mindig váratlan ponton. A test felülete, - a nyaktól le egészen a bokáig, - sűrű ideghálózattá vált. Oly érzékeny hálózattá, hogy bármelyik pontját érte az áramütés, az egész beleremegett.

Olykor simogatás keveredett az érintések közé. Szeszélyes vonalak rajzolódtak a selyemre. Az ujjak, mint bársonytalpu lábacsok, egyre fürgébben futottak. Egy pillanatra az egész tenyér szorított. Ismét a lábacsok... Gyorsult a ritmus. A selyemre nem volt már szükség. Ildikó átvette a ritmust és maga igyekezett fokozni. Arca komoly volt és feszült.

Hirtelen megszakadt a játék. Eltűntek az ujjak, megszűnt a ritmus.

A test nehezen törődött bele a mozdulatlanlásba. Percekbe telt, míg lefutott róla az utolsó rázkódás is.

Zoltán most a leheletével közelítette meg Ildikót. Mély lélegzetét beosztotta. Lassan áramlott ajkai közül a hő, míg át nem tüzesedett az a babszemnyi terület, amelyet kiválasztott.

Egy kigyózó mozdulat vetett véget ennek a hosszú percnak.

És az ujjak vad táncba fogtak. Mint egy könyv pergetett lapjai, gördültek végig a lány karján, fehér csikot huztak a mellére és megkerülték a térdét. Ildikó izzott.

Zoltán nemcsak a lányt figyelte, hanem önmagát is. Figyelmet nem kerülte el a legkisebb mozzanat sem. - Ő ~~ma~~ még messze volt az Ildikó magasfeszültségétől.

Mikor a lány egyszerre összekuporodt és a két karja előre lendült, Zoltán kitért előle. A körmök alig érintették.

Ellépett a heverőtől.

Ledobta a ruháját, és egy fiókból néhány láncdarabot vett elő. Majd apró lakatokat. A finomszemű lánc megcsörrent.

A hangra Ildikó szeme rémültre tágult.

- Zoltán! Én belepusztulok...

- Ne félj, most másképp lesz.

Felállította a lányt. Magához ölelte és köréje fűzte az első láncot. Mire Ildikó észbekapott volna, már rá is kattant a lakat. A térdeiket kötötte össze. Nem lehetett menekülni.

Zoltán sebesen dolgozott. A következő láncok a comb, majd derék, és végül mell-magasságban fonták körül őket, lélegzetfojtó szorosán. A jéghideg szemek érintésére Ildikó fel-fel-

szisszent... A csuklói már hozzá voltak lakatolva a comb-lánchoz.

A szobrász a saját bal kezét is tehetetlenné kötözte, egyedül a jobbjára maradt szabadon. És mikor már tökéletes volt a láncbörtön, - a két test egymáshoz préselődött, - szabad kezével elhajította a lakatkulcsokat, a műterem átellenes sarkába.

Rádült a heverőre, - s vele Ildikó is.

A kályha ontotta a meleget. Ildikó nem törölhette meg a homlokát, - és tudta, hogy Zoltánt hiába kérné, ő sem fogja használni a szabad kezét. A lánc a husába vágott, és körben a szobrok kajánul bámultak. Ildikó úgy érezte, egy percig sem bírja ki.

- Meddig maradunk így? - kérdezte elcsukló hangon.

- Legalább éjfélig.

- Éjfélig... - ismételte a kétségbeesett lány.

És csend borult a műteremre.

A lánc-okozta fájdalom lassan zsibbadássá szelidült.

A két test égette egymást. Ildikó lejjebb próbált csuszni, de a lánc ismét a husába vágott. Képtelenség mozdulni... De az a másik test egyre forróbb. Az ajkuk maró csókban kapaszkodott össze. És inkább hasogasson a lánc...

Zoltán érezte, mint árad szét belsejében a tűz. Hullottak a csókok, kinban, céltalanul, Ildikó szét akarta verni a ~~rákötöz~~ésait, vergődött és lángolt, - és Zoltán ezeket a lángokat mind összegyűjtötte magában. Ezekből építette fel az új testét, a régi hus-test helyett. Az átalakulás elérte már a mellét, és egyenletesen kuszott, egyre följebb.

Nem úgy Ildikó. Benne föl és le csapkodott a tűz. A legmagasabb pontról egyszerre zuhant le a mélybe.

Ebben a pillanatban is gyönyörű volt a lány arca. Csak a szemében aludt ki a fény...

Jéghidegnek érezte a szobát. A szobrok vigyorogtak. Mocskos és gyalázat... Undorodott attól a rákötözött másik testtől. És önmagától is. A fogaival szerette volna kettétépni a láncokat. Egy másodpercre megjelent előtte a Tibor arca, amint a kielégülés után sápadt, életunt, és ráncolja a homlokát...

De nem szakadhatott el attól a másik testtől.

Érezte az ínas lábszárát és a széles ütemben meg-megtáguló bordák ivét. A legkisebb elmozdulás is óriási változásnak tűnt ebben a kalodában. Nyelvén ujjáéledt a Zoltán csókjának ize. És újra feltört a láng, - még magasabbra, mint az imént.

- Gyülöllek! Gyülöllek! - kiáltotta.

És zokogni kezdett.

A zihálása megrázta Zoltánt és a könnye lefolyt a sikos mellükön. Fehér villanás: husba mélyedő fogak. Belemart a férfi vállába, - Zoltán foga megcsikordult. Nem lehet mozdulni... Ildikó egyik kezével megcsörgette a láncot.

Csörgette, csörgette, ütemesen, mint a tüntető fegyencek. Keleti kinzókamrák egyhangu muzsikáját idézte ez a kísérteties zene, szünet nélkül csörgette, csörgette a láncot, - hogy Zoltán idegei elérkeztek a teherbirásuk határáig.

- Hagyd abba! - parancsolt a lányra fojtott hangon.

- Nem én! - sirt Ildikó. - Élvezd csak, milyen gyönyörű! Mint a lélekharang...

És csörgette, csörgette, hogy a szörnyü hang eggyéolvadt a testükkel, és a belsejükben fel-alá lüktetett, mint egy izzó golyó. Hasogat a lánc és csörög? - nem elég! Ildikó a körmével élő hust keresett. És felkacagott.

A bugyborékoló nevetése zokogásból született? Vagy ez már az örület jele volt? Mindegy! Csak sirj... Nem lehet mozdulni? Lehet! Véres a lánc? Hadd fájjon! A kin összekeveredett a vággyal és Ildikó csörgette, csörgette a láncot.

- Halld - halld - halálos muzsika - csókos muzsika -
- pusztulunk - csókolj...

Ildikó homlokán gyöngy jelent meg.

Ez volt az a pillanat, melynél tovább Zoltán már nem várhatott.

Egybefogta a teljes erejét, és elszakítva minden szá-

lat, mely a testéhez kötözte, hirtelen felfelé lendült.

Teste ájultan maradt a láncok között.

Ildikó többször tapasztalta Zoltánnak ezt az ájulását. Mindig megijedt, - különösen az első alkalmakkor. Hiába magyarázta a szobrász, hogy ez a veszélyes kísérlet a számára már gyerekjáték, - ő csak az élettelen testet látta, és szeretett volna felsikoltani. Tudta, hogy Zoltán fel fog ébredni, derüsen megcsókolja majd a kezét, és egy távoli, boldog birodalomról mesél, - de még ma sem állta meg félelem nélkül, hogy a legbőszebb vihar helyett most egyszerre üres csend veszi körül.

Igaz, rövid ideig tartott a félelme.

Abból az ernyedt testből fenséges nyugalom áradt. Ildikó akaratlanul is magába kellett szivja a békét. Szinte észrevétlenül csillapodtak le az érzékei. Idegeit balzsamos meleg járta át. Zoltán, igazad volt. Az az álomszép birodalom - valóság. Érzem, tudom, hogy valóság, - pedig még messze járok tőle. Csak néhány sugara érte a homlokomat... Arcával a szobrász nyakához simult, és feloldódott a bársonyos, templomi csendben.

Zoltán öntudat/nyilegyenesen lendült felfelé.

Messze maga mögött hagyta Ildikót, a műtermet, az egész világot.

Különös rétegeken tört keresztül.

Önmagukban őrlődő gondolattöredékek álltak az útjába. Könnyedén átlépte őket.

Minden külső érzékelése megszűnt.

A kötöttségek, melyek előirták magatartását az életben, szétfoslottak.

A szorongások gyűrűjén egyenes tekintettel haladt át. Ősi félelmek vettek magukra rémitő álarcot és bűzös torkukba akarták nyelni. Gyilkos agyarak villantak meg a sűrű sötét-

ségben. Nem figyelt rájuk. Ezek is elmaradtak.

Nem teremtett - és nem szenvedett többé.

Világosság bontakozott ki körülötte.

Fény, amely nem ered, és aminek nincs iránya. Mindent betölt - és nem vet árnyékot. Ő maga a fény, az istenné emelkedett ember. Nem gondolkozik, még tisztult fogalmakban sem, - tud. Lát, a nélkül, hogy szüksége lenne szemre. Mond, a nélkül, hogy gyarló szavakat használna. Minden káprázatnál előbb valóság, ahol az élet véres butaságainak annyi sulyuk sincs, mint egy porszemnek. Itt nincs "volt" és nincs "lesz". Jövő és mult fölött: korty az örökkévalóságból.

Keleten azt tanítják, hogy ez a birodalom, - amiről az emberi nyelv csak azt tudja megállapítani, hogy mi nem, - ez a birodalom minden emberben létezik. Csak hosszú az út, míg az öntudat eléri... Zoltán megtanulta, hogy minden ember más úton halad. Csak egyet nem lehet elkerülni, a szenvedést. Mert a szenvedésből születik a szeretet, - és a szeretet ereje lendít fölfelé.

Először csak egy cseppet ajándékoz az örökkévalóságból. A föld visszaránt. De az élmény emléke hív vissza, fölfelé. Újabb csepp, - újabb íze a végtelen boldogságnak. Mind gyakrabban emelkedik az ember a fénybe és mind kevesebb szál köti a röghöz. Most már kortyokat kap, - és egyre inkább reméli, hogy végre lecsendesedik a sorsa. Helytelen cselekedeteinek következménye nem rántja le többé az életbe, hanem örökre oda-fönn maradhat, a tisztaság és béke tündöklésében.

...Zoltánnak még vissza kell térnie. Lefelé indul.

Ugyanazokon a rétegeken halad keresztül, amiken át felfelé tört.

De most sokminden hiányzik... Eltűntek a rémek, nincs már kötöttség. Zoltán hirtelen nem ismeri ki magát. Olyan új, olyan más... Átlátszó minden, ahol eddig örvények éltek.

Megérkezik.

Koromsötét a műterem. De ez nem ~~zavarja~~ ^{gátolja} Zoltánt. Ő nem a testi szemével lát.

Körben a szobrok. Egy-egy formába öntött gondolat. Némák - és tévesek. De középen áll egy fehér márványszobor, amely hibátlan.

Szép, szép - állapítja meg Zoltán.

És elfordul a VIZIRÓZSÁTÓL.

Bár tökéletes, ez ^{csak} is a múlté.

A sarokban ágy áll. Rajta egy magányos férfi-test. Hosszutermetű, csontos férfitest, melyről csaknem eltűnt a hus. Arca merev. Halántéka behorpadt, a haja fehér. Kezei finomak. És az egész test - hideg.

Pedig ez volt a testem, - véli Zoltán.

Mégegyszer megszemléli, kívülről és belülről. - Az a legutóbbi munka nagyon megviselte! - Bucsuzik tőle.

Ildikó emléke is itt leng a műteremben. De tőle nem bucsuzik. Vele még találkozni fog. Mikor? Nem érdekes, Az örökkévalóság sem számlálja a napokat.

Lopva megsimogatja a padlóra hullott ~~kana~~ kalapácsot és vésőt, azután elindul.

- Lehet, hogy sokat hibáztam, amiért még fizetnem kell. De hogy ide, ebbe a testbe nem kell visszatérnem többé, az bizonyos! - villan át még rajta.

Ugy tűnik fel, mintha öröm rejlene ebben a mondatban. Végtelen öröm, mert az anyagi, szenvedő teste elpusztult, és ő végre szabad!

Pedig sem öröm, sem fájdalom nem bujik meg a szavak mögött. Pusztá megállapítás.

Ami után Zoltán, immár utóljára, elrugja magát a Földtől.

A szobrokat belepte a por. Szürke fátyol, mely vastagságával némán méri az időt.

Csendes a műterem. A félig behuzott függönyön pókhálók rajzával játszik a napfény.

Középen a VIZIRÓZSA.

Fiatalléány ül a vizparton. Egyik karjára támaszkodik, a lábait maga alá huzta. Hirtelen előre hajlik, a viztükör fölé, hogy megnézzze benne a képmását. - Ezt a pillanatot rögzíti meg a márványszobor.

A leány derekában feszül még a lendület. Egész teste kissé felfelé emelkedett a mozdulatra, mintha lebegne. És a viztükör nem a képmását mutatja meg, hanem - egy vizirózsa. Gyermeki arcán meglepetés látszik. De a meglepetésen átragyog már a boldog felfedezés: mindig tudta, mindig hitte... Ő maga a vizirózsa.

Egyiptomban és az indusoknál minden tanítás képekben született meg. A lótuszvirág, illetve vizirózsa, szent jelkép volt. Értelme: a Lélek. És mivel mindenben, ami létezik, a Lélek nyilvánul meg, - jelképezi egyben az egész világot is. Magát az életet.

Ősi szimbólum a vizirózsa.

Felületes szemlélő számára ez a szobor nem jelent egyebet, mint egy bájos leánykát, aki elé a szobrász a virágot csak azért tette, hogy különleges félig-ülő helyzetbe hozza, - és ezáltal érdekessé váljék. De olyan emberben, akinek fogékony a képzelete, sokrétű gondolatokat ébreszt.

A viz, melyből a szobor talpazatán mindössze néhány tenyérnyi látszik, végtelen tükörré tágul. Ez az a mérhetetlen

viz, mely fölött, a teremtés napján, az Isten lebegett. Színén uszik a vizirózsa. Az örök virág, mely a gyökereivel ismeretlen mélybe kapaszkodik. Onnan, a mélységből nyerte ezerszirmu szépségét. Fehér: minden szint egyesít magában. Mikor a leány még észre sem vette, ő már figyelte azt a kereső szempárt. És most, hogy végre találkozott a tekintetük, egymásra mosolyognak. A felszabadulás mosolya ragyog rajtuk. Az ember ráébred arra, hogy a lelkében megfér az egész világ. A legnagyobb hatalom, a tökéletes szépség, maga az Isten, - mind az övé. Neki is megadatott, hogy végre lásson. És leborul az arany fényességben, hogy hálaimát mondjon.

- Ez az a fényesség, mely felé törekszik minden ember. Amint a férfitest szüntelenül keresi az anyaméhet, - ősi ösztön: visszatérni a megvédettség állapotába, - ugyanigy az ember, öntudatlanul, a tévedések és szenvedések utvesztőjében, vergődve, egy tisztultabb valóságra vágyik. Születésekor kiszakadt a fény birodalmából, de az emlékéét őrzi a lelke mélyén, - legtöbbször a tudat alatt. Ez az emlék üzi át az életen, hogy keressen, keressen... Te sem tudod, Ildikó, mit keresel. De ösztönösen haladsz azon az uton, amely fölfelé visz. Minden csalódásod és fájdalmad lépcső ezen az uton...

- Nem igaz! Hazudsz! - kiáltotta Ildikóban egy kétségbeesett hang.

...Ildikó hiába szakadt el már hetekkel ezelőtt Zoltántól, a szobrász szavai olykor kísérteties pontossággal éledtek fel az emlékezetében. És bármit mondott az a békés hang, azonnal rávágta a feleletet:

- Nem igaz! Hazudsz!

Tibort választotta, - tehát minden szempontból mellette a helye. Ildikó hűtlenségnek érezte volna, ha bármihez is ragaszkodik, ami idézi a multját. A fel-felmerülő emlékeket eltaszította magától. Nem engedte meg, hogy az a régi szerelem a legcsekélyebb mértékben is befolyásolja a jövőjét, - és azt

sem tudta, hogy Zoltán él-e, vagy hal-e.

Nehéz perceiben a jegygyűrűjére pillantott, és a nemesfém tiszta fénye megnyugtatta. Elérkezik egyszer az esküvő napja, és azután csupa békeesség lesz az élete...

Ha együtt volt Tiborral, sohasem nézegette a gyűrűt. A vőlegénye esetleg célzásnak venné... Ilyenkor összeszorította az ujjait és titokban élvezte a gyűrű biztos, kemény érintését.

...Tibor hazakisérte a vegyészeti gyárból.

Karonfogva mentek a jeges járdán. Szürke alkonyat volt, a gázlámpákat gyujtogatta már egy néma ember. Ildikó vidáman lépkedett és megszorította a férfi karját.

- Közeledik a tavasz! - lelkendezett.
- Minusz négy fokot mutat a hőmérő...
- Délben olvadt már a hó! Langyos szél fujt...
- És csaknem megfagytam, mert elromlott a központi

fűtésünk.

- Ne légy már olyan prózai, Tibor... Te nem érzed, hogy küszöbön áll a nagy változás? A hóhabos karácsonyfák fel fognak menekülni a hegycsucokra, és a völgyekből lopva utánuk kuszik a tavasz... Verset kellene írni erről a hangulatról.

- Verset?! - rőkönyödött meg a férfi.

- Dehogyan verset... Tudom, Tibor, hogy utálsz a verseket. Nem is illene hozzád, ha kedvelnéd... De azért szeretlek. Talán ép ezért olyan nagyon...

Ildikó a férfi nyakába kapaszkodott és nem törődve a járókelőkkel, magához vonta.

Tibor szerette az ilyen váratlan ötleteket. Büszke volt rá, hogy a menyasszonya számára mindenki más eltűnik, ha együtt vannak. Erősen megölelte a lányt.

De a csókból nem lett semmi.

Ildikó hirtelen elfordította a fejét és kisiklott az ölelésből. Arca mosolygó maradt, - de a gyomra reszketett az indu-

lattól.

Akkor történt, mikor összeért volna az ajkuk. Megpillantotta Zoltánt... Nem futó képzelődés volt ez. A szobrász csókját érezte, - és látta a domboru homlokát és mélyenülő, hunyt szemét. Orrát megütötte a Zoltán ruhájának sajátos illata... Elkapta fejét a csók elől.

Miért kell megpillantania Zoltánt? A legboldogabb percben mindig feltűnik a szobrász képe, élőn, szerelmesen, - és megkeseríti az örömét. Kettétör minden hangulatot, és mint egy mohó pióca, kiszívja életéből az édes izt...

Ildikó gyorsan lépkedett. Görcsösen kapaszkodott a vőlegénye karjába.

Tibor azt hitte, hogy Ildikó zokon vette a hangulatos versére tett célzását. Tul érzékeny ez a lány! - gondolta, és felsóhajtott.

Tehet ő róla, hogy utálja a verseket? Nem. Sőt, büszke rá. Számára idegen a költészet, mert - mint mondta, - semmi köze sincs a való élethez. Az irodalom néhány szakembernek való, akik ebből élnek, és unatkozó asszonyoknak, akik gyávák ahhoz, hogy egészségesebb szórakozás után fussanak.

...Tizenkét éves korában Tibor még nem foglalt el ilyen határozott álláspontot ebben a kérdésben. A nyurga, erős fiut nyugtalanították azok a dolgok, amiket nem tudott felfogni az értelmével.

Két barátja volt, akik mellett tüzön-vizen keresztül kitartott. Vér és dacszövetséget kötöttek, és mind a hárman hitték, hogy esküjük a sirig kötelez.

Miklós olvasta fel az eskümintát:

"Esküszöm az élő Istenre, hogy Titkos Szövetség tagjait sohasem fogom cserbenhagyni. A közös titkokat senkinek sem árulom el. Az egyes tanárokkal szemben tanusítandó magatartást a Titkos Szövetség határozza meg..."

És így tovább, két sűrűn gépelt oldalon keresztül.

A szöveget szerkesztő Miklós, - ügyvéd fia volt. Alacsony, vérszegény fiucska, akinek a szeme csodálatos fényben égett. Törékeny és örökké izgó-mozgó testét lányos báj tette kedvessé.

A másik fiu szerény volt. Beleegyezett mindenbe, és ha békén hagyták, szeretett álmodozni.

És a játékos, vad Tibor pont velük kötött szövetséget!

Mint a mágnes, vonzotta magához az a szellemi erő, mely sugárzott a két gyerekből. Minden igyekezetével azon fáradozott, hogy beleilleszkedjék az érdeklődési körükbe.

Bár utált olvasni, nekifeküdt azoknak a könyveknek, amiket a barátai az égig magasztaltak. - Nem talált bennük semmit. Unatkozott a néma betűk társaságában. De kitartott. Beleásta magát a következő könyvbe is.

Lassan kezdte beleélni magát a hős helyzetébe, és mind gyakrabban kapta el a jó jelenetek izgalma. Ez az! - állapította meg boldogan, és úgy érezte, hogy utólérte a társait. Tudta, hogy most már fokozatosan ő is otthon lesz a könyvek világában, mint Miklósék.

Történt egy napon, hogy azok ketten összebujtak és hevesen sugdolóztak.

- Mit csináltok? - robbant be közéjük Tibor.

Miklós hirtelen zsebreagyúrt egy cédulát és pirosan hebegte:

- Semmit...

- Add csak ide, amit eldugtál! - parancsolta Tibor.

A csendes fiu zavartan állt közöttük.

Miklós egy percre még habozott, azután elővette a cédulát.

- Egy költeményt irtam...

- Méghozzá remeket! - derült fel a csendes fiu.

- Ha akarod, elolvashatod... - folytatta Miklós zavartan.

Tibor kikapta kezéből a diszes kerettel ellátott füzetlapot.

Leült és kétszer egymás után elolvasta a verset.

Itt-ott megértett egy sort a fellengzős szóáradatból, de hogy az egésznek mi volt az értelme - és főleg a célja, - azt nem bírta kisütni. Mégegyszer, figyelmesen átböngészte a költeményt, majd az asztalra dobta.

- Rossz! - mondta röviden.

Miklós arcából eltűnt a vér. Lesujtva állt egy pillanattig, azután az asztalra kapott és a cédulát remegő kézzel dugta el a kabátjába, a szive fölé. Dühében csaknem sirt.

- Pedig tudtam, hogy nem érdemes odaadni... Buta vagy te ehhez!

Tibort elöntötte a vér. Nekiugrott a barátjának és az arcába ütött.

Ez az ökölcsapás a Titkos Szövetség felbomlását jelentette.

...Tibor korán vesztette el az édesanyját. Két esztendőskorában érte a csapás és még az emlékezetében sem maradt meg a mama képe. Az apja elhalmozta minden jóval, odaadta volna neki a szivét is játszani, - de csak férfi volt. Tibort a dadája nevelte.

A kisfiu hamar rájött, miként kényszerítheti rá az akaratát a dadára. Ordított, mint egy sakál, - és a szegény dada rohant teljesíteni a kívánságait. Félt, hogy ez a csöpp emberke meg talál pukkadni mérgében. Hiszen lila az arca...

Mindene megvolt Tibornak, - míg az iskolába nem került.

Az elemiben a fiuk sokat beszéltek a mamájukról. Folyton a mama, a mama... Tibort untatta ez a téma.

Megkérdezte az apjától:

- Papa, nekem miért nincs mamám?

A férfi megmagyarázta.

De Tibor nem volt hajlandó megérteni. Ő csak azt látta, hogy a papa nem akar mamát adni neki, - pedig a többi gyerekeknek van.

Tibor fellázadt.

És hogy lázad egy gyermek? Eltépi az apja papucsát, az asztalról lefaragja a politurt, kővel bedobja az ablakokat.

- Rettenetesen rossz ez a fiu! - jajgatott a dada, akiből időközben házvezetőnő lett.

Egyszer az iskolában összeveszett az egyik barátjával. Egy zöld radir tulajdonjogi helyzetéről folyt a vita.

- Add vissza! - pörölt a pajtás. - Az enyém! Szólok a tanító bácsinak!

- Füttyülök a tanító bácsira! A radir az én padomon volt.

- Te szemtelen! Te tólvaj!

Tibor csak nevetett.

- Gazfickó! Neked még anyád sincs!

Most azonban Tibor nekilódult. - Alig birták leszedni a szerencsétlen fiuról.

A tanító magához kérette az apját.

- Kérem, ez a fiu annyira neveletlen, sőt rosszindulatu, hogy félek, egyszer kiirtja a fél osztályt. És nem lehet megnevelni... Célszerű volna egy másik iskolát megpróbálni...

Otthon megkezdődött a faggatás.

- Miért verted meg azt a fiut, mi?

Tibor némán nézett az apja szemébe. Kicsi száját konykul összeszorította. És a tizedik kérdésre sem felelt.

- Te már olyan elvetemült vagy, hogy válaszra sem méltatod az apádat? No majd ráncba szedlek...

Előkerült a pálca. Tibor úgy üvöltött, ahogy a torkán kifért, és az apja térdén rugdalózva mindent, mindent megigért.

Este a házvezetőnő felfedezte, hogy összetört a könyvszekrény üveg-ajtaja.

- Véletlenül nekigurult a tricikli... - vallotta Tibor sötét tekintettel.

Mihelyt eljött az ideje, az apja egy vidéki internátusba adta a fiát.

Katonás fegyelem uralkodott az intézetben. Zárt kapuk mögött folyt az élet, szigorú szabályok nyikorgó fogaskerekei között.

Tibor rövid idő alatt ^{nagy} hírnévre tett szert. A tanárok sátánnak emlegették.

Ha egy tintatartóban vizet találtak, vagy a katedra hirtelen gurulni kezdett, azonnal tudták, kiben keressék a bűnöst. És ki az, aki semmit sem tanul? Természetesen - Tibor.

A vélemények megoszlottak. Az egyik párt elnézést kívánt a vad, de becsületes fiúval szemben, míg a másik párt, főleg az öregebb tanárok, megtorlást követeltek a tekintélyrombolásért. És Tibor állhatatossága oda vezetett, hogy a szigorú párt véleménye egyre általánosabbá lett. Már a kicsapásáról beszéltek, mikor Tibor kezébe vette a sorsa intézését.

Megnyerte az alsósok összesített sportversenyét. Tizenkét éves létére, kimagasló eredményekkel.

Ez volt a szerencséje.

A tornatanár ugyanis feleségül vette a kerületi tanfelügyelő lányát. Népszerűsége mind a tanárok, mind az ifjúság körében nagy volt. A tevékeny fiatalember néhány év alatt elérte azt, hogy az iskolájáról országsszerte úgy beszéltek, mint a legjobban sportoló intézetről.

A bajnok-kisfiú dédelgetett kedvenc lett. Még a legmaradibb tanárok is beszűntették vele szemben a nyílt ellenségeskedést.

A tornatanár pedig meghívta uzsonnára.

Eltréfálgatott a jóévtágyu fiúval, majd a csokoládé után komolyra fordította a szót.

- Békét kötöttek veled a tanár urak, Tibor. Jól tudod, hogy miért. Azt is elárulhatom neked, hogy könnyebben fognak sikerülni a vizsgáid, mint bármelyik barátodnak. De én ismerlek téged. Nem fogod ajándékba elfogadni a jó bizonyítványt.

Egy igazi sportember nem türheti, hogy szánalomból részesítsék előnyben.

Tibor csillogó szemmel nézett a szélesvállu tanárra.

És - bár hihetetlennek hangzik, - tanulni kezdett.

Lassan városi sporthiességgé nőtte ki magát, és az érvényesülés lázában mind gyakrabban feledkezett meg arról, hogy a tanárokat csupán azért teremtette az Isten, hogy élelmes diákok ötletei számára céltáblául szolgáljanak.

Igen jól érezte volna magát az internátusban, ha az a szörnyü napirend nem szabályozta volna minden percét. Börtönnek érezte az intézetet, melynek előírásai vele sem tettek kivételt. A levelei telve voltak panasszal - és a sporteredményeivel.

A javulás meghatotta az apját és jutalmul kivette fiát az internátusból.

Tibor fellélegzett. Ismét otthon volt, - ismét szabad!

Csak egy hiba volt. Az új gimnáziumban, melynek ötödik osztályába beiratkozott, a torna nem volt hallgatólagos főtantárgy. Sportteljesítményeivel Tibor nem tudta megszerezni azt a dicsfényt, melyet az utóbbi négy évben már nagyon megszokott. Szürke tanuló lett ő is, mint a többi fiú. Megutálta az iskolát.

Egyre-másra hozta haza az intőket.

Az apa házitanitót szerződtetett Tibor mellé. Nemcsak azért, hogy tanítson, hanem "hogyan az a szegény gyerek ne legyen olyan sokat egyedül".

A házitanitók átlag egy hónapig birták ki az egyemeletes villában. Amelyikről úgy tetszett, hogy mindent el szándékozik tärni a kitünő fizetés fejében, azt maga Tibor turta ki.

Egy este vörösen futott le a dohányzóba.

- Papa! Oszkár megütött... - bögte.

És megmutatta a képét, melyen öt ujj nyoma látszott.

- Bizonyára megérdemelted, - tette le szivarját a férfi.

- Nem! Ő kezdte! Még ma éjszaka megölöm azt a gazembert...

- suttogta félelmesen és szemében örült láng lobogott.

Az öregur kénytelen volt megköszönni az Oszkár szolgálatait is.

Már-már letett arról, hogy megfelelő tanítót találjon, mikor jelentkezett egy fiú, aki Tibornál alig két esztendővel volt idősebb. - Ez az utolsó próba~~határozta~~ el a férfit.

- Én is utálok az iskolát, - jelentette ki a legújabb házitánító, amint először maradt négy szemközt Tiborral. - Rengeteg badarságot vernek a fejünkbe - fölöslegesen. Viszont bizonyítványok nélkül nem lehet boldogulni... És én boldogulni akarok!

- Szóval nem hajszolsz majd engem folyton a könyvek mellé... Antal?

- Persze, hogy nem. Nekem jeles bizonyítványt kell felmutatnom. De neked?! Elég, ha átcsuszol a vizsgákon... Igyekezni fogunk átesni a tanuláson, hogy délutánonként minél hamarább tehessek azt, amire kedvünk támad.

Tibor gyanuval fogadta ezt a túl-szép beszédet. De Anti bebizonyította, hogy nemcsak beszélni tud. Betartotta a szavát.

Tibor nemcsak hogy megszerette a szürkeszemű, alacsony tanítóját, hanem rajongott is érte.

Az apa fellélegzett. Örömeben új ruhát és kabátot vásárolt Antinak, hogy a "két gyerek együtt mehessen szórakozni mindenhová".

Anti szegény fiú volt. Annyira szegény, hogy az ösztöndíjából csupán ebédre futotta. Tanításból fillérkedte össze a vacsoráihoz szükséges összeget. Most, hogy bekerült ebbe a gyönyörű villába, az élete gyökeresen megváltozott. Egyedül magának és a tanítványának élt. Menyország volt számára ez az új állás, ahol családtagnak tekintették, és ahol gondolhatott végre - a szórakozásra is.

Varietébe mentek.

Egy hastáncosnő nevetve mutogatta köldökét a színes falragaszon. Tibor természetesen az első sorba váltott jegyet.

- Még sohasem ültem ilyen jó helyen... - vallotta be Anti sugva, és félszegen pislogott a fényszórók sugarában.

- Innen remekül lehet látni a lányok lábát! - veregette meg Tibor, kissé fölényesen, a barátja kezét.

Otthon nem mondhatták meg, hogy merre jártak. Egy birkózóverseny izgalmas jeleneteiről számoltak be a vacsora alatt, és mikor az öregur fürkésző tekintete bizalmatlanságot árult el, azon nyomban bemutatták egymáson az ellesett "uj" fogásokat. Többé senki sem vonhatta kétségbe, hogy ők remekül szórakoztak azon a - birkózóversenyen.

És hogy el ne találják szakítani őket egymástól, Tibor nem hozott haza több intőt.

Barátot talált Antiban. Barátot, aki mellette állt, szemben az egész ellenséges világgal. Egyszer boldogan türte, hogy az apja igazságtalanul lehordja, - mert ezzel Anti egyik ballépését fedezte.

Az apa együtt vitte őket nyaralni, a tengerpartra. A két fiuról mindenki azt hitte, hogy testvérek. Tiborral nem lehetett egyébről beszélni, mint a barátjáról. Szinte szerelmes volt Antiba, - és az önbizalma óriásira nőtt.

Néhány haragos naptól eltekintve, - amikor is a leckét hivatalos stílusban és komor méltósággal tárgyalták meg, - boldogan telt az idő az egyemeletes villában. Az angol-kertben hol teniszlabdák, hol pedig hógolyók röpködtek, - és a kamaszordítás lassan kezdett átalakulni öntudatos férfi-szóvá.

Anti letette az és beiratkozott a bölcsészetre, érettségét, Tibor pedig szokatlan buzgalommal verekedte át magát a gimnázium utolsó osztályain.

Tibor tisztelte a barátja céltudatos akaraterejét, - és ebből át is vett annyit, amennyit a saját természetével összhangba tudott hozni. Tisztelte a hatalmas tudását is, - de fejének a befogadóképességét egyenesen csodálta.

- Ahogyan te tanulsz - sebesen és mégis maradandón, - azt én sohasem leszek képes utánozni, - állapította meg örömmel.

Örömmel, - mert büszke volt Antira. Az ő eszét is a maga dicsőségének tekintette.

Semmi sem zavarta meg a békét, míg egyensúly volt a két fiu között. Antit figyelmeztetni kellett, hogy apa nem szereti, ha olcsó cigarettával kínálják meg. Antit fel kellett világosítani, hogy a szmókinghoz lakkcipő jár. Antit meg kellett tanítani a vitorlázás ábécéjére... - Így tartott ez két esztendőig. De azután Tibor észrevette, hogy a barátja oly tökéletesen beleilleszkedett ebbe az új életbe, mintha ő is az egyemeletes villában született volna. Sőt.

- Te Anti! Én a helyedben nem utasítanám vissza a Papagály Kör meghívását. Igazán elit-társaság...

- Unalmas kölykök, - legyintette Anti. - Bizd rám, hogy milyen társaságot választok magamnak.

Tibor nagyot nyelt.

Többé nem hízta szóba a "papagályokat", kik közt néhány osztálytársa jelentős szerepet játszott. Persze! Anti már - egyetemista! Ők csak kölykök...

Nem tekintette már a saját büszkeségének Anti tehetségét. Inkább kicsinek érezte magát a barátja mellett.

Ezt az állapotot Tibor nem tűrhette sokáig. Találnia kellett valamit, amivel kiegyensúlyozhatja a beállott különbséget.

Kitűnően megfelelt volna ennek a célnak a Tibor sport-hirneve. De, sajnos, Antit cseppet sem érdekelték a rekordok. Tibor hiába dörzsölte az orra alá, hogy ismét megnyert egy országos uszóversenyt.

És bármilyen más téren igyekezett fölénybe kerülni Tibor, menthetetlenül alul maradt. Egyre vadabbul kapkodott megoldás után, - és közben a régi barátság kezdett emlékké válni.

Végre megtalálta az Anti egyetlen sebezhető pontját. Ki is használta alaposan.

Késő éjszaka tért haza. Anti már ágyban volt és felriadva, álmosan fordult Tibor felé:

- Ne zörögj azzal a székkal...

- Te még nem alszol, Anti? Remek nővel ismerkedtem meg ma éjszaka!

- Igazán? Azért hagyhatnál engem aludni.

- Téged nem érdekelne az a remek nő? Ilyet ne mondj! Karcsu. Szőke. És a lába! Istenem... Egész este vele táncoltam. Csodálatosan táncol. És művelt, eszes. Jól illene melléd is. Gondoltam, hogy én megelégszem Irénnel...

- Ha olyan nagyon szép, hát mutass be neki. De táncolni nem tudok... - pirult el Anti váratlanul.

- Sebaj! Annál érdekesebb lesz...

De a bemutatásra nem került sor. - Ép ebben rejlett a Tibor bosszúja.

Tibor egyetlen társaságba sem vezette be Antit, ahol a nőismerőseit szemtől-szembe láthatta volna. Csak felcsigázta az "egyetemista urat" - és kinevette.

Gonosz játék volt ez. Anti a nők közelében félszeggé vált, nem tudott miről beszélni, és minduntalan elpirult, - és mégis, örülten vágyott rá, hogy legalább egy levegőt szivjon velük. Csak egyszer ismerkedhetne meg valamelyik társaság-beli lánnyal... De Tibor mindig egyedül ment el.

Többször - és mélyen - sikerült megbántania Antit.

Különvált az utjuk.

Ez még hagyján. De komoly zsebpénz nélkül Antinak le kellett mondania a szórakozásról is. Eddig Tibor fedezte a közös kirándulásait, - de ez a boldog rendszer most megszűnt. És Anti nem tudta rászánni magát, hogy alamizsnát kérjen. Összeszorította a fogát - és korán lefeküdt.

- Ha még egyszer említést teszel egy nőről, aki csinos, és remekül illene hozzám, hozzád vágom a családi hamu-tartót! - mondta egy ízben.

- Miért? Félnél bemutatkozni neki? - kérdezte Tibor ártatlan arccal, és folytatta a lakkcipője befűzését.

- Te disznó! - morogta Anti, és a falnak fordult.

Tibor vérbeli sportember volt. Versenyszerűen fogta fel a nőkérdést is. Falta a lányokat és asszonyokat, ahogy jöttek, ~~meggyezve~~ egyesén.

Pedig már nem volt szüksége rá. Leérettségizett, - és Anti bucsut vett a villától.

Futottak az évek. Tibor követte az apja nyomdokait és egy hitelintézetnél helyezkedett el. Biztos jövő elé nézett. A jóbarát-házitanító emléke elmosódott, de ő még mindig rohant, rohant, - egy nő mellett sem tudott megállapodni.

Letöltötte a katonaidejét és azután ugyanott folytatta, ahol abbahagyta. Igaz, hogy ekkor már cinikus mosollyal a szája szögletében.

Mert a nők...

A szőke. Lány volt. Szerette illegetni magát.

- Ne nyulj hozzám, Tibor! Miért kinoznánk egymást...
Én azé a férfié leszek, aki megosztja velem az életét.

És mert Tibor nem mutatott hajlandóságot, hogy azonnal házassági ajánlatokkal üldözze, - elmaradt a cukrászdai találkáról.

A vörös. Asszony volt.

- Kiállításra kellene vinni téged, Tibor. Gyönyörük az izmaid... Csak azt utálok, hogy sokat féltékenykedsz. Én sem kérdezek tőled semmit... No gyere ide szépen!

A barna. Erősen festette magát.

- Jaj, mókuci, hogy te milyen jó pofa vagy! A vicceid! Sok pénzt keresgetnél a humoroddal... És igazán megvehetnéd már nekem azt a bundát.

Lehetséges, hogy Tibornak azért volt lesujtó véleménye a nőkről, mert a sors csak olyanokkal hozta össze, akikben egyéb sem volt, mint érdek. ~~✓~~ Hogy másfajta nő is létezhetik? Ugyan kérem...

Huszonnyolc éves korában, ha Tibort megkérdezte egy barátja, miért nem nősül meg, így válaszolt:

- Ne röhögtesd ki magadat a hülye kérdéseiddel!

Ép itt volt az ideje, hogy megismerkedjék Ildikóval.

A fekete lánnyal. Aki ragyogóan szép és a mellett okos. Aki jókedélyű, de komoly is tud lenni. Aki Tiborban végre nem jó férj-anyagot, nem izmokat, de nem is duzzadó pénztárcát lát, hanem őt magát: Tibort. Ildikó az egyetlen nő, aki... Egyszóval Tibor fülig beleszeretett.

Három hete ismerték egymást.

...Egy padon ültek, és előttük hullámszórt fel-alá a sétány elegáns közönsége. Mindketten igen kedvelték a tréfás szóharcokat. Nem kimélték egymást. Különösen akkor nem, mikor Tibornak eszébe jutott, hogy a sors talán egyszer -
- összeházasítja őket.

- Hogy az én férjem egy kékszakáll legyen? Isten őrizz! Inkább elmennék apácának.

- Talán nem is lennék kékszakáll... - mondta Tibor. -

- Eddig nem volt senki, akihez érdemes lett volna hü maradnom. De ha a kisfiamat fogom lovagoltatni a térdemen...

- Tibor!

Ildikó hártelen felállt.

- Azért menekül, mert utálja a gyerekeket? - szentelenkedett Tibor vigyorogva.

- Ellenkezőleg... De ami sok, az sok! - mérgelődött a lány, mert a pirosságát nem tudta elrejteni.

Ez tréfa volt. Ildikó nem mert hinni abban, hogy komoly szándék huzódhatik meg a vidám hang mögött.

De mikor Tibor meghívta ebédre, lámpalázzal lépett be az egyemeletes villa kapuján. Az öregúr szigorú tekintetével előtt hibát hibára halmozott, és - meg volt győződve róla, - úgy viselkedett, mint egy gimnazista. Hazaféfé menet, az uccán, rémképeket látott, és hallotta, amint az apa korholja a fiát,

az új ismeretsége miatt. Betapasztotta a fülét, hogy ne hallja a szörnyű hangokat...

Pedig ez a beszélgetés a valóságban másképp folyt le.

Az Ősz férfi mosolygott.

- Nekem tetszik a kislány. Jó asszony lesz belőle.

- Csak szegény, - vetette ellen Tibor.

- Te megengedheted magadnak, hogy ne törődj a menyasszonyod hozományával. Az a fontos, hogy melletted álljon mindenben. Ugy látom, hogy a nőéhséged végre le fog csillapodni...
~~#####~~Mert ez a lány nem engedi majd meg, hogy más szoknya után is fuss!

- Nem is lenne jó asszony, ha engedné.

- Örülök, fiam, hogy így vélekedsz. Azt hiszem, a következő ülésen meg fogja szavazni az elnökség, hogy rád bizzuk az egyik fiókvállalatot. Egy nő emberben inkább megbiznak...

Tibor nyugodt mosollyal fogadta az apja ígérését. Tudta, hogy az öregur nem szokott beszélni a levegőbe... Végre önálló lesz! A maga ura! - De nem mutatta az örömét. Ugy érezte, nem illik már hozzá a lelkesedés.

Válasza rövid volt:

- Köszönöm, apám.

Elhatározta, hogy hamarosan megkéri Ildikó kezét, - most már komoly formában.

De lecsapott egy villám. Váratlan vihar kitörését jelezte.

Tibor megtudta, hogy Ildikó nemcsak őt szereti.

A tervezetésnek vége szakadt. És Tibor megfogadta, hogy nem fog tervezgetni többé soha...

Ildikó is olyan, mint a többi. A fekete sem különb a szőkénél meg a vörösnél. Először hitt egy nőnek, először akart egyet feleségül venni. De ők csak hazudnak, vásárra viszik a testüket, lopnak és nevetnek, mindenkivel a bolondját járatják, - és végül a férfi mindig egyedül marad. Nőstények.

És mégsem tudott élni nélküle. Mintha lánc kötözte

volna Ildikóhoz, - és ez a lánc kajánul meg-megcsörren, amint huzza vissza hozzá, a börtönbe, a megalázottságba, megtöri a gerincét, de nem baj, kell, kell az a nő, az átkozott, a drága...

- Miért titted ezt velem? - jajdult fel a férfi.

Ildikó nem tudott mit válaszolni azoknak a tébolyult szemeknek. Rémülten ült, és behajlitott mutatóujját az ajkára szorította.

Senki sem ~~hans~~ becsül engem... - sirt Tiborban egy elfeledettnak vélt kisfiu ~~hans~~ keserősége.

...Zoltán ismerte Tibor helyzetét. Ildikó hűségesen beszámolt a szobrásznak mindenről.

És Zoltán így magyarázott a lánynak:

- Tibor önbizalma megrendült, - és ezzel az életének egyik fordulópontjához érkezett. Válaszut előtt áll. Két ut vezet ki az ő állapotából. Az egyik ut: megtanulni, hogy az érték nem függ egy másik - vagy több másik - ember véleményétől. Az érték önmagában létezik. Csakis ezen az alapon lehetséges, hogy az ember a veszteségeit egy olyan sikről szemlélje, mely felette áll a személyes fájdalomnak. / - A másik ut: bebizonyítani, hogy ő mégis érték a mások szemében, - és ezáltal önmaga előtt is. Ez a harc utja. És az ember tovább vergődik...

...Tibor a harcot választotta.

Elharapózott benne a féltés. Nemcsak a jövőre volt féltékeny, hanem a múltra is.

Ha arra gondolt, hogy Ildikó hányszor csókolta meg azt a másikat, meg tudta volna ölni mindkettőjüket. Különösen azt a szobrászt... Ugy gyűlölte Zoltánt, ahogyan csak egy ki játszott férfi tud gyűlölni. - Pedig akkor még nem ismerte Zoltánt.

Később azután találkoztak. Egyetlen egyszer, a műteremben. De Tibort nem lehetett megállítani. Még jobban gyűlölte Zoltánt, mint a beszélgetésük előtt.

Ildikó választott. Tiszta fejjel határozott, és teljes szívével Tibor mellé állt.

Tibor maga erőszakolta ki ezt a döntést. De mihelyt elérte, és joggal örülhetett volna a győzelmének, - már maga mögött is hagyta. Belátta, hogy Ildikó választása pusztán formai megoldás volt. A lényegen semmit sem változtatott. Nincs hatalom, mely a féltékenységet ki tudná ~~le~~légiteni...

- Ildikó, valami szörnyűség készül bennem...

- Micsoda? - kérdezte a lány csodálkozva.

És megsajnálta Tibort, akinek az arca lárva-merev volt és a tekintete bizonytalanul ugrált egyik tárgyról a másikra.

- Egy visszavonhatatlan, végzetes butaság. Amitől félek...

7

Amire még nem volt ~~m~~ példa: a műteremben hemzsegték az emberek. Ügynökök, szobrászok, hivatalos személyek zsufolódtak össze a szobrok között, és ~~z~~zsivalyuk ide-oda hullámozott.

Középen ~~az~~ a híres szobrász, - mellékesen a Szobrász Szövetség elnöke, - súlyos kijelentéseket tett.

- Zoltán megtagadott bennünket. Sőt, lázított ellenünk. Pedig kár érte. Elsőrangú szobrász lehetett volna belőle.

A VIZIRÓZSA mellett állt.

A Művészbarátok Egyesületének titkára, - egy idősebb asszony, - csodálkozott, hogy ezekről a szobrokról eddig semmit sem hallott. Mikor megpillantotta ~~a~~fehér márványszobrot, önkénytelenül felkiáltott:

- Ilyen szépet még nem láttam...

A híres szobrász, mintha megsipték volna, hirtelen

megfordult. Gunyos tekintettel mérte végig a nőt.

Papircsörgés. Az Állam képviselője harsányan szólt:

- Megkezdjük a kiárusítást!

- Hogy behozzátok a Zoltán temetési költségeit, - morogta egy fiatalember az ablak mellett.

Ebben a sarokban gyült össze az a néhány férfi, aki Zoltánt a barátjának tekintette. Alig volt szavuk a vásári zajban.

...Közöttük állt az a szobrász is, aki annakidején többször figyelmeztette a barátját:

- Zoltán! Így nem lehet érvényesülni! Miért kell mindig ellenzékinnek lenned?

- Nem vagyok én ellenzéki! - felelte Zoltán. - Tőlem azt tehetnek, amit akarnak. Viszont a nézeteimet nem fogom megváltoztatni, - még az ő kedvükért sem.

- Nem szükséges megváltoztatni! Csak hallgasd el...

- Ha kérdeznek, válaszolok. Miért kérdezgetnek annyit, ha véletlenül találkozom valamelyikükkel? Ugy látszik, érdekli őket a véleményem, - bármennyire félre is állítottak az utjukból.

- De így örök ellensége maradsz a szobrászoknak!

- Én: ellenség? Nevetnem kell... De ha ők mindenáron ellenséget akarnak látni bennem, tessék. - Az ő bajuk.

- A te bajod, Zoltán! Megkövesedik körülötted a néma, de könyörtelen bojkott. Még szakállas bácsi-korodban sem tudod majd elhelyezni a szobraidat megfelelő kiállításon.

- És ez baj? Annyit mindig összekaparok, hogy ennivalóm legyen, - tehát tudok dolgozni. Több engem nem érdekel. Különösen nem a kereskedelmi rész. Nem mindegy, hogy most, vagy a halálom után fedezik fel a műveimet?

- Reménytelen eset vagy! - sóhajtotta a barát. - Csökönnyösen élhetetlen...

És másról kezdett beszélni.

Az még nem lett volna baj, hogy Zoltán nem lépett be a Szobrász Szövetségbe. Sok művész elviselhetetlennek tartotta

az ott uralkodó hivatalos hangnemet. - Ezek a szobrászok néhány kisebb, ellenzéki egyesületbe tömörültek. De Zoltán hozzájuk sem csatlakozott! Sőt, őszintén meg szokta mondani a véleményét ezekről az apró társaságokról is... Teljesen egyedül maradt. Titokban találkozott néha egy-két barátjával, sohasem a nyilvánosság előtt, - ép a barátai érdekében. Nehogy "rossz hirbe" keveredjenek miatta.

Zoltán kedélyesen fogta fel a fonák helyzetét.

- Ugy kell viselkednem, mint egy politikai menekültnek! - kacagott.

Szája sarkában meggörbültek a ráncok; a homloka olyan volt, mint egy világító négyszög.

...A barátja megindultan idézte ezt az arcot.

Zoltán, Zoltán, vajjon nem üznéd-e ki a műtermedből most ezt a sok nagyhangu embert, akik a hagyatékon kufárkodnak? - gondolta.

És kezdett odafigyelni, milyen árakat ajánlanak az egyes szobrokért.

Meglepően szép összegek hallatszottak. Volt szobor, amiért késhegyig menő harc alakult ki.

Az igazi meglepetés azonban csak a kiárusítás végén következett be. Zugott a sokaság. Mindenfelől kiáltások hangzottak. Az utolsó szobrot, hosszú küzdelem után, a legnagyobb megtiszteltetés érte.

A VIZIRÓZSÁT az Állam vásárolta meg, a Szépművészeti Gyűjtemény számára.

- De sajnálom, Zoltán, hogy te ezma percet nem érted meg! - sóhajtott a barát, és kifelé indult a műteremből.

Ugyanebben a pillanatban, a város egy másik kerületében, kiáltás törte meg egy kis szoba csendjét.

Ildikó felült az ágyában. A szeme lázasan csillogott.

- Légy átkozott, Zoltán, mert tönkretettél engem! -
- kiáltotta a puszta falaknak.

Csak utána eszmélt rá, mit mondott. Tenyerébe fogta a

homlokát és dermedten várt. Most valami történni fog. Történnie kell!

De csend volt a szobában. Hűvös mozdulatlanság. Ildikó szeretett volna sirni. És nem tudott. Ült kiégve, üresen. Ujjai a hajába csuszta. Az ágyterítő mintái ezredszer ismételték önmagukat. És nem történt semmi.

Ildikó nem birt megszabadulni Zoltán emlékétől. Most, hogy már hetek óta hirt sem hallott felőle, még kevésbé, mint régebben. Pedig ennek az új Zoltánnak merőben más volt az arca, mint a régié...

...Eleinte sajnálta. A szobrász egyedül maradt a műteremben, betegen, remény nélkül. Néha szerette volna megvigasztalni és - csak egy pillanatra - felszaladni hozzá. De eszébe jutott Tibor. És azonnal letett a tervéről. Tibor háta mögött nem akart tenni egy lépést sem. Elhessegette Zoltán képét, és - immár századszor-végleg - lezárta a multját.

Csakhogy Zoltán nem nyugodott. Minduntalan megjelent előtte. Mint önálló lény, kezdett élni a lányban. Akkor jött és akkor távozott, amikor neki tetszett. És egyre gyakrabban érkezett a legkényesebb pillanatokban...

Ildikó mind terhesebbnek érezte a Zoltán kotnyeleskedését. Új módszert választott, hogy megszabaduljon tőle.

Ha a szobrász alakja elvesziti vonzerejét, sőt ellen-szenvessé válik, nem érdekelheti többé Ildikót, még önkénytelenül sem. Ki fog esni a lány emlékezetéből, mintha sohasem lett volna közük egymáshoz.

Elővette azokat az emlékeit, melyek megfeleltek a célnak.

...Ildikó egy nyári délután megcsókolta Zoltánt, és az ölébe perdült.

- Szeretnék elmenni egy kiskocsmába. Vörösborot innánk cigányzene mellett és később megvacsoroznánk... Olyan jó lenne!

- Sajnos...

- Ne tedd tönkre a kedvemet, Zoltán! Gyere! Meglátod, téged is kiráncigállak majd a medve-hangulatodból!

- Én úgy unom az embereket, hogy gyötrelmem lenne a számomra egy egész este...

Ildikó elengedte a szobrász nyakát. Két lépéssel fenn-
termett a dobogón és felvette az előirt testtartást.

- Folytasd a szobrot! - mondta hűvösen.

És a férfi hiába békitette, ragaszkodott ahhoz, hogy
ő most modellt áll.

Zoltán gyáva, - állapította meg Ildikó. - Fél elvegyül-
ni az emberek között, ahol összehasonlíthatnák más férfiakkal.

...Egy másik alkalommal megkérdezte tőle:

- Fáj valamid?

- Nincs semmi bajom, - válaszolta Zoltán szenvedő arc-
kifejezéssel.

- Hiszen az orrodra van írva!

- Mondtam már, hogy nincs semmi bajom!

- Te ilyen ideges is tudsz lenni?

- Ne haragudj, Ildikó... De ha szenvedek is, neked tud-
nod kell mindenről? Te csak légy jókedvű! Elég vagyok a magam
bajának egyedül is...

Zoltán nem őszinte, - állapította meg Ildikó. - Csak más-
tól várja el, hogy minden körülmények között, - még ha fájdal-
mat kell is okoznia, - mondja meg az igazat. Másokat apró izek-
re boncol szét a kritikájával, - de önmagát nem meri a tü-
hegyére tüzni.

Ha Zoltánnak kedve volt valamire, amit e lány nem akart,
- mindig Ildikónak kellett engednie.

...Fáradtan lépett be a műterem ajtaján.

- Ma nem tudnék modellt állni, - mondta, és kényelmesen
elhelyezkedett egy karosszékben.

- Pedig úgy vártalak már!

- Sajnálom.

- Forró teát készítettem, hogy meg ne fázz. Csak negyed
órától lenne szó... Majdnem kész a szobor. Maga sürgeti a be-

fejezést. Szinte kényszerít...

Ildikó nehézkesen állt fel. Sóhajtva kezdett vetkőzni.

Zoltán önző, - állapította meg Ildikó. - És annál csunyább, mert önzetlenségnek állítja be a viselkedését. Vizet prédikál és közben bort iszik. És ráadásul a saját borára ráfogja, hogy az - viz...

Ezek a megállapítások könnyen vezettek célhoz. Annál inkább, mert Ildikót egyre jobban bosszantotta a szobrász csökönyös vissza-visszatérése. Könnyű volt ellenszenvesnek látnia a régi szerelmesét, aki most csak kinozza, kinozza...

Azt tehát elérte Ildikó, hogy eltűnt a rokonszenv.

- De nem úgy Zoltán!

A lány sokszor úgy érezte, hogy kísérteties lények üldözik, és semerre sem tud menekülni előlük.

...Egyszer régen, a szobrász segítette le Ildikó bluzát. Mögötte állt és két-két ujjával finoman emelte le a selymet. A lány váratlanul hátrafordult és megpillantotta Zoltán arcát. Idegen volt ez az arc...

Sápadt és feszült. Orrcimpái kitágulnak. Szeme ég, - szinte belemar a zsákmányába: a váll fehér ivébe. Ujjai, mint a póklábak...

Egy villanásig látta csak így Zoltán arcát, egyszer régen. Utána ismét kedves volt neki az a barna szempár és a lágyvonalu ajkak. - De most, hogy emlékei közt a kellemetlenek után turt, ezt is felfedezte. És igyekezett, hogy így rögzítse meg magában azt az arcot.

Zoltán mohó volt és kihasználta őt. Sohasem volt tekintettel rá, mindig csak a maga vágyainak kielégítésére törekedett. S ha még szép lett volna...

Sovány volt a szobrász, és a termete cseppet sem arányos. Keskeny vállak, túl-hosszu végtagok. A bordáit félhomályban is pontosan meg lehet számolni. Az egész teste csontváz-szerű. És az a mohó szempár...

Ildikó Tiborhoz simult. Meg akarta csókolni a vőlegé-

nyét, szivből, örömmel, - és az a szempár utját állta. Zoltán hosszukás arca megjelent a két fiatal ember között, - és a lány iszonyodva takarta el az arcát.

Többször történt így. Ildikó már reszketett Tibor mellett, mert nem tudta, hogy az erős keze melyik pillanatban fog átváltozni egy zsákmányára leső, undorító pókká...

...Aludt.

Azt álmodta, hogy megkötözve fekszik. A lábain ül Zoltán, - meg lehetne számolni a bordáit... Korbácsot tart a kezében és ütemesen le-lecsap. Csattog a szij, és Ildikó bőrén rózsaszínű csikok futnak egymás mellé. Mind feljebb érik az ütések. Végighaladnak a mellén, a nyakán, - és tudja, hogy ha eléri a száját, meg kell halnia. Már az állára csattan a korbács... úgy szeretne még élni! Kegyelem! A következő ütés behasítja az ajkait. Felsikolt.

A saját sikoltására ébredt. Veritékben uszott.

- Az Isten szerelmére, mi történt? - nyitott be a szobába a háziasszonya, hálóingben, mezitláb.

- Semmi... - suttogta Ildikó. - Rosszat álmodtam.

Megnyugodva távozott az asszony, - de Ildikó egyhamar nem kívánt elaludni.

Miért kell végigkinlódnom ezt a poklot? - nyöszörgött, és kereső tekintetét elnyelte a vaksötét menyezet.

Minden álom azé az idegen férfié. És az ébrenlétem is... Akarva-nemakarva feléje fut a gondolatom, gyűlölt arcát hozza eléem mindegyik perc. Ha dolgozom, ha pihenek, csak őt találok minénütt. Gát fogja körül a lelkeket, és ha magamba akarok pillantani, mindenfelől táblák merednek eléem: ne tovább! Ez Zoltáné! - Istenem, miért vertél meg ennyire?

Nem a magamé vagyok. Napról-napra megrabolnak, rendszeresen, kiméletlenül. Rendszeresen... Igen! Nem lehet véletlen ez az állandó lelki nyomás... Idegen kényszer...

Ildikó megrázkódott. A súlyos felfedezés ráfeküdt a torkára:

Zoltán a markában tart engem!

Tudatosan befolyásolja a gondolataimat, messziről! És közben vigyorog...[✓]Ezért nem tudtam hát megbirkózni veled! Irtózatos a te hatalmad...

...Földigérő, hófehér köntösben jelent meg Zoltán a lány szemei előtt. A fehér köntös arany szegélyében gyémántok szikráztak. A férfi fejét szinarany pánt övezte, a homlokánál egy ezüst kis kígyó görbült lefelé. Ős-egyiptomi főpap. A kezeit előre tartja, a halódó tűz felé. Tekintete az izzó parázsba mélyed. Mozdulatlan. Fenséges látvány. Hatalom, erő.

A lelke messze jár. Elérhetetlen magasságból irányít és parancsol. Uralkodik égen és földön, szavára piramissá állnak össze a háznagyságu sziklatömbök. A csöpp emberkéek öntudatlanul teljesítik a gondolatait, - és ki merne ellene szegülni? A vakmerőt porba sujtaná a puszta haragjával.

Talán igaz a hit, hogy az ember többször születik a földi életre? Mert ha igaz, - akkor Zoltán az előző életében egyiptomi főpap volt.

Ősi félelem feküdt Ildikó mellén. Alig mozdult a lélegzete.

Zoltánnak már nincs szüksége parázsra, vagy egyéb közvetítő eszközre. Most otthon ül, a műteremben. Hunyt szemmel, mozdulatlanul. A teste alig él, - de a lelke annál éberebb! Ildikóra irányítja az akaratát. Azt teszi a lánnyal, amit akar. Felemeli, vagy lealázza? Csak tőle függ... Mint az a főpap...

A szobrász annakidején sokat mesélt Ildikónak az akarat különleges területeiről. Példái a misztikus Kelet ősi életébe nyultak vissza, - és ezek a példák most összekeveredtek a lány elméjében. A sok színes magyarázó-kép egymásba folyt, örvénylett, - egy zavaros világot alkotott, mely ijesztőbbnél ijesztőbb ~~képek~~ jeleneteket vetített

Ildikó elé.

...Tüzugyűrűben táncolt. A gyűrű mögül ezer ragyogó férfi-szem leste minden mozdulatát. Teste kigyózott a szikrázó, mohó fényben. Tudta, hogy az ünnep végén máglyára fogják kötözni. Feláldozzák a Tüz-istennek. Ez a tudat ólom-sulyossá tette a tagjait. És mégis táncolt. Táncolt, mert kellett, mert nem hagyhatja el a torkát egy szörnyű isten-átok, táncolt, hogy ne gondolkozzék, táncolt félőrülten, ünnepi mozdulatokkal, - és ragyogó bőrén zsibbadt már a halál csókja.

...Egy megrakott szekér tetejére láncolták. Fivérét és embereit megölték az utonállók, egyedül ő maradt életben. Így került a zsákmányolt holmik tetejére. A hét marcona férfi röhögött. Büzös leheletük fel-felcsapott a lányig, amint valami idegen nyelven ordítottak. A legmagasabb közülük néha feléje bökött a bütykös ujjával. Himlőhelyes arca kegyetlen vigyorba gyűrődött. Zoltán volt, a vezérük... Ildikónak a husába vágott a lánc. És a szekér zötyögött, zötyögött, az utonállók barlangja felé.

Ezek már a láz képei voltak, álom és ébrenlét határán.

...Mikor Ildikó magához tért, az órára pillantott.

Reggel felé járt az idő.

Tudta, hogy beteg. De nem a teste. Abból a testi lázból két nap alatt kigyógyul. Hanem a lelkét szétrágta egy féreg. Bele kell pusztulnia. Most, a józan eszének a birtokában, tudta, hogy ennek a kinlódásnak nem lehet más vége.

Ó, az a - józan ész! Hogy hitt egyszer az erejében! Nem létezik hinár, amiből a józan esze partra ne tudná segíteni, - vélte régen.

És ha most megszólal egy régi hang:

- Képzeld az egész, térj magadhoz, Ildikó!

Ezt feleli az élesre csiszolt ész:

- Nem képzeld ez, Ildikó! Elfelelted volna a tudomány új megállapításait? Igenis, létrejöhet a távolbahatás

két összehangolt ember között. A szuggesztió és a telepáthia ma már szigorú kísérletekkel igazolt tények!

Zoltánnak még arra sincs szüksége, hogy hipnótikus álomban tartsa a médiumát, a gondolat-átvitel alatt. Biztos kézzel fogja Ildikót, álomban és ébren egyaránt.

...Maga a szobrász mondta:

- Aki felemelkedett az intenzív lelkiélet egy bizonyos fokára, önkénytelenül befolyásolja a körülötte élőket. Tudatosan is irányíthatja őket, mert hatalmában áll... De a bölcs ember sohasem avatkozik bele a mások sorsába. Ha pedig mégis tennie kell valamit, csakis helyes irányban használja fel a képességeit. Oktatja a vándor-társait, és oda hat, hogy ők is sikerrel kerüljék el a szenvedéseket. Sajnos azonban sok olyan tehetséges ember is van, akinek a képességeivel nem áll arányban a felelősségtudata. Például Egyiptomban, mikor az ősi kultúra hanyatlani kezdett, a papok helytelen, - önző - célokra fecsérelték az erejüket. Többek között a látnoki képességüket a politika szolgálatába állították. Ezek a megtévedt, ugynevezett "fekete" mágusok, ezerszeresen kell megfizessék az elkövetett hibáikat...

- Te is fekete mágus vagy! - sziszegett Ildikóban a gyűlölet, amint emlékezetében megelevenedtek a Zoltán régen elhangzott szavai.

Meg fogod fizetni a mohóságodat, tizezerszeresen! Megbűnhődsz azért, mert engem nem bocsájtasz szabadon...

De miért is érdekel engem, hogy Zoltánnal mi történik? Semmi közöm hozzá! Nekem csak az a fontos, hogy megszabaduljak, még az emlékétől is.

Ő összpontosítja az akaraterejét, hogy uralkodhassék rajtam. Én pedig meg fogom feszíteni az akaratomat, hogy belém ne tudjon kapaszkodni!

A saját fegyvereddel győzlek le, Zoltán!

Ildikó azonnal megvalósította a tervét.

Nagyjából emlékezett rá, mit mesélt Zoltán arról az

állapotról, amikor mintegy kilép a testéből és felemelkedik a lélek birodalmába.

- Különösen arra kell vigyáznom, hogy el ne kalandozzék a figyelmem. Rögzítve kell maradnia az előre kitűzött célponton, mert különben elnyeli a számtalan és szüntelenül feltörő gondolat.

Ildikó eltökélte, hogy be fogja tartani ezt az utasítást.

Zoltán azt is mondta, hogy kitartó gyakorlatok után, évek mulva sikerülhet csak a "kiemelkedés", - de Ildikó ezzel már nem törődött.

Végre megtalálta az eszközt, amivel szét tudja zuzni a börtöne rácsát!

Azt az elhatározást választotta szilárd célpontnak, hogy többé semmi módon nem függ Zoltántól. Erre összpontosította az erejét, az akaratát, egész lényét. És mikor egyéb gondolat is felmerült, nem törődött vele. Mellé figyelt. Tartozik még a szabójának? Nem fontos. Független a szobrász befolyásától. Teljesen szabad! Egy igazgató véleménye: az ember - állat. Mellékes! Zoltán többé semmire sem kényszerítheti. Valaki tüzet gyújt a talpa alatt... Ki kell küszöbölni Zoltánt! Viz loccsan a hátára, befolyik a fürdőruhája alá... Zoltán távozz! Zoltán távozz! Békák és kigyók...

Elaludt.

A szemöldökei közé mély ránc vésődött.

De lassan elnémultak az üldöző gondolatok. Ökle felengedett. Fokozatosan derült fel az arca. Szemöldökei közt a ránc kisimult.

Békesség ömlött el a homlokán, a feledés gyönyörűsége. Ajkai csodálkozó, sajátos mosolyba nyiltak. ■ Pihent.

Az ablakon bebujt az első napsugár. Végigcammogott a falon, nagy-óvatosan haladt lefelé. Átlépett a hideg olvasólámpán, és megpillantotta az alvó leányt. Nyomban pihenőt tartott a dus, fekete hajfürtjei között.

Ildikó délelőtt ébredt fel.

Nagyot nyujtózott, és elfordította arcát a csiklandozó napsugártól.

Derüs volt és erősnek érezte magát. Eszébe jutott, hogy az éjszaka nem sikerült a szabadulási kísérlete, - de azonnal elfordult a nyugtalanító gondolattól.

A valóság az egyetlen, amibe meg lehet fogódzni! Tibor feleségül fogja venni, - és akkor végre biztos talaj lesz a lába alatt.

Az a kisfiu, akit majd egyszer a szive alatt hordoz, nem fogja megengedni, hogy mással is foglalkozzék. Tibor kisfia...Az a csöppség lesz az egyetlen, igazi valóság! A rugdalózó, husos lábacskaival...

Ildikó ismét lemerült a békeesség susogó, nagy fáí közé.

...Kertben volt. Könnyü ruháját meg-meglibbentette a szellő. Árnyékban ült, hogy a bőrét meg ne égesse a tűző nap.

A fonott szék karfáján dobozka állt. Ebből futott két gyapjuszál a villogó, arasznyi tükhöz. Ildikó szorgalmasan kötött egy apró nadrágot. Hogy a télen majd melegen öltöztethesse fel Tiborkát.

A kisfiu előtte játszott, a fűben. Szőke haja a homlokába göndörödött, - akár az apjáé. Egészen az apja-fia. A mozdulatai néha kemények, alkuvást nem tűrők... Pedig még alig két éves.

Lyukat ásott a földbe. Sokáig dolgozott rajta, jól beleizzadt.

- Gyere ide, Tibi, megtörlöm a homlokodat.

A fiucska készségesen tartotta oda az arcát a zsebkendő dörzsölésének. Közben megkérdezte a mama:

- Miért ástad azt a gödröt?

- Eltemetem a labdát, mert tegnap meghalt! - hadarta

Tibi. És kiszakitotta magát az anyja kezeiből.

Elfutott.

Egyszer még visszafordult, komiszul kacagva. - A szemtelen! Jól tudja, hogy nem lehet rá haragudni... - Majd eltűnt az ajtóban.

A nyaraló lapostetős, nagyablaku épület volt. A terraszról egyenesen a gyerekszobába lehetett jutni. Erre ment a kis Tibor. - Csak ne üssön zajt, mert akkor lesz nemulass! - aggodalmaskodott Ildikó.

A nagy Tibor ugyanis aludni szokott egy órát délutánonként. Utána olyan friss, mint uszóhajók korában volt. A zuhany alá áll és közben énekel, - öblös hangja betölti az egész kertet. Majd rövid ideig játszik a fiával, rákacsint a feleségére - és uzsonnát kér. A hideg kakaó mellett megbeszélik, mit csináljanak este. Van itt a közelben egy nyári vendéglő, ahol táncolni is lehet...

A kisfiu visszatérőben volt. Magasra tartotta kezében a megrepedt gumilabdát és futott sebesen. A gyeprészéig. Ott belebotlott egy kőbe és hasra vágódott.

Néhány pillanatig halotti csend volt a kertben.

De azután annál nagyobb erővel harsant fel az ordítás. Tiborka fülszagotán bőgött.

Ildikó hozzá futott.

- Hol ütötted meg magadat, fiacskám? Itt? Kapsz rá egy puszit... Már nem is fáj! Ugye? - Ne üvölts, te buta, mert még felébresztetted apádat...

Ezalatt nyílt a kerti ajtó. Látogató lépett be rajta. Zoltán.

Az asszony észrevette a szeme sarkából, de nem fordult feléje. Tovább csitítgatta a fiát.

- Csak a buta lányok szoktak sirni, nem pedig egy okos fiu! Fújd ki szépen az orrodát...

Zoltán a barátjuk volt. Igazi, halkszavu barát, aki hiányzott mindkettőjüknek, ha több hétig elmaradt.

- Nem fájhat a kicsi térde. Nem szabad fájni! - mondta a szobrász, és mosolyogva lépett a gyermekhez.

Kezeit előre nyújtotta, a kisfiu feje fölé, és úgy tartotta, mozdulatlanul.

- Jónapot, Zoltán - köszöntötte Ildikó, még mindig térdelve. - A nagy Tibor még alszik...

De Zoltán nem figyelt rá. Elmélyedt tekintete a kisfiu szemei közé furódott, a kezeit pedig mozdulatlanul tartotta a szőke fűrtök fölött, mintha megáldaná.

A kisfiu már nem sirt. Elmult a fájdalma. A lélegzete elállt, úgy bámult fel a bácsira, kerek szemekkel.

A térdeplő asszony némán nézte a különös jelenetet.

Csodálatosan szép volt az a férfi-kéz. Hosszu, vékony ujjai, mint ~~egy~~ arany sátor, borultak a fiucska fölé, és megvédték minden veszedelemtől. A férfi és a gyermek tekintete egyé olvadt össze. Mindkettőjüknek magas a homloka. A szájuk sarka mély és kissé lefelé görbül. Zoltán orra keskeny és hegyes, - és a kisfiué is olyan lesz egyszer. Már most lát-szik... Hiszen a Zoltán fia.

Az asszonyban megállt a szivverés.

Zoltán fia...

Lehetetlen! Teljesen lehetetlen! - mondta az esze, az emlékezete, minden csepp vére, - és belül tudta, hogy ez az igazság. A szobrász titokzatos módon megkaparintotta magának a gyermeket, - mikor még ő gyanutlanul hordta a szive alatt... És Zoltán kezei közül nincs menekvés... Lehetetlen! Lehetetlen! Zoltán ördögi arca vigyorba rándult. Ildikó nyöszörgött. Meg fog bűnhődni az Isten, mert átengedte neked a kisfiamat...

Hirtelen felült az ágyban. Szeme lázasan csillogott.

- Légy átkozott, Zoltán, mert tönkretettél engem! -
- kiáltotta a puszta falaknak.

Csak utána eszmélt rá, mit mondott. Tenyerébe fogta a homlokát és dermedten várt. Most valami történni fog. Történnie kell!

A kimondott átok súlyosan lebegett a feje fölött. Ugy érezte, minden pillanatban visszazuhanhat rá és halálra sujtja.

Néma és fenyegető volt a kis szoba. Ildikó szeretett volna sirni. Nem tudott. Ült kiégve, üresen. Ujjai a hajába csusztak. És nem történt semmi.

Bár történt volna... Vége szakadna a kinlódásnak, meleg föld ölelné magához. Odalenn, a sirban, vár a békesség. Nem tudni semmiről...

Templomi, hűs légáramlat simogatta a homlokát.

Ildikó lassan megnyugodott. Azt az átkot senki sem hallotta meg...

És olyan mindegy... Csend van. Nem kell semmi. Nem fáj semmi. Áldott semmi.

De aképzület nem tud nyugodni, percre sem. És milyen ravasz... Ildikó azt hitte, hogy végre megpihenhet a bársonysima, kék felületek közt, melyek az édes öntudatlanság felé ringatták, mint a bölcső, - és ép ebből a békés háátérből kezdett kibontakozni előtte egy áttetsző, kékes fényben játszó kéz. Hosszu, finom ujjakkal. Egy csodálatos-szép férfi-kéz.

Amin nem fog az átok.

Különös erő árad belőle. Mint az egyiptomi főpap ujjáiból.

És mozdulatlan, mintha megáldana egykisfiut.

De most nem áll előtte a kisfiu. Egyenesen Ildikóra mutat. Bal szemét hirtelen behunyja és így szól:

- Most jó! Így maradjon, kérem.

Mikor is történt? Egyszer régen. Talán nem is az ő multjához tartozik, olyan régen. Évszázadokkal ezelőtt...

Mikor Zoltán elhatározta, hogy nagy szivességet kér Ildikótól.

...Már két hónapja ismerték egymást.

Egy padon ültek, a városszéli dombok tövében. Ember csak ritkán járt arrafelé. Zoltán csak az ilyen helyeket kedvelte.

- Szeretnék szobrot készíteni magáról, - mondta.

- Rólam? - lepődött meg a lány. - Nem vagyok én... -

érdemes erre a nagy megtiszteltetésre!

- Már azt is tudom, hogy miként fogom elhelyezni. Az

oldalán fekszik, a derekát hátra feszíti. Két könyökére támaszkodik, egyik kezével a levegőbe kap. A címe: LÁNG.

- Szavamra, fura szobor lenne: egy lángoló női alak -
- ruhástul.

- Ki beszél ruháról?

- Én.

- Csak nem képzeled, hogy ki lehet fejezni a LÁNGot
- például bundában?

- És maga csak nem képzeled, hogy én a műteremben... Én magánál...

Ildikó megakadt. A tekintete oldalt siklott.

- Ne viselkedjünk úgy, mint a gyerekek, - mondta a szobrász komolyan. - Egyszer már felmerészkedett a műtermembe, és láthatta a szobraimon, hogy értek a mesterségemhez. Nem fogok vasorru bábát faragni magából. Igaz, arra sem rendezkedtem be, hogy teljesítem a hisztérikus hölgyek kívánságát: kedves mester, ugye nem fogja kidomborítani a hasamat? - Én ragaszkodom a valósághoz. De ettől csak nem félsz? A maga alakjával!
- Mondja meg nekem őszintén, miért nem akarja megtenni nekem ezt a szivességet?

Eltelt két perc.

- Kérem, válaszoljon.

- Lehetetlen! Teljesen lehetetlen! - kiáltotta végre a lány.

- Mert nem meri megmutatni magát előttem, - szögezte le Zoltán nyugodtan. - A strandon persze, ezer férfi szeme előtt, mosolyogva futkározik. Mintha a fürdőruha számítana valamit... Ez az a bizonyos "célszerűen alkalmazott szemérem". Mert valójában, igenis, szeretné megmutatni magát. Már régóta tudja, hogy szeretem. Pedig sohasem beszéltünk róla. Főlőselegesen tartottam a szavakat, - jól ismerem mindkettőnket. Szinte önmagától érik meg köztünk a szerelem, és egyszerre csak egymás karjában találjuk majd magunkat. Ez természetes.

Minek közben színházat játszani? - Most megkértem egy szivességre. Magának apróság, - de nekem rendkívül fontos, hogy megcsinálhassam azt a szobrot. Tudom, hogy ilyen jót még nem alkottam... Nem kívánok semmi mást, csak azt, hogy mintát vehessek ~~magánról~~ magáról.

Ildikó sokáig nem válaszolt.

Együtt mentek fel a műterembe.

A terem közepén, egy állványon feküdt a szobor előkészített váza. Egymásra hányt, ormóttan agyagtömbök. A lány borzongva bámult rá.

Majd sebesen elbujt a spanyolfal mögé, melyet Zoltán a sarokban állított fel.

A szobrász az agyaghoz lépett és játszott rajta az ujjaiival. Csend volt. Csak olykor hallatszott a selymek finom susogása. Azután ez is megszűnt. A teljes csendben ólomlábbon kusztak a percek.

És Ildikó még mindig nem adott életjelt magáról.

Zoltán hagyta. Miért idegesitené még jobban?

Végre megszólalt egy tulságosan határozott hang:

- Kérem, most hunyja be a szemét!

- Megtettem! - felelte a szobrász.

És mikor ismét felnyitotta a szemét, előtte állt a lány, félszegen, vérvörös arccal.

- Feküdjék rá, kérem, arra a hosszú asztalra. Oldalt, felém. Sajnos, a kényelmes diványra nem lehet, mert puha talajon a test elveszíti a legjellegzetesebb vonásait. Ne tartsa olyan mereven a lábait! Tegye keresztbe... Kissé előbbre a balt. Még!

Ildikó csaknem öntudatlanul engedelmeskedett. Változatlanul égett az arca, a gyomra pedig remegett. Végre megfelelőnek találtatott a póz.

Zoltán előre nyújtott karral állt. Mégegyszer megszemlélte a modellt, majd a fél szemét hirtelen behunyva, így szólt:

- Most jó! Így maradjon, kérem.

És alakítani kezdte az agyagot.

Két kézzel, csuklóig sárosan. Felrakta a törzset, majd az egyik kart, nagyjából. Mintha ez lenne a legtermészetesebb dolog a világon. Talán nincs is tudatában annak, hogy ki fekszik a szeme előtt...

Ildikó kezdett magához térni.

Figyelte a szobrász boszorkányos ujjait, melyek alatt csaknem percenként alakult ki egy-egy testrész. Fokról-fokra felismerhetőbbé vált az odavetett női alak.

A lány pedig a magas, világító homlokot nézte, melyre néha ráborult egyszürke hajfürt. Ilyenkor Zoltán hátravetette a fejét, fiatalos hévvel. Mikor a modellre pillantott, szinte fizikailag szurt a tekintete.

Ildikó megborzongott.

Furcsa történet... Két hónap óta a legjobb barátok. A szerelemről sohasem beszéltek. És most itt fekszik, kitéve a pillantásainak... Igaz, ma említette, hogy szeretik egymást, - de ezt oly ügyesen mondta, hogy szóba sem kerülhetett az ellenvetés. Furcsa történet... MS van benne valami megragadó. Szét akarja feszíteni a szívet és így sug: Ti ketten vagytok az egész világ, csak ti ketten... Dobj oda mindent, hiszen nincs tegnap és nincs holnap, csupán az egyetlen ma él, gyönyörűn. Főleg a szó: egy láng vagytok ti ketten...

Ugy érezte, hogy mikor Zoltán végigsimitja a szobor derekát, azok a fúrge ujjak rajta futkosnak... Körülvelik a vállát, belesimulnak a nyak hajlásába.

Hirtelen összecsuklott.

Ráborult a jobb kezére. A másik karja élettelenül csüngött le az emelvényről.

Ugy tett, mintha elájult volna.

Tibor egy képes folyóiratban lapozgatott. Visszavisszatért a pletykarovathoz, amely néhány ismert társasági lány fényképét is bemutatta. Báliruhát viseltek a kisasszonyok, amint többé-kevésbé igézőn pillantottak a fényképezőgép lencséjébe.

- Igen érdekes lehet az az ujság,- szólalt meg egy hang, Tibor mögött.

A férfi letette a lapot. Kezeit összekulcsolta a térdén.

- Miért vagy olyan szótlan? - kérdezte később a hang.

- Nem lehetek örökké jókedvű!

Az ideges válaszra Ildikó elhallgatott. Tovább készítette a vacsorát.

A szoba sarkában asztalka állt, rajta spiritusz-főző. Az apró készüléket el lehetett rejteni a fiókban, és akkor senki sem gondolhatta, hogy ezt a helyes kis szobát konyhának is használják. Ildikó tojást sütött egy serpenyőben.

Csakhamar tálalt.

- Remélem, gazdagabb vacsorát adhatok majd, ha saját háztartásunk lesz. Ha ugyan sor kerül rá...

- Minden bizonnyal, - mondta Tibor, és kezébe vette a kést.

- Mondd, Tibor, néha még gondolsz arra, hogy feleségül vegyél engem?

- Természetesen.

- Pedig én úgy érzem, letettél már a szándékozási...
 - Rémeiket látsz, drágám, - felelte a férfi, két falat

közt. Nem tudod elképzelni, hogy olyan ember is van, aki megtartja a szavát?

- Tehát csak a szavadat akarod megtartani...

- Nem azt mondtam! Bosszantó, hogy néha milyen célzatosan érted félre a szavaimat.

- Ismerlek, Tibor, és tudom, hogy mi van a viselkedésed mögött. Nem értettelek félre...

- Ezzel azt akarod mondani, hogy nem vagyok őszinte hozzád?

- Még magadhoz sem vagy őszinte!

- Hetek óta ezt hajtogatod! És minden igyekezetem kárba vész: téged nem lehet meggyőzni... Jobb, ha többé nem beszélünk erről a dolgról.

- Ugy látszik, számodra a társaságom - már unalmas.

Tibor letette az evőeszközöket.

- Ildikó! - szólt fojtott hangon. - Hagyd abba a piszkálódást!

- Piszkálódok? Nem. Én merek - őszinte lenni!

- Addig nem nyugszol, míg el nem megyek? Pedig tudhatnád, hogy nem szoktam sokat fenyegetőzni... Inkább cselekszem.

- Hát cselekedj! Ki akadályoz? - Ildikó hirtelen fel-emelte a gyűrűsujját. - Talán ez bántja a szemedet? Tessék!

Lerántotta ujjáról a jegygyűrűt és az asztalra dobta.

A férfi igyekezett megőrizni a nyugalalmát. Nem engedte, hogy magával rántsza a lány szemében égő szenvedély.

Komoly hangon kérdezte:

- Mit jelentsen ez, Ildikó?

- Azt, hogy végre szabad vagy! - kiáltotta a lány.

Arcát a kezeibe temette.

Majd felállt és odalépett a heverőhöz. Leült a szélére. Összekuporodva. Néma volt, de a válla rázkódása elárulta, hogy sir.

Tibor mozdulatlanul ült a hűlő vacsorája előtt. Az elárvult jegygyűrűt nézte, az asztal közepén.

Az arany oly hűvösen csillogott, mintha sohasem ölelt volna át élő ujjat.

Igaz lehet ez? - kérdezte magától a férfi.

...Valahol messze hangtöredékek gomolyogtak. Boldog, ritka beszéd. Ő maga mondta... Egyszer régen. Egyre tisztábban emlékszik... A töredékek felfüzdtek a gyűrűre, szép rendben.

- Nem szerelem ez, Ildikó; mert a szerelem: szó. Inkább olyan, mint a lélegzet. Hegyek csucsán, erdők fölött. Szemben a nappal. Egy jó mély lélegzet...

- Tudsz mondani te ilyen szépeket is? - mosolygott Ildikó és behunyta a szemét.

- Magamnak is ujság... Megbolondultam? Lehet... Örülök. Szeretlek.

Álomvilág volt az. Fizikai törvények nélkül, csupa szín, csupa fény.

Ildikó, táncosnő módjára, megperdült. Karjai kigyóztak, mint az élő ostor. Azután megállt. Forgott vele a szoba, a fejét hátravetette. A fehér nyaka dobogott.

- Boldog vagyok... - sugta, és Tibor karjai közé szédült.

...És most... Az asztalon jegygyűrű. A sarokban egy sirónő. Ildikó. Ugyanaz az Ildikó, aki egyszer boldog volt.

Igaz lehet ez? Két ember közt eltűnhetik a vonzalomnak még a nyoma is?

...Azon a napon kezdődött, mikor Ildikó kikottyantotta, hogy Zoltánnál volt.

- Kinél voltál? - kérdezte Tibor meglepetten.

Ildikó még kimagyarázhatta volna ezt az egy délutánt. De eddig állandóan a hazugságok nyomása alatt élt, - és most kirobbant belőle az őszinteség. Lesz, ami lesz, - mindent elmondott.

Tibor tagjainban lassan áradt szét a jeges düh. Zoltán, Zoltán, - ez az idegen férfinév rá-rázuhant a homlokára, mint egy óriási pőröly. - Akkor megszakadt benne valami.

Ezután pokol volt az életük.

- Értsd meg, Tibor, hogy csak téged szeretlek! - kiáltotta Ildikó könnyek között.

A férfi kacagott.

- Szeretsz? Tehát boldog is vagyok... Az a másik pedig boldogtalan, mert meglátogatod minden délután...

- Zoltán egy beteg ember... Nem hagyhatom faképnél!

- Persze hogy nem! Fuss hozzá, rohanj! De ha mégegyszer a szemembe mersz nézni...

Ildikó rémülten hátrált a férfi elől.

És mégis ragaszkodott a tervéhez, hogy összehozza a két férfit. Tibornak és Zoltánnak találkoznia kell.

- Legalább egyszer... - kérte.

- Hogy én beszéljek azzal a kőfaragóval? Soha! Utálom még a nevét is!

- Tiborkám, ne légy olyan indulatos. Zoltán igen okos ember, szórakoztatni fog téged a társasága.

- Ne rágd folyton a fülemet! Egyszer meg találok unni...

- És elmész hozzá, ugye?

Tibor elnevette magát.

- Rád nem lehet haragudni...

Talákozott a szobrásszal.

És a beszélgetés végén úgy becsapta magától az ajtót, hogy még az ablaküveg is megcsörrent.

- Sajnálom, hogy nem irtottam ki azt a férget! - vágta Ildikó szemébe, aki már izgatottan várta a találkozás eredményét. - Vén kéjenc...

- Mi történt? - kérdezte a lány.

- Jobb nem beszélni róla... Csak egyet mondhatok. Ha továbbra is fenntartod az ismeretséget azzal az alakkal, nekünk többé semmi közünk egymáshoz!

És Tibor ebből az elhatározásából egy szemernyit sem engedett.

Ildikó kénytelen volt választani a két férfi között.

Ekkor úgy látszott, hogy Ildikó és Tibor közt elsimulnak az ellentétek. Tibor győzött, - és örömeiben felhuzta a lány

ujjára a jegygyűrűt.

Visszatértek a gondtalan napok. De csak látszólag. Gondosan kerülték, hogy megbántásig egymást, - és óvakodtak attól, hogy túl sokáig legyenek négy szemközt.

Rengeteget jártak szórakozni.

- Holnapra az Operába rendeltem két páholyülést, - mondta Ildikó. - A Trubadurt játsszák.

- Kár volt. Én már meg is vettem a jegyeket az ökölvívó-döntőre.

- Undorodom a nyilvános mézárszékektől...

- Drágám, én már aludtam melletted az Operában! Pedig nagyon zavartak azok a zenészek...

Elhallgattak.

És hogy kenyértörésre ne kerülhessen a sor, másnap este elmentek - egy mulatóba.

A gazdag műsor után elvegyültek a táncolók tömegében. Enyhén már a fejükbe szállt a pezsgő.

Ildikót nem zavarta a túlekedés. Javában merengett.

- Az apám azt mondta egyszer a hugomnak: te Márta! Ha még egyszer bárba méz, többé haza se gyere! - Pedig ha tudta volna szegény öreg, hogy a másik lánya fog a mulatókba járni! Még hozzá a vőlegénye társaságában...

- Nagyon öreg lehetett az apád... Én ép azon törtem a fejemet, hogy itt kellene megtartani egy esküvőt. A főpincér előtt térdelne az ifju pár, dzsessz játszaná a nászindulót. Még a korszoroslányokat is innen szedném össze.

- Persze hasig kivágott rukákban.

- Ó, nem. Kitűnően állna nekik a hófehér gyöngykoszoru is.

- Izléstelen vagy, Tibor...

- Miért? Mindenről lehet tréfálni, csak az esküvőről nem?

- Ha egy csepp tapintat lenne benned...

- Még akadhat egy kiváló nevelő, aki megtanít rá.

- Már akadt is! - mondta a lány, és rálépett Tibor lábára.

A férfi felszisszent.

- Ezért még meglakolsz...

És táncoltak tovább. Ildikó a vőlegényéhez simult.

Mind a ketten igyekeztek, hogy eltalálják azt a hangot, mely annakidején természetes volt köztük. És sohasem sikerült teljesen. Mint mikor egy finom műszerben eltörött egy rugó. Egyetlen, apró rugó, - és a műszer hibázik. Napról-napra jobban távolodtak egymástól.

Ildikó egyre többet gondolt a szobrászra, hősiesen küzdött a fel-feltörő emlékek ellen, Tibor pedig néha elégülten gondolt a legyőzött ellenfelére, - és mégis, mintha összebeszéltek volna, sohasem tettek említést Zoltánról.

Rájöttek, hogy csaknem minden kérdésben ellentétes a véleményük. Végtelen vitákba keveredtek, amik gonosz türelemmel örölték az idegeiket.

Már ki sem tudtak menekülni az önmagukba visszafutó szavak köréből. Hiába mentek szórakozni.

A szindarab legizgalmasabb jelenete alatt, Ildikó hirtelen megragadta a vőlegénye karját. A fülébe sugta:

- Tibor, te engem el fogsz hagyni...

Minden előzmény és bevezetés nélkül, pusztán ennyit mondott.

Tibor rágni kezdte a szájaszélét. De a következő megjegyzésre már válaszolt, - és máris tovább őrlődtek a malomkövek közt.

Okkal és oktalanul, szerelemből és dühvel, számításból és két csók között, kitartóan marták egymást. Mindegyikük szeretett volna megállni a lejtőn, és megszorítani a másik kezét, végre igazán megbékélve, - de ez sohasem sikerült. Mintha egy külső erő taszítaná őket lefelé, csak egymásra néztek, - és a kedves szónak már éle volt. Minden jószándékuk ferdévé torzult.

Különösen Ildikó idegei sinylették meg azt a ~~szüntelen/~~ ~~arcot.~~

- Egyszer még a bolondok házába kerülök... - mondta, és a kezét végighuzta a szeme előtt, mintha egy látomást kergetne el.

- Igen, mert reméled, hogy ott majd mindenki igazat ad neked! - kiáltotta a férfi.

- Olyan mindegy, hogy kinek van igaza...

A lány üres tekintettel, kiégve bámult maga elé. És mikor Tibor megérintette a kezét, mintha áramütés érte volna, egész testében megremegett.

...Igy történhetett meg, hogy egy vacsora alatt, összeszólalkozva egy semmiségen, Ildikó hirtelen lehuzta a ~~gyűrű~~^{je}gyűrűjét, az asztalra dobta, - és félrevonult sirni.

Miért is vesztünk össze? - töprengett Tibor, de bármennyire erőltette az emlékezetét, nem jutott az eszébe.

Nézte az elárvult jegygyűrűt az asztalon, a tányérja előtt. Olyan hüvösen csillog, mintha sohasem ölelt volna át élő ujjat...

Tibor most a magáét is lehuzta és az asztalra tette.

- Egy kicsit nézz ide, Ildikó.

A lány felpillantott. A könnyei lassan apadtak.

- Látod, milyen békésen megférnek egymás mellett a gyűrűink? Szinte visszakiváncsoznak az ujjainkra... En szeretném, ha nem kellene az asztalon maradniok. Te mint szeretnéd? Csak tőled függ, hogy ismét a helyükre kerülnek-e.

Átült a lány mellé és gyengéden magához vonta.

- Egyet mondj meg nekem. Igazán őszintén, hogy ne maradjon utána semmiféle félreértés. Miért tetted le a gyűrűdet?

Ildikót megragadta a szivből jövő hang. - Igaza volt Tibornak, hogy levette a maga gyűrűjét is. Az ő szerelmükön már semmi sem segíthet. De igenis, lehetnek igazi jóbarátok, akik megosztják egymással a gondjaikat... Megtörölte a szemét.

- Az én életemből el kell tűnnie a szerelemnek, - mondta, még küzdve a sirással.

- Tessék? - lepődött meg a férfi. - Kérlek, beszélj kissé érthetőbben...

A lány mély lélegzetet vett és kihuzta a derekát.

- Tibor, én elrontottam az életemet. Már semmiben sem tudok hinni... Számomra a szerelem - puszta szó, mely elvesztette az értelmét. Szomorú, de így van. Nem akarlak becsapni. Nem érdekes engem feleségül venni...

- Hogy beszélhetsz így? Egészséges, fiatal nő vagy! Ma rossz napod van, de ez hamar elmúlik, és vissza fogsz zökkenni a kerékvágásba.

- Nincs nekem hová visszazökkennem. És hogy egészséges vagyok? Tévedsz. Valami szétrágott belül, és bármelyik pillanatban széthullhatok, mint egy kiszáradt sárbábu.

Tibor a lány nyakán aranyló, finom pelyhet figyelte.

- Hogy lehet szomorú valaki, akinek a nyaka ilyen gyönyörű? -
- tündődött, és már csak minden második szó érkezett meg az agyába.

- A testem ép, - a látszat szerint. De a valóságban ezt is tönkretették különböző örültségek. Nem terem már meg bennem a tiszta vágyakozás sem... Fásult, öreg nő vagyok.

A férfi simogató tekintete egyszerre megállt. Jól értette volna? - Jól.

- Te fásult és öreg? - mondta.

És felkacagott. Öblösen, féktelenül.

Minden hangja mélyen hasított Ildikóba.

Ennek az embernek akart ő elmondani legalább kis részt abból, ami a lelkében él? Reménytelen... Közöttük már csak a gyűlölet lehet kapocs.

Meglobbant a lány szeme. De csak egy pillanatra. Mosolyogni kezdett.

- Jeles szakember vagy, Tibor. De, sajnos, csupán a bankügyekben és az uszásban...

Tibor szája hirtelen keskeny hasitássá fogyott.

Kisvártatva megszólalt. Minden szót alaposan megforgatott a fejében, mielőtt kiejtette.

- Hiába sértegetsz, az igazságot nem tudod megváltoztatni. Bonyolult lelki-nyavalyákat beszélsz be magadnak, hogy sajnáljanak és becézzenek az emberek. Tudod, hogy egy paraszt miként gyógyítaná meg az ilyen "beteg" feleségét? Bottal!

- Így nem beszélünk tovább! - állt fel hirtelen Ildikó.

Tibor is felállt - és azonnal eléje került. Nem engedte megszökni.

Egy pillanatra sem vette le szemét a lány pihés nyakáról, mely a bordó házikabátból izzó fehérén emelkedett ki.

- Hohó! Én még nem fejeztem be! Neked nem elég, hogy szeretlek, hogy veled akarom felépíteni az otthonomat. Nem! Te problémákra áhitozol... S ha netalán nyugalom lenne körülötted, kiásol egyet magadnak, még a föld alól is! Szó, szó, szó... Szavakra van szükséged!

A férfi egyre fenyegetőbben hadonászott a karjaival. Csaknem surolta az arany pihéket.

- Annyit beszéltél a szerelemről, hogy végül már azt sem tudod, mit jelent. Persze azt modod, hogy elmúlt... Vége mindennek. Ó, mi szegénykék... Siránkozás, jajveszékélés. Ebből pedig már elég volt! Majd megmutatom én neked, hogy milyen - fásult vagy! És öreg!

Magához rántotta Ildikót, és lefogva a karjait, oly erősen csókolta meg, hogy a piros ajkából kiserkedt a vér. Letépte a ruháját.

Ildikót megbénította a váratlan erőszak. Erre sohasem gondolt...

- Állat! - sziszegte.

De mire összeszedte az erejét, hogy ellenálljon, - már nem is volt szüksége rá.

Tudta, hogy megalázás. Szinte ráhagyja a férfire, hogy minden durva megállapítása igaz. És mégis.

A testnek önálló utja van. Egyetlen érintésre szabaddá válhatik az az ut, és magába szippantja az embert, mindenestől. Még ellenkezik kissé, - de ez már a játékhoz tartozik. Csak azért harap, hogy még nagyobb legyen a düh. Az a piros düh, mely a férfiből kicsapott: megtörni ezt az asszonyt, megtörni, mert most nem csuszhatik ki a kezei közül, - eza féktelen düh elsöpört minden ellenállást.

...Tibor hanyatt feküdt, és a homlokára hűs cseppeket hullatott a csend.

Élvezte, hogy egy vastag üvegfal mögé került. Az egész világ ödakünn, elérhetetlen messze zajong; az innenső oldalon pedig egyetlen, ami maradt, a tudat, hogy létezik. Zsongó, puha felhők hátán.

- Fásult... Öreg... - motyogta félálomban, elégülten.

Ildikó éberebb volt, mint a csók előtt. Fejét a karján pihentette, és agyában nyargaltak a gondolatok.

Nem vagyok több, mint egy tárgy, amit akkor vesznek el, amikor akarnak. És akkor dobnak el, amikor nekik tetszik... Ha megnyugvást adott volna a csók, nem gyötrődne. De hozhatott megnyugvást? Csak megtépte a régi sebeket. Senki vagy. Szerető. - Házasság? Egy aranyos, csöpp gyermek? Nem érdekled meg. Szerető. Nincs kibuvó és nincs visszaut. Idges hullámok szaladtak végig a nyakától a talpáig. Tibor azt mondaná: persze, nem volt elég a csók...

Egy lendülettel talpon termett.

Járkálni kezdett a szobában. Nem úgy, mint Tibor szokott, meghatározott utvonalon, - hanem céltalanul. Tétován keringett a szekrény és az asztal között. Léptei változó ütemben kopogták a nevet: Márta... Márta...

Miért kell a hugára gondolnia? Érthetetlen... Mert neki minden sikerült? Márta... Füttyült a társadalom erkölcsére - és most tülekednek az emberek, hogy meghívást kapjanak a házába. Az ura gyáros. Márta... Milyen elegáns! Azt mondta, hogy a szerelemről ábrándozni - hülyeség. És gyermeket várt... Milyen boldog volt az arca! Azóta már megnőhetett az a gyerek...

Ildikó az ablakhoz lépett. Homlokát a hideg üveghez szoritotta.

Ő is ugyanezt akarta. Csak neki nem sikerült... Boldoggá tenni egy férfit. Felkutatni a fényt, mely egyé olvasztja azzal a férfivel, akiben megtalálta a lelke hiányzó felét. Nem testet, nem érzelmeket akart adni, hanem azt az elérhetetlenül

szép, tiszta fényességet... És Ildikó előtt becsukódott a jövő, mint egy sulyos, fekete könyv.

Pedig itt az a férfi... Fekszik, és markáns arca el-
lágyl a pihenésben. Husos, kemény ajkai most puhák. A haja,
mint a szétzilált rugók. A Férfi szobra: RÖVID ÁLOM.

És mégsem elég!

Ildikó lázad. Idegessége türhetetlenné fokozódik. A
derekát megfeszíti és végigkarmolja a csipőjét.

Egy idegen nő él benne, aki nem kér, hanem követel.
Nem lehet elhallgattatni... Hiábavaló minden tiszta álom,
az a másik erősebb.

Hátrahajlitja a nyakát és hunytszemü arca a menyezet
felé fordul. Testszinü idomok kavarnak előtte. Tenyerét a
tarkójára feszíti, hogy a nyomás elkábita forró agyát. Ez
sem segít. Lélegzete zihál. Valami örültség kellene. De nem
tudja, mi. Zoltán tudná... A szobrász segítene rajta.

Egy kezet érez a nyakán. Hosszuujju, csontos kéz. Zol-
tán...

Sóhaj szakad fel a melléből: örökké Zoltán...

Megrázkódik és kinyitja a szemét.

Tekintete az asztalra esik. Papírvágó-kés. Hegyes, éles
penge. Aranyos fényben csillog. Mögötte, a heverőn, gyönyörű
szobor: RÖVID ÁLOM.

- Tibor!

Menekülni. Nem megvárni, míg magától becsukódik a fekete
könyv. Megelőzni.

- Gyere ide, Tiborkám... Segits, hogy meg tudjak szaba-
dulni önmagamtól. A te kezéd erős. És olyan jó hűvös a penge...

A férfi a vastag üvegfal mögött hallja a kapkodó hívást.
Hagyj békén! - akarja válaszolni, de nincs rá ereje.

Az üvegfal megrepedt, de még áll.

- Nem mered? - suttogja a lány rekedten.

Majd felkiált:

- Én nem leszek gyáva!

Aranyos villanás söpör végig az ágyon.

Tibor, a nélkül, hogy tudná, mit és miért cselekszik, felpattan, Ildikó mellé ugrik és kicsavarja kezéből a kést.

- Megőrültél, - mondja felindulás nélkül.

Megforgatja tenyerében a kést és alaposan szemügyre veszi. Megállapítja, hogy szokatlanul sulyos darab. Azután egy ügyes mozdulattal a szekrény mögé hajítja, ahonnan egyhamar nem lehet elővenni.

Visszafekszik. Eligazítja feje alatt a párnát.

Várja, hogy újra elválasszák a zajos világtól. Csak-hogy az üvegfal az imént porrá tört.

Ildikó ismét az ablakban áll, a beverő fénynek fordulva. Amilyen esztvesztett volt az előbb, olyan hűvösen szemléli most magát.

Látja, amint az asztal mellé lép, - alig egy perc mult el azóta, - ott áll tébolyult tekintettel, csapzott hajjal, - és mint egy dühöngő furia, ragadja meg a kést. Rémdráma - állapítja meg. És mégsem tudja szégyellni magát. És azt sem, amit tenni akart. Tibor örültnek nézi? - talán igaza van. Viszont az örültek a normális embereket helyeznék el zárt intézetben, - ha elegenden volnának...

Tibor egészséges. Irigylendő könnyedén lépked át a kellemetlenségein. Minden fölösleges feszültséget levezet, a testén keresztül... Ó, bárcsak ilyen lehetne ő is! De Ildikóban nem irányítható a láng. Akkor növekszik, amikor nem is várja. S ha megszűnik, - önmagában lobban el. Utána pedig mély üresség marad.

Ildikó kimerült volt és nyelve undorodott a rátapadt, savanyu iztől.

Tibor az összetört üvegfal cserepei közt feküdt. A szeme nyitva volt. Szomorú gondolatok rajzolódtak a homlokára.

Mindig tudta, hogy Ildikó idegei nincsenek rendben. De hogy ilyen sulyos beteg, azt sohasem gondolta. Rá kellene

venni, hogy látogasson meg egy idegorvost...

- Ildikó... Drágám! Gyere ide, kérlek.

A lány engedelmkedett.

- Bujj be a takaró alá. Ugy. Teremtóm, de hideg vagy!

Teljesen átfáztál. Csak meg ne hülj! Majd én megmelegítelek...

Tedd a vállad^mra az arcod~~mat~~. És most ne törődj semmivel. Szépen el fogsz aludni. Kipihened magadat...

Tibor halkán és dallamosan beszélt, ahogy a gyermekeknek szokás. Altatója oly hatásos volt, hogy - ő maga szundított el.

Nem aludt, csak néhány percig az álom határán járt. Közben meg-megrándult a szemöldöke és a keze ökölbe szorult.

Felriadt. Nyugtalanul tekintett körül. Megpillantotta Ildikót.

- Miért nem alszol? - kérdezte tőle.

- Nem tudok! - válaszolta a lány.

Tibor végigsimitotta a halántékát. A hangja még mindig riadt volt.

- Valami szörnyüt álmodtam. Csak nem tudom, mit. Nem emlékszem rá. Elröpült és csak a sulyos nyomát érzem... Mondd, Ildikó, tulajdonképp miért titted le a jegygyűrűt?

Ildikó felsóhajtott. Ismét ez a kérdés... Ismerte a véglegényét és tudta, hogy addig nem fog nyugodni, míg meg nem tudja az igazi okot.

De el lehet árulni neki? Most még békésen vehetnek buszt egymástól. De ha Tibor megtudja, hogy Zoltán miatt szenved a lány, - elszakad közöttük az utolsó szál is. Tibor szó nélkül elmenne... Nem! Inkább ne tudjon meg semmit!

- Nem mondhatom meg... - sugta Ildikó.

Tibor feléje fordult.

- Miért ne mondhatnád meg? Minden kérdést meg lehet oldani nyílt szóval. Essünk túl rajta, és meglásd, mind a ketten fel fogunk szabadulni.

Szeméből sugárzott az erő. Tibor az izmos karjával szétszakítaná Ildikó láncait. Nyílt tekintete elől a pókhálós sa-

rokba menekülne minden kisértet, vissza oda, ahová való.
Tibor tudna segíteni...

Ildikó oly szívesen kisírta volna bánatát a férfi mellén!
De segíthet rajta a nyílt erő? Meg lehet állítani puska-
tussal a mocsaraktól előszivárgó árvizet?

Teljesen határozatlan volt a lány. Már maga sem tudta,
mit akar tenni. Pillája megrebbent, amint megszólalt:

- Megátkozott engem valaki... Kerget és szivja a vére-
met. Az az átok a nyomomban jár...

- Nem mondanád meg egyszerűen, miről van szó? Nem szere-
tem a kisértet-romantikát. Végre is a huszadik században élünk!

- Milyen egyszerűen látsz te mindent! Bár igazad volna...

Egy magas homlok világított Ildikó előtt. Megelevenedett
szobor-fej. A kin, a magány, a keserűség kuszálja össze megvénült
vonásait. Zoltán arca, mikor szakított vele...

És mikor Tibor utóljára kérdezte meg, Ildikó arca konokul
becsukódott.

- Ugysem értenél meg, - mondta határozottan..- Kár a szóért.

- Így is jó! - zárta le a vitát a férfi.

És felkelt.

Sebesen kapkodta magára a ruhadarabjait. Majd letérdelt
és kezdte befűzni a cipőjét.

Ildikó meglapult a fenyegető csendben. Ettől félt... Ti-
bor többé rá sem hederit. Ugy fog elmenni, mint egy idegen...

- Tibor...

Semmi válasz.

Az egyik cipőfűző hangos pattanással elszakadt. Tibor fék-
telen dühvel vágta a földhöz.

Azután ismét csend lett.

Ildikó nem bírta tovább.

- Ne menj el így! Inkább elmondom...

A férfi felnézett. A szemöldökei mintha összenőttek volna.
Némán is parancsolt.

A lány kénytelen volt megtartani az ígéretét.

- Nem tudok megszabadulni a Zoltán emlékétől. Nem akarok rá gondolni és mégis...

- Ne folytasd! - vágott közbe Tibor. - Fölöskeges. Tudhattam volna...

Az a gyűlöletes név ismét felfakadt benne. Zoltán...

Lehetetlen volna legyőzni egy embert? Kibujik minden csapás alól és ezredszer is, újra hátbatámad? Nem lehet ki-kényszeríteni az élettől egy végleges megoldást sem?

Tiborban utolsót lobbant a dac. Arcán átütött a forró vér.

Még sebesebben öltözött, miőt eddig. A nyakkendőjét zsebre gyűrte.

- Hová készülsz? - kérdezte Ildikó, rosszat sejtve.

- Hozzá!

- Mit akarsz tenni?

A férfi magára kapta a felöltőjét. És nem válaszolt.

- Tibor, mit akarsz tenni?

- Többé nem lesz bajod azzal az emberrel!

Vette a kalapját.

- Várj! - kiáltotta Ildikó.

Felugrott, és egy pillanat múlva Tibor előtt állt. Vállára tette a kezét.

- Tudod, mit cselekszel?

- Jól tudom. Hadd menjek...

A férfi lerázta magáról a fehér kis kezecskét. Félrelökte utjából a lányt, és kinyitotta az ajtót.

Ildikó ekkor hátulról belekapaszkodott a nyakába. És felsikoltott:

- Nem engedem!

Tibor megtorpant. Arcából kifutott a vér.

Mintha gyönyörű selyemfüggönyök repedtek volna szét előtte, és most végre mögéjük lát. A barnára festett ajtófélfá mozdatlanul állt előtte. Rajtaragadt a tekintete. Jó keményfa, - állapította meg. - Még a festék sem tudja elfedni az igazi bükköt.

- Ezt is tudhattam volna... - mondta később.

Visszafordult.

- Nyugodtan bujj vissza a takaró alá. Nem csinállok semmiféle butaságot. Siess, mert ismét felfázol...

Ildikó meg sem mukkant. Sietve teljesítette a parancsot.

Néhány pillanat múlva, a sarokból, csak egy rémült szem-pár figyelte, mit csinál a férfi.

Leült az asztal mellé. Nem volt teljesen a maga ura.

Tördelni kezdett egy gyufaszálat, a nélkül, hogy törődött volna a kezével. Az asztalterítő tulsó sarkát bámulta, gondolattalanul. A derékatörő gyufaszálak olyan hangot adtak, mintha rőzseláng pattogna, valahol a folyóparton, messze fönn, ahol két öreg halász főzi vacsorára a halpaprikást.

Megszólalt. Halkan, szintelenül.

- Szerettem egy asszonyt. A tenyeremen akartam hordani. Nem kellett nekik. Szeretőnek jó voltam, de csak rövid időre. Mert ő több szeretőt tartott. Hajtotta^a vére és közben elfutott a boldogsága mellett. Isten veled, Ildikó. Nem vádollar, csak sajnállak.

Felállt. A nélkül, hogy egyszer is a heverő felé pillantott volna, kiment a szobából.

A kilincs utolsót kattant. A távozó léptek lassan belevesztek a csendbe.

Ildikó bénultan feküdt. A teste hideg volt.

Ellöktem magamtól Zoltánt, - tehát most Tibor lökött el engem.

Tibor szavai suttogtak a négy fal között. Mint egy távoli visszhang:

- Szerettem egy asszonyt... elfutott... több szerető... sajnállak... szerető... Isten veled...

A lány felkelt. Felemelte az asztalról a két jegygyűrűt. Magával vitte őket, a párnára. Ott figyelte sokáig, hogy csillognak egymás mellett.

Azután elővett a retiküljéből egy cédulát.

Kivágott ujságcikk volt. Hirt adott arról, hogy a Tavaszi Tárlaton óriási sikert aratott egy eddig ismeretlen művész szobra. A VIZIRÓZSA.

A gyűrűk mellé fektette a cédulát.

- Csak még arra legyen erőm, hogy megláthassam azt a szobrot...

- Rövid ideig... nem vádollah... elfutott...

A villanykapcsoló felé nyult. Sötétség borult a kis szobára.

9

Az üvegtető opálfehéren izzott a nap tűzében. Csend és fény uralkodott a kiállítási terem magas falai közt. A délelőtti néhány látogató suttogva beszélt, mintha templomban lenne.

Ildikó belépett az ajtón. És földbe gyökerezett a lába.

Azonnal szemébe ötlött a közepen álló, hófehér szobor.

A saját képmása...

Áhitattal nézte. A márvány oly könnyűnek tetszett, mint az álom. És élő üzenetet hozott, valahonnan messziről. Ildikó megértette.

Valaki meglökte a könyökét. Ellépett az ajtótól és a szobor mellé állt. Nem bírta levenni róla a szemét.

Pontosan ilyen volt tizenhét éves korában. Pedig akkor még nem ismerte a szobrász... Friss, hajlékony. Ott van a vállán még az az apró forradás is, amit gyermekkorában szerzett. Csak az arckifejezése más. Érett. Bölcsesség ragyog át a meglepett mosolyán, - és mégsem öreg. Ez az arc a leggazdagabb:

huszonöt esztendő. Tökéletes. Ildikó is ilyen lehetne ma...

A márvány-leány egy pillanatra sem fordította el tekintetét a szent virágról. Viszont Ildikó...

A szobor képe elmosódott. Világító, fehér foltta folyt szét, és magába itta a falakat, az üvegtetőt, az egész termet.

Ildikó sirt. A derengő fény őt is magába ölelte.

Miért sírsz, te leány? Elveszítettél valakit? Azt, akit igazán szeretünk, sohasem veszithatjuk el... - Boldogtalanná titted őt? Ne hidd. Tibort nem kell félteni. Egészséges és erős. Néhány hét alatt eloszlik a keserősége. - Nem tudatok egymás nélkül élni? Megy mindegyikötök a maga útján. Nem haraggal, nem dühhel, - hanem bocsánatot kérve és adva.

Ildikó sirása könnyü volt, mint az álom.

Lehet szenvedni, sokáig. A fájdalmak elérhetik a teherbírási határát. De jön egy pillanat, amikor az emberben megpattan valami, - és ezután már nem vállalja a kinokat. Hiába tekintget visszafelé, nem találja a régi sebeket. Idegen neki az a szenvedés, - ő közben átalakult. Más lett. Valaki, aki örül... Miért örül? Maga sem tudja. Le kellene borulni és megköszönni valakinek mindent, mindent. Talán imádkozni...

A VIZIRÓZSA csendesesen figyelte a hus-vér leányt.

Ildikó megtörölte a szemét. A sarokba ment, és leült egy padra. Rendbe hozta az arcát. Majd tovább nézte a szobrot.

Olyan egyszerű most minden! Ki-ki megy a maga útján... Az sem baj, hogy az egyik luxus-autón, a másik pedig csak gyalog.

Eszébe jutott az a gyönyörű autó, mellyel a huga meglátogatta, három évvel ezelőtt. Sötétkék, széles kocsis, piros bársonyüléssel. Nesztelenül suhan a tükörsima betonon. Sebesség, szabad ut, rohanó mérföldkövek... De jó lenne kocsikázni egyet a Márta autóján!

Amióta találkoztak, Márta gyereke már jól megnőhetett. És Ildikó azt sem tudja, hogy fiú-e vagy lány. Pedig egy városban laknak...

Jól esne egyet játszani a gyermekkel. És Mártának is van legalább annyi mesélnivalója, mint neki...

Ildikó elhatározta, hogy mihamarabb felkeresi a hugát.

Az üvegtetőre verebek szálltak. Lábuk finom körvonalát megmutatta az opál-üveg, de a testükből semmi sem látszott.

Vidám csiripelésük egy percre mosolyt lopott a komoly falak közé.

A lány körülpillantott. Hátha megjelenik Zoltán...

Hiszen a szobrászok meg szokták látogatni alkotásukat a kiállításon.

De csak idegen emberek körvonalai mozogtak az arany kezek között.

Mindegyik festmény hosszú zsinóron függött, ami még magasabbnak tüntette fel a falakat. A szőnyegek is ugyanugy voltak elhelyezve, mint annakidején.

Ildikó jól ismerte ezt a termet, mely közvetlenül a főcsarnokból nyílt.

Itt ismerkedett meg Zoltánnal.

Tisztában volt azzal, hogy a VIZIRÓZSA nem véletlenül került ép ebbe a helyiségbe. Nyilván Zoltán kivánsága volt...

Meg kell adni, finom és soknyelvű üzenet. Zoltán is emlékezik...

...Annakidején nem állt szobor a teremben. Csak a festmények függtek, sűrű körben a falon.

Valaki bemutatatta Zoltánt a lánynak.

Ildikó kíváncsi szemmel nézett fel a férfire, - a szobrászokat eddig csak hírből ismerte. Első kérdése így hangzott:

- Talán az Ön szobrait is kiállították, s ezért sétálgat itt olyan otthonosan?

- Nem... - felelte Zoltán zavartan. - Az én szobraim még nem kerültek a Szépművészeti gyűjteménybe...

Oldalt, a földre pillantott. Kezében gyürködte ócska, formátlan kalapját. Hórihorgas termete dacára olyan benyomást tett, mint egy anyátlan kisfiu.

Ildikó nagyon sajnálta, hogy megbántotta a tapintatlan

kérdésével. Gyorsan le akarta tompítani az élet:

- Akkor másutt láttam a szobrait! Esetleg az Őszi Tárlaton...

- Lehetetlen - vágott közbe Zoltán. - Még sehol sem állítottam ki.

Valaki kuncogni kezdett. És az egész társaság - merő tapintatból - sebesen kivonult a tereméből.

A lány egyedül maradt a különös szobrásszal, akinek egyetlen szobra sem jutott el a kiállításig. Pedig már nem fiatal...

Igy, kettesben, Zoltánról eltűnt a zavarnak még a nyoma is. Meg sem rezdült a pillája, amint a lány szemébe nézett. És a padra mutatott, könnyedén:

- Ülünk le egy percre. - Nem szeretném, ha bolondnak tartana. Én nem a műtermem számára dolgozom, hanem a közönségnek, - mint a többi szobrász. Csak nem érkezett el még az ideje annak, hogy kilépjek a nyilvánosság elé...

Ildikó fürkészte a szobrász érdekes arcát. Ez az ember régóta nem beszélhetett senkivel, hogy kiönti a szivét az előtt, akivel ép találkozik. Megható a társtalansága. Szinte sugározza magából, hogy segítségre van szüksége, - mert magányosan nem tudja megérlelni azt a sok értéket, amely bizonyára benne rejlik.

- Nem mindegy, hogy ma, vagy akár csak a halálom után állítják-e ki a szobraimat? Én semmit sem veszitek azzal, hogy most még nem értékelik a művészetemet...

Mekkora hit fütötte ezeket a szavakat! Ildikó gondolkozva nézett a különös emberre...

...Most ugyanazon a padon ült, amelyiken akkor. És nem Zoltánra nézett, hanem a szobrára. És amint emlékezett a rég elhangzott szavakra, nemcsak hitet fedezett fel bennük. Hanem mérhetetlen gögőt is. Igen ügyesen elrejtve a szavak mögé...

Hogy megragadta a lányt annakidején az a sok beszéd! Már az első perctől kezdve úgy vették körül a jólmérlegelt

szavak, mint egy forró fürdő, melyben boldogan merül el az ember. Szinte maga várja, hogy elkábitsák...

Zoltán egyszer felfedte a kártyáit.

- Óriási hatalma van a szónak, - mondta. - Az a hatás, amelyet az értelmén keresztül fejt ki, - a meggyőzés révén, - elenyésző ahhoz képest, amilyen változást okoz a tudat alatt. Sőt, nem is szükséges, hogy megértsék. A segítő szó még akkor is tovább dolgozik az emberben, ha az esze elleneszegül, - és önkénytelenül halad azon az uton, mely a világosság felé vezet...

A szobrász persze segítségére használta fel a szó erejét. A saját érdekeinek megsegítésére...

Ildikó azóta már belelátott a kártyáiba! Többé nem téveszti meg a szép beszéd. Eleget kinlódott Zoltán kezei közt...

De Ildikó nem gyűlölte már a szobrászt. "A szerelem és a gyűlölet egyazon érzésnek a két arca" - tanította egyszer a férfi. És amint a rabláncok lepattantak a lányról, - kiszabadult a tanítója befolyása alól is. Közömbösen tudott gondolni rá.

Ez is tanítás volt. "Csakis közömbösség által lehet elérni a függetlenséget..." A folytatására nem emlékezett Ildikó. De hogy végre független, az bizonyos!

...Éjszaka kellett meginduljon benne a változás, mikor az öntudatát kikapcsolta az álom.

Tegnap este szakított Tiborral. S amint egyedül maradt, - akkor érte el csucspontját a kin. Nem is emlékezett rá, mikor és hogyan aludt el. De mikor ma délelőtt felébredt, - egy új világot talált maga körül. A tükör elé állt fésülködni, és közben egy dalt dudolt, melyet még az iskolában tanult.

Egyszerre megállt kezében a fésű. Hogy lehet az, hogy ő dalolgat, mikor tegnap este összeroppant az egész jövője?

De nem tudott foglalkozni semmiféle gondolattal.

Megmozdult a fésű. Ismét belekapaszkodott a dus, fekete hajába, és olykor apró szikrákat vetett.

Ildikóban megindult egy erjedési folyamat, amelyet ugysem tud követni az értelem, - s a lány átengedte magát az ismeretlen erőknek.

A legszebb ruháját vette fel, és szokatlan gonddal csinosította ki magát. Eljött a kiállításra, - és itt találkozott a VIZIRÓZSÁVAL.

Ez a találkozás tette őt teljesen szabaddá. Azok a könnyű könnyek kimosták belőle a maradék keserüséget is. És felnyílt a szeme.

Tiborral szakított, - és megszabadult Zoltán kísértő emlékeitől.

Nem értette, miért kapcsolódik egymáshoz ez a két esemény, mint a láncszemek. De azt tudta, hogy ezután a maga ura lesz.

Eleinte istennek tekintette Zoltánt. Ez volt a szerelem. Azután, mikor aszobrász a legagyafurtabb módokon üldözni kezdte, megcsörrentek a lány bilincsei, és kinjában szörnyként gyűlölte azt az átkozott férfit.

És csak most találta meg a középutat, am megnyugvást. Az emberben meg lehet találni az Istent ép úgy, mint az állatot.

Kivétel nincs. Lehet egy ember bármilyen magasrendű, mégiscsak - gyarló. Taníthatja a legtisztább igazságot, a legeszményibb önzetlenséget, - tudását mégiscsak a maga érdekében fogja felhasználni. Mert ember.

És fordítva is áll. Az emberek bemocskolhatják cselekedeteikkel az igazságot, - az igazi Tanítás mégis érintetlenül lebeg a fejük fölött, örökké fenségesen.

Mi történnék, ha most Ildikó megpillantaná Zoltánt? Semmi különös. A legkisebb izgalom nélkül üdvözölné a férfit, - akivel kölcsönösen jól ismerik egymást. Ezért olyan jó barátok. Mindegyik meg tudja érteni a másik hibáját, - hiszen sokat tanultak.

Jöhetne már Zoltán... Vagy talán eszébe sem jut, hogy eljőjön ide?

Ildikó az ajtóra pillantott. Senki...

Nem töprengett sokáig. Eddig jól esett ülnie azon a padon, és elmerült a gondolataiban, - most pedig sétál majd egyet.

Hálás pillantással bucsuzott a VIZIRÓZSÁTól. És kilépett a teremből.

Odakünn várta a tavasz.

Kék volt az ég, és az uton langyos párákat görgetett végig a szellő. Rügyek. Nyujtóztak a fák és kacéran fésülték az ágaikat.

Talán Zoltánt is rá tudja szedni, hogy néhány órára bujjon ki a barlangjából...

Mióta nem látta a szobrászt? Több mint három hónapja. Mi lehet vele? Ildikó rövid találgatás után megállapította, hogy Zoltán végre elindult az érvényesülés útján, - amint azt a Tavaszi Tárlaton aratott sikere is mutatja.

Könnyü léptekkel sétált.

Megpillantott egy hófehér haju kertészt. A bácsi fűmagot vetett. Hogy hasonlít az édesapjára...

Az asztalosmester feje is rezeg, mialatt dolgozik a gyaluval... Csakhogy ő pápaszemet is tűz az orrára, ami a kertésznek nincs! És alkalomadtán vissza-visszafelesel az asszonyoknak...

Valamelyik nap páholyt fog vásárolni az egyik belvárosi színházban - és magával viszi a családját. Hogy fognak hunyorgni a fényben! Milyen áhitattal ülnek majd le a bársonyszékekre, meg sem mernek majd szólalni a zavarukban, - és mégis, milyen boldogok lesznek az ő jó szülei!

Ildikó élvezte, mint cirógatja arcát a langyos szellő.

Ismerős uccák következtek. Ildikó elmosolyodott: milyen izgatottan tette meg annakidején ezt az utat! A műterem úgy vonzotta, mint a mágnes, és az ajka lázcserepes lett a pusztá közelségétől. - Régi, kedves emlékek...

Ma már nem dobog erősebben a szive, amint befordul a kapu alá. Nyugodtan megy felfelé a lépcsőn. És nem sajnálja, hogy nem forr a vére. A szerelem csak eltorzítja az igazi szeretetet... Életének legszabadabb perce az lesz, amikor megszorítja a barátja kezét.

S mikor már ott állt az ajtaja előtt, - szeme megakadt az idegen névtáblán. A csengőhöz emelt keze megállt a levegőben.

Egy ismeretlen autóügynök névtáblája...

Ugy látszik, Zoltán máshová költözött, - nyugtatta meg magát, és hideg homlokát végigsimitotta a tenyerével.

- Másik műtermet keresett magának...- ismételte többször, suttogva.

Becsengetett a szomszéd ajtóm.

Itt lakott a Zoltán volt házvezetőnője, - aki főzött és mosott rá.

- Jónapot, néni. Meg tudja mondani, hová költözött a szobrász, innen a szomszédból?

- Az? - csapta össze gömbölyü kezeit az asszony, és a lányt elfeledte beengedni a konyhába. - Hát nem tetszik tudni?

Jól emlékezett Ildikóra. Többször látta, amint látogatóba megy a művész urhoz. Rémülten nézett rá.

- A temetőbe költözött, szegényke... - sóhajtott végül, és égnek emelte a tekintetét.

Ildikó ujjai meglazultak. Kicsuszott kezéből a retikül. Lehajolt és felemelte. Majd idegen hangon kérdezte:

- Meghalt?

- Meg.

- Mikor?

- Több mint két hónapja.

Az asszony ép vigasztalni kezdte volna, mikor köszönés nélkül elfordult tőle, és elindult a lépcső felé.

Odalenn, az uccán, amint kilépett a lépcsőház ferde árnyai közül, találomra vágott neki az uccáknak. Lassan vert éket a gondolatai közé az új hír: Zoltán nincs többé.

Nincs többé... Ő ugyan azt mondta, hogy senki sem léphet ki az életből, - mert oda, tulra is elviszi magánna a maga zárt, sajátos világát, mindenestől... És a többiek szá-

mára sem hal meg. Hiszen a tettei tovább futnak a következményekben, mint szemek a végtelen láncban...

De nem lehet beszélni vele! Nem láthatja senki a szomorú arcát, a szemeit... Elment.

Kivillamosozni a temetőbe? Órákat állni egy sirdomb lábánál? Megtiltotta. És igaza volt. "Inkább örvendezniök kellene az embereknek, semmint szomorkodniak azon, hogy az egyik társuk pihenni tért."

Gépiesen vitték Ildikót a léptei. Hová, merre, - nem tudta.

Egyszerre elnehezültek a lábai. Szerencsére pad volt a közelében. Leült.

Most értette meg egészen, hogy mi történt. És hogy mit tett az utóbbi hetekben...

Küzdött Zoltán ellen, és egyszer meg is átkozta...

Meggyanusította titkos mesterkedéssel, fekete mágiával, - mikor Zoltán már messze volt a földi hétköznapoktól.

Nem Zoltán üldözte őt olyan sokáig, hanem a saját lelkiismerete! Önmaga elől menekült...

Es ezt az utolsó láncot csak a halál tépheti szét.

Hová lett a friss önbizalom? A híres függetlenség? Egy perc alatt összeomlott minden.

Ó, az a hideg "közömbösség"! A tanítások! Amikre olyan büszke volt... Nem érnek azok semmit.

Önállóság? - kegyetlenül fáj a rászakadt magány. Sohasem volt nagyobb szüksége egy baráti szóra, mint ma. És magára maradt, végérvényesen.

Következnek újra a magányos esték. Felénél abbahagyott könyvek, időtlen ablak-bámulások. Áporodott üresség. Nem! Ezt nem bírná ki... Inkább sehogyan sem lesz tovább!

A szerelem? Nem köti már. Lenne még egy-két férfi az életében, - de ezek kívül maradnának a magányán. Minél többen vennék körül, annál kiáltóbb lenne a társtalansága... Megborzongott. Nem érdemes folytatni.

Menekülni... Eldobni az életet.

De vajjon, menekvést lehet találni a halálban? Ki tudná biztosítani?

Annak, aki megbékélt a sorsával, a halál: meghyugvás. Zoltán megbékélt, - ezt üzenté a VIZIRÓZSA.

De ő? Ildikó életével együtt megszűnne a szenvedés is?

"A békességet csak egyféleképp lehet elérni. A különbségek kiegyenlítésével, minden ellentét elsimitásával. És amint elcsitultak az utolsó hullámocskák is, - talán észre sem veszi az ember, hogy mikor hal meg a világ szemében."

Békesség... Minden mozgás, minden élet célja. Távoli reménység...

Hiu reménység. Mert amíg a Föld forog, itt milliók fognak szenvedni. És nincs kivétel!

Ildikó várja, reméli, hogy egy villám agyon]sujtsa, amint ül a padon, elárvultan, rövid gögje romjai közt. Lázad az élet ellen, megveti magát. Nincs irány, nincs cél. Az idő ezredszer is önmagába fordul vissza és ugyanazokat az üres szólásokat ismétli unos-untalan.

Legalább futni... Ildikó kiáltani szeretne kinjában. El innen, akármerre! Felsőtete előre hajlik, hogy felugorjék; ujjai a padra feszülnek...

És egy hűs kéz érinti meg a homlokát.

Hosszuujju, csontos kéz.

A lány izmai elernyednek. Hunyt szemmel dül vissza a támlára. Átadja magát az áradó, hűs nyugalomnak.

Kisgyermek, ha hosszú sirás után végre valaki ringatni kezdi a bölcsőjét.

A fájdalom tompul. A tövisek visszahuzódnak, és lassan a csend mögé csuszognak.

Szikrázó pont. Nagyobbodik. Tüzes csillag. Nap. Árad a fény és áttüzesíti az eget és a földet. Csupa ragyogás. A mindent magába oldó világosság.

Mezitelenül a Fény színe előtt. Nincs megbánás vagy

rettegés. Csak hit. Odaadás.

Könny nem maradhat, vágy nem maradhat. Mindenféle erkölcs és tanítás szilánkokká törik, és a célok szétfolynak, mint az olvadt jég.

Aranyfodrokat visz hátán a nagy folyó. Méltóságteljesen hömpölyög, végtelenből a végtelenbe. Aki vele megy, állni látja. Az ölében mérhetetlen kincseket hordoz.

Meggyorsul a hömpölygés. Zug és örvénylik a nagy folyó. Mind nagyobb az iram...

Ildikó ismét érzi a tavaszi szellőt, amint cirógatja az arcát. Mélyen beleheli a fű illatát, és a szemét feszes rügyekre nyitja.

Most látja, hogy parkban van.

Kocsizörgés, emberi zaj csak a füléig ér. Hallja, de mint-ha csak igen messzi völgyekből szüremlene fel egy hegytetőre a halódó zsivaly, - a hegytetőre, ahol egyedül van, - és mégsem magányosan.

A fák törzsén öreg kéreg repedezik. Ő nemcsak ezt látja. Érzi és átéli a kéreg alatt száguldó friss nedveket.

Az égen vattafoszlányok. Ugy usznak át a szelid kéken, mint fehér bárkák.

Meg kellene köszönni... De nincs szava rá.

Az egyik fehér bárka kiköt egy háztetőn. Piros cserepek, csillogó bádogcsatorna. Széles ablakok, némelyikben virág.

A boltives kapu hirtelen kitárul, és sok gyerek zsi-bong ki az uccára. Négy-ötéves kisfiuk, kislányok, vegyesen. Kiabálnak, nevetgélnek, és az arcuk uj-piros. És rosszak!

De már közöttük is termett egy fiatal nő. Néhány pillanat alatt rendbeszedi őket.

Izléses egyenruha van a kisasszonyon. És ha még oly szigoruan inti is rendre a csöppséget, a szeme szakadatlanul mosolyog. Mihelyt sorba állította a csicsergő hadat, elindulnak. Elől a gyerekek, mögöttük a kisasszony.

A játszótér felé.